

● GünXəbər

Prezident yol tikintisinə 14 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Ağcabədi rayonunun Mingəçevir–Stansiya Mingəçevir–Bəhrəmtəpə (109 km)–Avşar–Salmanbəyli–Aşağı Avşar–Xocavənd avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncamla sözügedən yolun çəkilişi üçün büdcədən «AzərAvtoyol» Dövlət Agentliyinə 13,6 milyon manat vəsait ayrılıb.

Qardaş Azərbaycanın yanında olduq

«Türkiyə torpaqlarının azad olunmasında qardaş Azərbaycanın yanında oldu». Bu sözləri Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan deyib.

"Azərbaycanın bir hissəsi olan Dağlıq Qarabağda 30 il sürən erməni işğalını sona çatdırmaq üçün mübarizə aparan qardaşlarımızın yanında yer alaraq qazandıqları qələbəyə dəstək olduq", - Türkiyə prezidenti bildirib.

Paşinyan əlehdlərini ilə polis arasında qarşıdurma

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın istefasını tələb edən "Veto" hərəkatı iştirakçıları ilə polis arasında qarşıdurma yaşanıb.

Aksiya İrevanda hökumət binası yaxınlığında baş verib. Qarşıdurma zamanı etirazçı qadınlardan biri ayağından yaralanıb. Aktivistlər hökumət binasına və polis məmurlarına yumurta atıblar. Daha sonra qadınlar asfaltın üstündə qırmızı boya ilə rus dilində "satqın" yazıblar.

ÖTƏN İL ÖLKƏDƏN 1,1 MİLYARD ÇIXARILIB

Ölkə iqtisadiyyatının ağır böhran yaşadığı 2020-ci ildə Azərbaycandan xaricə 1,1 milyard manat ekvivalentində qanunsuz vəsait çıxarılması baş verib. Bunu Hesablama Palatası aşkarlayıb.

Səh. 15

Rusiya Yuxarı Qarabağı özünüküləşdirir

Torpağımızda
rus hərbi bazası
formalaşır

Səh.3

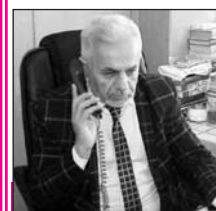
"İsgəndər" in buynuzu var, buynuzu ...

Kremlin şefi nəyi
gizlətməyə çalışıb?

Səh. 5

Ağıllı kənd, yoxsa ağıllı məmur?!

Azərbaycana hansı daha
çox lazımdır?

Səh. 6

Rusiya sülhməramlıları 5 aydır 10 noyabrda üç ölkə başçısının imzaladığı "Atəşkəs bəyanatı"nda əksini tapan razılaşmanın şərtlərini yerinə yetirməli idi. Lakin Rusiya hərbiçilərinin 5 ay ərzində Yuxarı Qarabağda göstərdiyi fəaliyyəti nəzərdən keçirərək "Atəşkəs bəyanatı"nda əldə olunmuş razılaş-

çok hallarda susması ölkə ictimaiyyətində böyük narazılıq yaradıb.

Xalq aydın şəkildə hiss edir ki, Rusiya sülhməramlılarının bütün addımları Yuxarı Qarabağda öz mövcudluğunu möhkəmləndirməyə xidmət edir. Onlar məlum razılaşmanın tələblərini yerinə yetirmir, yalnız torpaqlarımızı işğal edən ermə-

kimi təcili təmin olunmalıdır.

Məcburi köçkünlər öz yurdlarında nə qədər tez məskunlaşsacaqsın, çığır-bağır salan, Yuxarı Qarabağı müstəqil respublika kimi görməyə çalışan ermənilər də o qədər tez sakitləşməyə məcbur olacaqlar.

Rusiyanın Yuxarı Qarabağda nümayiş etdirdiyi hərəkətlər Qarabağın azərbaycanlı icması üzvlərinin doğma yurdlarına qayıtmasının əleyhinə yönəlib. Ermənilərin işğaldan azad olunmuş ərazilərin minlərləndirilməsi üçün xəritəni hələ də Azərbaycana verməməsi də, məhz Rusiyanın təsiri ilə baş verməsi heç kimdə şübhə doğurmur. Rusiya rəsmilərinin davranışlarından o da aydın hiss olunur ki, tək Yuxarı Qarabağa yox, eyni zamanda, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasına da ciddi maneələr yaradılır.

"NATO UKRAYNAYA YARDIM ETSƏ, ALOV QARA DƏNİZİ BÜRÜYƏCƏK"

Ukrayna-Rusiya sərhədində hələ müharibə alovlanmasa da, artıq "qılınclar qınından çıxarılıb". Gərginlik günbəgün artaraq, ən yüksək həddə çatıb. Hər şey müharibəyə aparır? Müharibə başlayacağı təqdirdə nəticə necə olacaq? Ukrayna işğal və ilhaq edilmiş torpaqlarını geri qaytara biləcəkmi, yoxsa Rusiya daha çox torpaq işğal edəcək?

2014-cü ildə Qərbin dəstəyi ilə Ukraynada hakimiyyət dəyişikliyi baş verdi. Rusiyapərəst prezident Yanukoviç devrildi. Xalq üsyanının arxasında Qərb dayanırdı, hədəf isə Rusiyaydı. Moskva bunu cavabsız buraxmadı və Ukraynaya məxsus Krım yarımadasını ilhaq edərək, öz ərazisinə qatdı. Krım Qara dənizdə strateji nöqtədir. Bundan başqa, Rusiya Ukraynanın şərqiündəki Donbas bölgəsinin Donetsk və Luqansk şəhərlərini işğal etdi. Bu şəhərlərdə rusiyapərəst muxtar idarəetmə orqanları yaradıldı.

Son doqquz ayda isə atəşkəs rejimi qüvvədə olub. Ancaq əslində, bu atəşkəsə heç də lazımı qaydada riayət edilməyib. Çünki Rusiya tərəfindən çoxsaylı pozuntular baş verib. Buna cavab kimi Ukrayna Donbasda hərbi aktivliyi artırır.

Azərbaycanın Ermənistanla müharibədə Qarabağın işğalına son qoyması Ukraynanı öz ərazilərini azad etməyə həvəsləndirir. Qarabağ müharibəsində Rusiya birbaşa Azərbaycanın qarşısında dayanmamışdı. Ancaq Ukraynanın qarşısında dayanan işğalçı birbaşa Rusiyadır.

Son zamanlar Ukrayna Türkiyə ilə münasibətləri gücləndirib və ondan Qarabağ müharibəsində həlledici faktora çevrilən "Bayraktar" zərbə PUA-ları alıb. Bununla yanaşı, Türkiyə və Rusiya arasında sıx əlaqələr qurulub. Ancaq iki ölkə arasında mövcud əməkdaşlıqla bərabər, fikir ayrılıqları da var. Bunlardan birincisi Krımın ilhaqidir.

Ukrayna ABŞ, NATO və Avropa Birliyi ilə sıx bağlara malikdir. Bayden administrasiyasının hakimiyyətə gəlməsi ilə ABŞ və Rusiya bir-birindən daha çox uzaqlaşdı. Hətta Bayden Rusiya prezidentini "qatil" adlandıraraq və əksər regionlar üçün Rusiya əsas təhlükə elan edilib. Onlardan birincisi Ukraynadır.

Bir tərəfdən Ukrayna Donbasdakı hərbi aktivliyi artırır, digər tərəfdən isə Putinin yaxınlarına məxsus televiziya kanallarını bağlayır. Ukrayna həmçinin Krımın işğaldan qurtarılması strategiyasını qəbul edib. Belə bir vəziyyət Rusiyana bərk qəzəbləndirir. Ukrayna və Rusiya arasında doqquz ay sürən atəşkəs rejimi 1 apreldə pozulub.

Moskva atəşkəs müqaviləsini yenidən uzatmayacağını bəyan edib. Hələ 31 mart gecəsindən başlayaraq, Rusiya Donbas və Krıma xeyli sayda hərbi güc yollayıb. Rusiya üçün prioritet və əsas məsələ Krımdır, çünki Krımsız Rusiya Qara dənizdə ancaq balıq ovlaya bilər.

Rusiya zəngin kömür mədənlərinə malik olan Donbası da ələ-belə əldən buraxmaz. Rusiyanın həmin regiona cəlb etdiyi hərbi birləşmələrin gücü də bunu sübut edir. Donbasın tamamilə ruslaşdırılması cəhd yeddi ildir ki, davam edir. Həm də referendum yoluyla bu iki şəhərin və ətraf ərazilərin Rusiyaya birləşdirilməsi varınatı da mövcuddur.

Digər ssenari isə belədir: Rusiya Donbasdan imtina edə bilər, amma bir şərtlə ki, Krımın ilhaqı mövzusu həmişəlik qapadılsın. Başqa sözlə, Rusiya Donbası verməklə Krımın özündə saxlayır. Moskvadan baxdıqda önümüze açılan mənzərəyə diqqət edək. Putinə görə, "Ukrayna" deyilən bir yer, "ukraynalı" deyilən xalq yoxdur, ora Rusiyadır və həmin yerdə ruslar yaşayır. Elə məhz bu məntiqə görə də Krım işğal olunub.

Ruslar deyirlər: "Ukraynalılar qaşınmasınlar, Donbası nəinki işğal edirik, hətta onu Rusiya Federasiyasının xəritəsinə qatarıq".

Əgər Ukrayna ilhaq və işğal olunmuş rayonları azad etməyə cəhd göstərsə, o zaman mütləq müharibə başlayacaq. Belə olan təqdirdə NATO-nun mövqeyinə baxmaqda yarar var. Düzdür, indiki anda Qərb tamamilə Ukraynanı dəstəkləyir, amma müharibə baş verərsə, onlar 2008-ci ildə Tbilisidə etdikləri kimi Kiyevin də arxasından çəkilib, Ukraynanı ortalıqda qoya bilərlər. Bu isə Ukraynanın real parçalanmasına yol açar.

Əgər müharibə alovlanarsa və NATO Ukraynaya kömək göstərərsə, onda bu alov bütün Qara dənizi bürüyəcək və beləliklə də böyük miqyaslı münaqişənin fitili yandırılacaq.

"Haber7" - Türkiyə
Tərcümə: "AzPolitika.info"

Rusiya Yuxarı Qarabağı özününküləşdirir

Torpağımızda rus hərbi bazası formalaşır

ma şərtlərinin ciddi şəkildə pozulduğu müşahidə olunur. Rusiya hərbiçilərinin Yuxarı Qarabağda ermənilərin cinayətkar fəaliyyətinə göz yumması ölkə ictimaiyyətini qəzəbləndirir. Xankəndi və ətraf ərazilərdə rus-erməni işğal dərinləşməkdə davam edir və terrorçu rejim öz mövcudluğunu qorumağa çalışır.

Ermənistanın dövlət büdcəsindən 200 milyon dollar Yuxarı Qarabağda tikintiyə ayrılması, qondarma rejimin bu ərazilərdə ermənilər üçün 5 mindən çox ev tikilməsini planlaşdırması, Ermənistanın hökumət üzvlərinin heyazıscasına Xankəndinə gəlib-gətməsi, qatı cinayətkar və terrorçubaşı A. Arutyunyanın erməni könüllü batalyon üzvlərini gizli şəkildə Xankəndinə gətirməsi və təltif etmə şousu təşkil etməsi, qondarma respublikada çağırışçıların hərbi xidmətə cəlb edilməsi və revanşist bəyanatlar verməsi, Laçında ermənilər üçün məktəb və yaşayış evlərinin təmiri, Ermənistanın Mehri ərazisindən Naxçıvanla Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirəcək kommunikasiya dəhlizinin açılmasını gecikdirməsi və digər hadisələr fonunda Azərbaycan rəsmilərinin bir

ni quldurlarının arzu və istəklərini təmin edir, Xankəndi və ətraf ərazilərdə faktiki olaraq rus hərbi administrasiyasının formalaşması ilə məşğuldurlar. Rusiya rəsmiləri erməni hərbiçilərlə davamlı tədbirlər keçirir, onların güclənməsinə kömək edirlər. Rusiyanın MTS mobil rabitə şirkəti Xankəndi və ətraf ərazilərdə Azərbaycanın razılığı olmadan fəaliyyət göstərir, rus fondu - "Doktor Liza" ermənilər üçün yardımlar təşkil edir. Ölkəmizin suveren hüquqlarını pozan bu hadisələrə Azərbaycan Xarici İşlər və Müdafiə Nazirliyi səsini çıxarmır, ərazilərimizdə hər şey Rusiyanın öhdəsinə buraxılıb.

Xalq Laçın dəhlizinin başlanğıcı - Laçın-Gorus yolu istiqamətində 5 km-lik sərhəd ərazisinin Azərbaycan sərhəd qoşunları tərəfindən nəzarətə götürülməsini və orada sərhədkeçid-gömrük məntəqəsinin yaradılmasını tələb edir.

Ən vacib məqamlardan biri - məcburi köçkünlərimizin doğma torpaqlarına qaytarılması prosesinin gecikdirilməsi çox pis haldır. Ona görə də qısa müddət ərzində Şuşa və digər azad olunmuş rayonlarımızın sakinlərinin doğma yurduvalarında məskunlaşdırılması mühüm əhəmiyyətli məsələ

Bir vacib məsələni unutmayaq ki, erməniləri kənardan daşıyaraq Azərbaycan torpaqlarına toplayıb, ərazimizdə onlara Ermənistan dövlətini hədiyyə edən Rusiyadır! Kim Rusiyanın Yuxarı Qarabağdan müharibəsiz çıxacağını iddia edirsə, deməli, o, rusların məqsədini bilsə də, ölkəmizə və xalqımıza bəslədiyi düşmən münasibəti gizlədir.

Yuxarı Qarabağda Rusiya sülhməramlılarının hazırkı hərəkəti göstərir ki, bölgəni rus-erməni işğalından xilas etmək üçün üçüncü Qarabağ müharibəsi qaçılmazdır...

Tapdıq ABBAS

Baş redaktor,
"Əməkdar mədəniyyət işçisi",
Pedaqoji fəlsəfə doktoru,
Qarabağ müharibə veteranı
t.abbas1952@list.ru

10 noyabr bəyanatından sonra Azərbaycanda az qala hər gün ya hərbiçilər, ya da mülki şəxslər azad edilmiş ərazilərimizdə minaya düşür, ağır xəsarətlər alır, şikəst olur və ya dünyasını dəyişir. Beynəlxalq hüququn tələblərinə və hər iki ölkənin qoşulduğu konvensiyalara görə Ermənistan dövləti indiki şəraitdə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində basdırılmış minaların xəritəsini bizə təhfil verməlidir.

Lakin Ermənistan artıq rəsmən azad edilmiş ərazilərdə minalanmış sahələrin xəritəsini rəsmi Bakıya təhvil

Qabil Hüseynli:

"Bu məsələdə də Rusiyanın yaxasından tutmalıyıq"

tərəf kimi ölkəmizin nüfuz məsələsidir. Necə qalib ölkəyə ki, minalanmış sahələrin xəritəsini məğlub ölkədən ala bilmirik?

Məsələyə münasibət bildiren politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, bu məsələdə də biz Rusiyanın yaxasından tutmalıyıq: "Rusiya Ermənistanında seçkilərə qarşı bilir, iqtisadiyyatı rus şirkətlərinin monopoliyası altına sala bilər, bir xəritəni alıb Azərbaycana verə bilmir? Əlbəttə, bu Rusiyanın əlində su içmək kimi asan bir məsələdir, amma görünür ki, Kreml Azərbaycandan daha nələrisə umur. Biz həm Rusiyaya,

sinə verməli, həm təminat istəməli, həm də şikəstliyin, ölümün səbəb olduğu məsələyə, minaların tapılıb zərərsizləşdirilməsini tələb etməlidir. Bunun üçün isə ilk növbədə Ermənistan minalanmış sahələrin xəritəsini Azərbaycana təqdim etməlidir".

Son günlər Rusiya hökumətinin kluarlarında və mediasında dolaşan xəbərlərə görə rəsmi Moskva hansı eh-

nunla heç bizim müttəfiqlərimiz (Pakistan və Türkiyə) belə razılaşmaz, nəyinki biz...

Bu xüsusda bizimlə söhbət edən politoloq Zərdüşt Əlizadənin fikrincə problem Ermənistanın hakimiyyət uğrunda mübarizə ilə bağlıdır: "Hazırda Ermənistanın daxili siyasi mübarizə gedir, xalq müraciət edən hər bir siyasi qüvvə özünü "düşmən"

Zərdüşt Əlizadə:

"Problem Ermənistanın hakimiyyət uğrunda mübarizə ilə bağlıdır"

vermək zəiflik əlaməti sayıla bilər. Əgər Ermənistan iqtidarı bu addımı atsa, müxalif qüvvələr bağıracaq ki, Nikol Paşinyan torpaqları satdı, indi də düşmən ölkənin vətəndaşlarının qayğısına qalmağ üçün minalanmış sahələrin xəritəsini təhfil verir, amma bizim əsirlikdə olan övladlarımızı xilas etmək istəmir. Yəni bbu daxili

Ermənistan mina xəritəsini verməkdən imtina etdi

Rusiya Şuşada öz hərbiçiləri üçün kazarma tikmək istəhındadır

verməkdən imtina etdi. Paşinyan hökuməti şərt irəli sürüb ki, 10 noyabr bəyanatından sonra azad edilmiş ərazilərdə hərbiçilərimiz tərəfindən saxlanılmış 72 nəfər erməni terrorçusunu onlara təhfil verməyə qədər minalanmış sahələrin xəritəsini Azərbaycana verməyəcək. Belə isə biz Rusiyanın təkidi ilə rus sülhməramlı qüvvələrinin nəzarət etdiyi ərazilərlə Ermənistanın əlaqə saxlaması üçün Laçın dəhlizinin açılmasına razılaşmışıq, Xankəndinə elektrik enerjisi veririk, SOCAR çox həvəslə Ermənistanı təbii qaz verməyə hazırlaşır (əlbəttə, bunu SOCAR siyasi hakimiyyətin qərarı ilə icra edir) və s. Bütün bunları biz sözsüz ki, Rusiyanın tələbi, bəlkə də təkidi ilə edirik, yoxsa bizə nə Xankəndi ilə əlaqə üçün Laçın dəhlizi vermək, rusların nəzarəti altında olan əraziyə elektrik enerjisi və ya Ermənistanı "mavi yanacaq" vermək xoş deyil. Belə görünür ki, bu addımlar Rusiya və Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın güzəştləri kimi qiymətləndirilmir. Elə isə nə baş verir, yəni Azərbaycan hökuməti etdiyi bu qədər güzəştlərlə Ermənistanı birbaşa və ya Rusiya vasitəsi ilə təzyiq edə bilməzmi? Məsələ aydındır ki, erməni xislətinin bizim üçün bu iki yüz ildə qaranlıq olan heç bir məqamı qalmayıb, Ermənistan onsuz da minalanmış sahələrin tam xəritəsini bizə verməyəcək, lakin rəsmən bu xəritənin İrəvandan alınması, heç olmasa qeydiyyata üçün həm də qalib

həm də Ermənistanı təzyiq etməliyik, məsələni beynəlxalq aləmdə ictimailəşdirməliyik.

tiyacdansa işğaldan azad edilmiş Şuşa şəhərində öz

azərbaycanlılara və türklərə qarşı yenilməz, qətiyyətli bir tərəf kimi təqdim etmək istəyir.

siyasi mübarizənin məntiqi ilə izah edilə bilər. O ki qaldı minalanmış ərazilərin xəritəsinə, mən əminəm ki, bir çox minalanmış sahələrin heç xəritəsi də yoxdur. Əvvəlcədən tikilmiş beton istehkamların qarşısında olan minalanmış sahələrin xəritəsi ola bilsin ki var, lakin belə ərazilərin minalı olmasını müəyyənləşdirmək üçün heç xəritəyə də ciddi ehtiyac yoxdur. Amma Ermənistan ordusu geri çəkildikdə, dəyişən döyüş şəraitində salınan minalanmış sahələrin xəritəsi böyük ehtimalla yoxdur. Ermənistan xəritələri versə də, o xəritələrə inam yoxdur. Çıxış yolu ondan ibarətdir ki, minalardan təmizlənmə əməliyyatını Azərbaycan tərəfi özünü aparmalıdır. Bunun üçün xarici ölkələrin - Türkiyə, İran, Rusiya və Qərbi dövlətlərinin mütəxəssisləri dövlət oluna bilər. Məmurular oğurladıqları pulların bir hissəsini də vətən torpaqlarının azad edilməsinə ayırsalar çanları çıxar? Məsələn, mənə olan məlumata görə İran İslam Respublikasının 60 mina təmizləyən şirkəti var, dövlət eləsinlər, gəlib təmizləsin, məsələ bu qədər bəsitdir".

Prezident göstərişi: Minatəmizləmə taboru yaradıldı

şik. Orada şəxsi heyət çeşidli kurslara - əldə hazırlanmış partlayıcı qurğuların zərərsizləşdirilməsi, xüsusi minatəmizləmə kurslarına cəlb olunub. Paralel olaraq Türkiyədən mütəxəssisləri dövlət edərək öz mütəxəssislərimizlə, zabitlərimizlə birlikdə hazırlıq kursları təşkil etmişik. Bütün bunlar işğaldan azad olunan torpaqlarımızın minalardan və partlamamış sursatlardan təmizlənməsi işinə böyük töhfə verəcək. Şəxsi heyətin daha geniş məsələdə fəaliyyət göstərməsi onun peşəkərliliyinin artması deməkdir".

Minaya düşərək həyatını itirmiş insanların varisləri, şikəst olmuş vətəndaşlarımızın özləri Ermənistanı Haaqa məhkəmə-

əsgərləri üçün kazarma tikmək istəyir. Politoloq bunun qətiyyətli yolverilməz olduğunu bildirdi və qeyd etdi ki, bu-

Bu zaman hakimiyyət tərəfindən hər hansı bir güzəştə getmək, tutaq ki, minalanmış sahələrin xəritəsini qarşı tərəfə

Altı həftəlik Vətən Müharibəsi dönməndə və müharibə başa çatdıqdan sonra Azərbaycana qarşı Rusiyanın NATO-nu təhdid etdiyi "İsgəndər" operativ-taktiki raketlərindən istifadə edilib-edilmədiyini mübahisə mövzusunda çövrüldü. Rusiya 2016-cı ildə, Aprel döyüşlərindəki ağır məğlubiyyətdən sonra Ermənistan siyasi hakimiyyətinin psixoloji məyusluğunu bərpa etmək məqsədilə dünyada heç bir ölkəyə satmadığı "İsgəndər E" modifikasiyalı operativ-taktiki raket kompleksini erməni silahlı qüvvələrinin istifadəsinə verdi.

Qeyd edək ki, "İsgəndər" operativ-taktiki raketlərinin bir neçə modifikasiyası mövcuddur. Lakin onlardan ən müasiri "İsgəndər-M" raketləridir ki, bu modifikasiyalı raket kompleksləri həm də nüvə başlıqları daşıya bilir. "İsgəndər-M" raketlərinin mühüm özəlliyindən biri də, bu raketlər ballistik (dəyişən) trayektoriya ilə hərəkət edir. Start anından etibarən raket trayektoriyasını xaos şəkildə dəyişir və ziqzaqvari hərəkət edir. Nəticədə ən müasir radar kompleksləri belə, bu raketlərin trayektoriyasını dəqiq müəyyən edə bilmir. Rusiya hərbi sənayesi "İsgəndər-M" raketlərini daha da təkmilləşdirib və onun hədəfi vurma dəqiqliyini artırıb. Hazırda "İsgəndər-M" Rusiyanın ən güclü operativ-taktiki raketləri hesab olunur. Kompleks iki raketlə təchiz olunub, birinci raketin buraxılmasından cəmi bir dəqiqə sonra ikinci raket start götürür. "İsgəndər-M" iki raketin eyni saxtada quraşdırıldığı yeganə kompleksdir. Raket hədəfə çatana qədər komanda mərkəzindən idarə olunur.

Müharibə davam etdiyi dövrdə ermənilərin yaydığı video-çarxlardan bəlli oldu ki, düşmən tərəf "İsgəndər" raketindən istifadə edib - raketin atılma anı görüntülərdə açıq şəkildə təsdiqlənirdi. Müharibə bitəndən dərhal sonra Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan siyasi müxalifət tərəfindən edilən hücumlara cavab olaraq bildirdi ki, sizin aldığınız "İsgəndər" raketlərinin yalnız 10 faizi effektiv partlaya bildi. Bunun ardınca isə Rusiya bəyanat verdi ki, 44 günlük müharibədə "İsgəndər" kompleksindən istifadə edilməyib. Daha sonra Paşinyan da Rusiyanın bəyanatını təsdiqlədi ki, ona səhv məlumat verilib, "İsgəndər" raket kompleksindən bu müharibədə istifadə edilməyib. Bu, Makedoniyalı İsgəndərin "buynuzu"nu xatırladan, mübahisəli və qeyri-müəyyən məsələ ekspertlər

tərəfindən müxtəlif aspektlərdən qiymətləndirildi. Bir qrup ekspertlər iddia etdi ki, Rusiya bu raketləri Ermənistan, sadəcə paradda nümayiş etdirmək üçün verib, ona görə də həmin komplekslərdən atəş açıla bilməz. Ekspertlər bunu onunla əsaslandırır ki, vaxtilə Rusiya öz ərazisində - Kalininqrad vilayətində "İsgəndər" raketlərini yerləşdirəndə ABŞ, Qərb və Pribaltika ölkələri buna etiraz etdilər ki, raketlərin Kalininqrad vilayətində yerləşdirilməsi sözügedən ölkələrin hava

pleksindən rusların razılığı və yardımı ilə istifadə edib, hədəf Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərinin yerləşdiyi Abşeron yarmadası olub. Lakin dünyada qarşısızalmaz hava hücumu raketləri olan "İsgəndər" kompleksindən atılan mərmilər Abşeron yarmadasını hava hücumundan qoruyan "Dəmir kümbəz" sisteminin "Barak-8" komplek-

mə tədbirləri zamanı tapılması və onun Bakıda nümayiş etdirilməsi dünyanın aparıcı KİV-lərində geniş əks-səda doğurub. Məsələnin ən maraqlı tərəfi ondan ibarətdir ki, hazırda Ermənistanın hərbi arsenalında yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, "İsgəndər" operativ-taktiki raket kompleksinin "E" (eksport) modifikasiyası olduğu

rak edə bilməz. Artıq bu fakt ekspertlər tərəfindən təsdiqlənib, buna görə də, Azərbaycan hökuməti Rusiya qoşunlarının sülhməramlı missiyasından imtina etməli, rus qoşunlarını Azərbaycan ərazisindən çıxarmalıdır.

Hələ Azərbaycan hökuməti Abşeron yarmadasına atılan raketlərin qalıqlarının sözügedən atəş sistemlərinin hansına məxsus olduğu barədə açıqlama verməyib. Çox güman ki, Abşeron yarmadasına atılan raketlər də "İsgəndər M" modifikasiyasına aiddir. Çünki ermənilərin yaydığı video-çarxda kompleksdən iki raket 41 saniyə fasilə ilə atılır. "İsgəndər E" versiyalı qurğu yalnız bir dəqiqə fasilə isə atəş açır, "M" modifikasiyasında isə bu fasilə 40 saniyəyə bərabərdir. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrini hədəfləyən "İsg-

"İsgəndər" in buynuzu var, buynuzu ...

Kremlin şefi nəyi gizlətməyə çalışıb?

məkanına təhdiddir. Amma 2016-cı ildə Rusiya Ermənistan bu raketlərin "E" modifikasiyasını verəndə, nə Azərbaycan, nə Türkiyə, nə də Gürcüstan buna etiraz etmədi, buna görə də ekspertlər o qənaətə gəldi ki, Rusiya sözügedən ölkələr qarşısında Ermənistanın "İsgəndər E" kompleksindən atəş açılmayacağı barədə öhtəlik götürüb. Sarkisyan və Koçaryan isə bunu bilə-bilə Paşinyanı xəyanətdə suçlamaq üçün deyirlər ki, niyə "İsgəndər"dən istifadə edib, müharibənin ilk günlərində Azərbaycan ordusunun şəxsi heyətinin sıx cəmləşdiyi Höradiz qəsəbəsini vurmadı? Paşinyan isə görünür doğrudan bir demokrat kimi buna düşünmədən, reallıqlara uyğun cavab verdi. Sonradan isə bu cavab Rusiyanın xoşuna gəlmədiyinə görə təzib edildi.

Bir qrup ekspert isə iddia edirdi ki, müharibənin son günlərində Ermənistan əlinə olan "İsgəndər E" kom-

si vuraraq zərərsizləşdirib. Bu isə Rusiyanın əlinə NATO-ya qarşı yeganə təhdid vasitəsi olan "İsgəndər" raketlərinin nüfuzunu yerlə-yeksən edir. Bu təsdiqləndiyi halda məlum olur ki, Rusiyanın qürrələndiyi "İsgəndər" operativ-taktiki raketləri də bir "vedrə"dir, onun da hücumlarını asanlıqla, bir-bir dəf etmək mümkündür. Bu səbəbdən də Rusiya israr edirmiş ki, sonuncu Ermənistan-Azərbaycan müharibəsində sözügedən raketlər istifadə edilməyib.

Lakin "İsgəndər" qalmaqalı bu mülahizələr, prezidentlərin təzib bəyanatları ilə yekunlaşmadı. Ermənistanın böyük dağıdıcı gücə malik "İsgəndər" raketindən istifadə etməsi ilə bağlı yayılan məlumatlar, bu raketin qalıqlarının martın 15-də Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin əməkdaşlarının işğaldan azad edilmiş Şuşa şəhərində və onun ətrafında həyata keçirdiyi minadan təmizlə-

halda, Şuşa ətrafında aşkarlanan raket qalıqları "İsgəndər M", yalnız Rusiyanın hərbi arsenalına məxsus olan modifikasiyasına aiddir. Deməli, Şuşa ətrafında aşkarlanan "İsgəndər" raketləri Ermənistan tərəfindən deyil, Rusiya SQ tərəfindən atılıb. Bu raket qalıqları artıq Bakıda nümayiş etdirilib, bütün dünya mediası bu hadisəni tirajlayır. Deməli, Rusiya geridə qoyduğumuz 44 günlük müharibənin birbaşa iştirakçısı olub, Ermənistan ordusuna ən azı hava hücumu vasitəsi ilə dəstək verib. Bu hava hücumları Rusiyanın Ermənistanın hərbi bazalarından da, Rusiyanın öz ərazilərindən də həyata keçirilə bilər. Lakin bunun artıq heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Ən əsas odur ki, Rusiya bu müharibənin birbaşa iştirakçısı olubsa, tərəflərdən birinə ən azı hava hücumu ilə dəstək veribse, rus qoşunları bu konfliktin aradan qaldırılması məqsədi ilə sülhməramlı qüvvə kimi işt-

əndər" operativ-taktiki raket kompleksi Rusiya arsenalına məxsus olub, həmin qurğulardan atəşi də rus əsgərləri həyata keçirib. Məhz bu səbəbdən Rusiya prezidenti Vladimir Putin israrla iddia edib ki, 44 günlük müharibədə "İsgəndər" operativ-taktiki raket komplekslərindən istifadə edilməyib, buna ehtiyac da yox idi.

Bütün bunlar beynəlxalq səviyyədə təsdiqləndikdən sonra Azərbaycan diplomatiyası Rusiya qarşısında elə seçim qoya bilər ki, onlar özləri sakitcə qoşunlarını götürüb ölkəmizin ərazisini tərk etsin. **Edəcəklərimi?**

Akif Nəsirli

Mən hər dəfə yazılarımda qeyd edərdim ki, mənə bir yazar olaraq (insan olaraq yox) insanların şəxsi həyatı əsla maraqlandırmır. Çünki hər bir insan cəmiyyətin qəbul etdiyi etik norma və qaydalar, eyni zamanda qanunlar çərçivəsində istədiyi kimi yaşamaq hüququna malikdir. Yəni hər hansı bir insanın şəxsi həyatına müdaxilənin özü belə, cinayət məsuliyyəti yaradır. Lakin bir şeyi də dəqiq bilmək lazımdır ki, dövlət məmurları, yaxud seçkilər orqanlarında çalışan məmurlar, artıq ictimai şəxsdir və onun fəaliyyəti də ictimaiyyətin nəzarətində olur. Bu səbəbdən də həmin şəxslər öz fəaliyyətləri və şəxsi həyatları arasında müəyyən sədlər qoymaq zərurətdədir. Məmur statusu daşıyan hər kəs öz ictimai vəzifəsini yerinə yetirərkən ilk növbədə dövlətin və vətəndaşların mövqeyindən çıxış etdiklərini yadlarından çıxarmamalıdır. Bu şəxslər maddi məsuliyyətli işlərdə çalışırlarsa, daha yüksək instansiyadan həmin vəzifəyə təyinat alırlar və dövlət idarəçilik sisteminin bir həlqəsinə çevrilirlər.

Dünyanın bir çox yerlərində məmurların təyinatı əsasən təqdimatla həyata keçirilir. Məsələn, ümumxalq səsverməsi yolu ilə prezident seçilən şəxs, öz komandasından olan birini baş

qeyd edirəm ki, nədənsə bizdə bütün bu qaydalara və normalara məhəl qoyulmur. Yəni, nəinki nazirlər, hətta icra hakimiyyətinin başçıları belə, şəxsən prezident təyin edir. Son təyinatlar zamanı prezidentin onları şəxsən qəbul edib, hansı tapşırıq və tövsiyələr verdiyinin də hər birimiz şahidi olduq. Burada ən maraqlı məqam odur ki, vəzifə təyinatı alan məmurlar az bir müddət sonra prezidentin tövsiyə və tapşırıqlarını yaddan çıxararaq, özünün qanundankənar əməllərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılan sələfinin səhvlərini təkrarlamağa başlayır. Bununla da həmin bölgədə, rayonda ölkənin idarəçilik sisteminə, dövlət quruluşuna, dövlət başçısına olan inam və etibarını sarsıdır. Bu işə həmin məmurları əsla narahat etmir. Hər kəs

Həmin layihənin və digər bu kimi yüksək dəyərli layihələrin Ziya Məmmədov tərəfindən necə həyata keçirildiyini bu gün ölkəmizdə hər kəs çox gözəl bilir. Ona görə də geniş şərhe heç bir lüzüm görmürəm. Ən əsas layihə yarımçıq qaldı və Ziya Məmmədov da bütün pulları "xırd" etdikdən sonra vəzifəsindən uzaqlaşdırıldı. Deyilənlərə görə, bu mötəbər şəxs hazırda Ucar rayonun-

dır. Dünyanın hər yerində belə viran qoyulan yerlərin tam bərpası üçün hazırlanmış mükəmməl layihələr var. Biz də onlardan yararlanaraq özümüzün milli xüsusiyyətimizə uyğun layihələr hazırlayıb gerçəkləşdirə bilərik. Bunun üçün isə həmin layihələri gerçəkləşdirmək gücündə olan məmurlar lazımdır.

Hazırda Qarabağın bərpasından söz düşdükdə da-

inanmıram. Bir müddət əvvəl prezident İlham Əliyev çox əsəbi şəkildə bu məmurlar çetəsinə öz yerlərini göstərməsi də, onu deməyə əsas verir ki, bu məmləkətdə məmur statusunda olan heç bir kəsin nəfsinin hüdudu yoxdur. Onlar son 20-30 ildə özlərinin yaratdıqları məmur monopoliyasına və pulun gücünə o qədər inanırlar ki, nə Allahdan, nə prezidentdən, nə də qanunlardan qorxurlar.

Mənə belə gəlir ki, Qarabağın tam bərpası üçün bizə nə pul-para, nə də "ağıllı" layihələr lazımdır. Bizə lazım olan ağıllı məmurlardır ki, qəlblərində Vətən, Xalq eşqi yansın. Vətənə, Xalqa xidməti, şəhid qardaş-bacılarımız kimi, özlərinin şərafət işi bilsinlər.

Bu gün həmin ağıllı kənd, şəhər layihələri ətrafında fir-

Ağıllı kənd, yoxsa ağıllı məmur?!

Azərbaycana hansı daha çox lazımdır?

öz sahəsində talançılığı, rüşvətخورluğu, inhisarçılığı, korrupsiyanı və digər qanundankənar əməllərini davam

da toyuq-cücə saxlamaqla həyatını davam etdirir. Yəqin ki, dövlətin ona verdiyi pensiyası dolanışıq üçün yetərli deyil, yaxud hələ pensiya yaşına çatmadığından toyuq -cücə saxlamaqla dolanmaq zorundadır. Allah bərəkət versin!

30 ilə yaxın davam edən Qarabağ problemi prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi və diplomatik addımları ilə 44 - gündə Zəfər Qələbəsi ilə başa çatdı. Ali baş Komandanın siyasətini döyüş meydanında gerçəkləşdirən Azərbaycan Ordusunun hər bir əsgər və zabiti böyük rəşadət nümayiş etdirərək bu Qələbəmizi təmin etdilər. Düşmən tapdığı altında olan torpaqlarımızın böyük bir qismi azad olundu.

Bu gün qarşıda duran əsas vəzifə ermənilər tərəfindən viran qoyulan yurd yerlərimizin bərpa olunması-

ha çox "ağıllı" kənd, qəsəbə, şəhər ifadələri dilə gətirilir. Bu da istər-istəməz insanların yaddaşına Ziya Məmmədovun "Ağıllı şəhər" layihəsini və nəticələrini gətirir, eyni zamanda sual olunur- Azərbaycanda bu kimi layihələri sidqi-ürəkdən həyata keçirə biləcək məmur varmı?

Elə məmur varmı ki, bu məmləkətdə gözü tox olsun, xalqın dövlətin malına xor baxmasın, əli harama uzanmasın?

Elə bir məmur varmı ki, bu məmləkətdə otuz il düşmən tapdığı altında əzilən torpaqlarımıza məlhəm olsun, sözlən bütün mənalarında bu torpaqlara halallıq gətirsin?

Mən hər zaman insanlara inanmağa çalışıram və çox təəssüflər ki, hər dəfə də aldanan tərəf oluram. Məhz bu səbəbdən də, Azərbaycanda Vətən, Xalq təəssübünü çəkən bir məmurun olduğuna

lanən pullu qohumları, dostları görəndə, bu layihələrin də ağıllı olacağına heç bir ümid yeri qalmır.

P.S. Azərbaycanda elə bir idarəetmə institutu yaradılmalıdır ki, o, sadəcə məmur yox, ağıllı məmur yetişdirsin. Bu gün üzə çıxan məmur nümunəsi, əslində xalq inkişafa yox, tənəzzülə aparır. Bunları tarixin arxivinə göndərməyin vaxtı çoxdan çatıb.

nazir olaraq - Senata, Parlamentə, Radaya, Dumaya və s.-bizim halda isə Milli Məclisə təqdim edir. Bu təqdimat qəbul olunarsa, prezident nazirlər kabinetinin formalaşdırılması üçün baş nazirə müddət verir. Beləliklə, dövlətin idarəetmə strukturu formalaşır.

Burada bir məqamı da

etdirirlər.

Keçək əsas məsələyə. Yadıңызdadırsa, təxminən 2007-ci ildə ölkəmizdə Nəqliyyatın İntellektual İdarə olunması layihəsinin həyata keçirilməsinə start verildi. Yüz milyon dəyərində olan bu layihənin icrası, o zamanlar nəqliyyat naziri olan Ziya Məmmədova tapşırıldı.

Yusif Seyid

Uzun illərdir ölkənin suvarma su təsərrüfatına rəhbərlik edən Əhməd Əhmədzadə vəzifəsindən kənarlaşdırıldı. Ölkə prezidenti Zaur Mikayılov Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə sədr təyin etdi. Səhmdar Cəmiyyət son otuz il ərzində ölkənin ən fəaliyyətsiz və büdcədən kifayət qədər yüksək həcmli maliyyə vəsaiti alan dövlət qurumu olub.

Bu otuz il ərzində sözügedən qurum müxtəlif adlar altında mövcud olsa da, ona hər il təxminən yarım milyard manat civarında vəsait ayrılıb. Müstəqillik dönməndə təxminən 15 milyard manavt vəsait xərcləyən bu qurum demək olar ki, ölkənin su təsərrüfatı üçün bu vəsaitin heç 10 faizini belə, səmərəli xərcləməyib, bütün vəsaitlər korrupsiyaya yem olub. Araşdırmalar təsdiq edir ki, fermerlərin su təminatı üçün hər hektara görə su assoasiyalarına ödədiyi xidmət haqqı, su təminatı üçün xərclənən vəsaitin 5-6 faizinə bərabərdir. Guya ölkə üzrə bütün suvarılan torpaqların su ilə təmin edilmə xərclərinin 90 faizindən çoxunu Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti qarşılayır. Halbuki bu SC rəhbərliyinin və müvafiq qurumlarının xəbəri belə yoxdur ki, ölkənin suvarılan torpaqları hansı səviyyədə suvarma suyu ilə təmin edilir. SC-nin nizamnaməsi ilə tanış olduqda aydınlaşır ki, bu qurum suvarma suyunun fermerlər arasında bölüşdürülməsinə - başqa sözlə desək, ölkənin su resurslarının idarə edilməsinə heç bir cavabdehlik daşımır. Qurum yalnız suyun mənbədən götürülərək aparıcı kanallara verilməsinə cavabdehdir. SC-nin yerlərdə yaratdığı su asosasiyaları da eyni prinsipə çalışır, belə assoasiyalarda çalışan işçilər etiraf edir ki, bizə yalnız fermerlərdən istifadə edilən suyun pulunu hektara görə yığmaq və müvafiq qurumlara təhvil vermək tapşırılıb. Sadəcə olaraq, bu assoasiyada çalışan işçilər su pulu yığanda fermerlər onlardan su təminatı tələbi qoyduqlarına görə, onlar suyun fermerlərə çatdırılması üçün öz şəxsi təşəbbüsləri ilə əllərindən gələni edirlər. Çünki başqa cür fermerlərdən su pulu yığmaq mümkün deyil. Beləcə, ölkənin suvarılan torpaqlarının suvarma suyu ilə təmin edilməsində anarxiya və kaos davam edir. Bu problemlərdən bezilərini prezident yeni sədri qəbul edərkən dilə gətirdi. Bildirdi ki, suyun fermerlər arasında ədalətsiz bölünməsi barədə faktlar aşkarlanıb. Bu Azərbaycanın su təsərrüfatında artıq bir ənənəyə çevrilib - məmurlar torpaqların suyun yuxarı axarlarına yaxın ərazilərdən alır və lazım oldu-olmadı torpaqlarını tez-tez suvarırlar, elə bilirlər ki, özləri üçün çox xeyirli iş görürlər. Halbuki, tez-tez suvarmaqla həm öz torpaqlarını şoranlaşdırır, həm də digər fermerlərə su çatmasına mane olurlar. Suyun yuxarı axarında oturan fermerlər (məmur-

lar) isə bunu anlamaq istəmirlər. Azərbaycanın su təsərrüfatında mövcud oldan problemlər, yalnız bunlarla yekunlaşmır. Prezident çıxışında ölkəmizin su ehtiyatlarının məhdud olduğu barədə söz açdı. Qafqaz ölkələri arasında ən az su ehtiyatlarına malik olsaq da, bu ehtiyatların 10-15 faizi ilə Azərbaycan fermerlərini tam şəkildə suvarma suyu ilə təmin etmək olar. Cənubi Qafqazın 310 milyard

ilə nəzəri baxımdan 10 milyon kubmetr su bütün suvarılan torpaqlarını su ilə təmin edə bilər.

Lakin bu qədər su sərfiyyatını daha mütərəqqi üsullardan isti-

qədər əhalinin aqrar məhsullara olan tələbatının 95 faizini ödəyə bilər. Onu da qeyd edim ki, İsrail

ilin əhalisi 9,1 milyon nəfər olsa da, ərazisi bizimkindən dörd də-

hələdə, artıq dəmir boruları da ha ucuz, plastik analoqları əvəzləyir. Nəticədə birincisi, su itkisinə yol verilmir, ikincisi, su kanallarının zəbt etdiyi yüzlərlə hektar sahə fermerlərin istifadəsinə verilir, üçüncüsü isə suötürücü kanallar keçdiyi əraziləri şoranlaşdırmır. Digər tərəfdən, İsraildə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların 90 faizindən çoxu yağış-damcı üsulu ilə suvarılır ki, bu da həm suya qənaət etməyə, həm yüksək məhsuldarlıq əldə etməyə, eyni zamanda torpaqların şoranlaşmasının qarşısını almağa, onu daha da münbitləşdirməyə imkan verir. Çünki yağış-damcı yolu ilə suvarmada suvarma suyu torpağın dərin qatlarına enə bilmədiyini

«Əjdaha» getdi, su olacaqmı?

Suvarma sistemləri yeni texnologiya ilə qurulmasa, su qıtlığı aradan qalxmayacaq

kubmetr su ehtiyatlarının 31 milyard kubmetri ölkəmizin

fadə etməklə azı 2 dəfə azaltmaq da mümkündür. Biz 31 milyon kubmetr su ilə on milyon

fə azdır (20,8 min kvadrat kilometr). İsrail hökuməti bu nəticələrə kənd təsərrüfatına mütərəq-

dən yerin təkindəki qurultu suları ilə qarışsa da, onların səviyyəsinə qaldırı bilmir.

Onu da qeyd edək ki, bu üsullardan yalnız İsrail deyil, dünyanın inkişaf etmiş bütün ölkələri istifadə edir. Fikrimizcə, Azərbaycan da aqrar sahədə bu cür mütərəqqi becərmə və suvarma üsullarından istifadə etməlidir. Hazırda ölkədə 10 su anbarının tikintisi layihələndirilib. Həmin su anbarlarının yarısının tikintisini təxirə salıb, ölkənin bütün suvarma sistemini boru kəmərləri ilə təhciz etsək, bizə heç nə o qədər su, nə də o qədər su anbarı lazım olar. Özü də bu boruların plastik materiallardan hazırlanması çox ucuz başa gələ bilər. Beləcə isə ölkə fermerlərinin canı həm su qıtlığından, həm də şoranlaşmadan qurtarar. Bu cür suvarma sistemlərinin mövcudluğu suvarma suyunun sayğaclandırılmasına da şərait yarada bilər.

Bunun üçün isə qısa müddətli dövəmdə ölkənin su ehtiyatları səmərəli idarə edilməli, onun bölüşdürülməsinə cavabdeh bir qurum olmalıdır. Hazırda Azərbaycanda suvarma suyunun bölüşdürülməsinə heç bir dövlət və ya qeyri-dövlət qurumu cavabdehlik daşımır. Problemin tez bir zamanda həlli üçün su bölgüsünə kimsə cavabdeh olmalı, məsuliyyət daşmalıdır.

Vaqif C.

Vilyam Hacıyev pulları kimə verəcəkdə?

İcra başçılarının rüşvət üstündə yaxalanması getdikcə adi hala çevrilsə də, DTX əməliyyatları nəticəsində məmurların "illişmə" prosesinin rəngarəngliyi-yəni, pulların verilməsi və qəbul olunması anları, görüntülərin müxtəlif rakurslardan çəkilməsi, açıq deyək ki, həmişə xüsusi maraq oyadıb və cəmiyyət üçün göstərilən video kadrlarda pul əskinaslarının markaları, düzülüşü və işarələnməsi hər dəfə yenilik kimi qarşılanıb.

pul bağlamalarını Londona aparmaq niyyətində olub?

Hakimiyyətdəki yuxarı eşalona yaxın mənbələrdən birinin verdiyi məlumata görə V.Hacıyevin topladığı pullar yuxarılarda sözü keçən səlahiyyətli şəxslərdən birinə çatmalıymış. Hədiyyə kimi yox, bu milyonların əvəzində V.Hacıyevin Prezident Administrasiyasında yüksək posta təyin olunması gözlənilmiş. Son anda bu niyyətdən xəbərdar olan yüksək vəzifəli şəxs "əməliyyat"ın qarşısını ala bilib...

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, V.Hacıyevin ardınca Göy-göl rayon icra hakimiyyətinin başçısı da vəzifədən azad edildi. Mənbənin məlumatına görə əslən Göy-göl rayonundan olan V.Hacıyev o rayonun başçısı Arif Seyidovu da bu işə qoşubmuş. O, Arif Seyidovdan da vəsait toplayıb ki, daha yüksək vəzifəyə gedir, əvəzində yerinə 14 il Göy-göl rayonuna başçılıq etmiş Arif Seyidovu gətirir, Göy-göl rayonunun icra başçısının yerinə isə özlərinə yaxın yeni bir şəxsin təyinat almasına çalışırlar. DTX əməliyyatı isə bütün bu planları alt-üst edir... V.Hacıyevin həbsinə qərar verən məhkəmə prosesi bitəndən sonra, çıxışda V.Hacıyevin yaxınlarına müraciət edərək "Narahat olmayın, tezliklə haqq-ədalət öz yerini tutacaq" deməsi boşuna deyilmiş söz deyil. V.Hacıyevin bu mesajı daha çox başqasına ünvanladığı barədə heç qətə yaxın söz-söhbətlər dolaşmaqda davam edir. V.Hacıyev Bakıda hansı vəzifəni tutmaq üçün çalışırdı və bunun üçün toplanan pul kimə çatacaq idi? Bu və digər suallar hələlik açıq qalır.

payına düşür. Su ehtiyatlarımızın 33 faizi ölkə daxilində, qalan hissəsi isə transsərhəd çayları hesabına formalaşır. Azərbaycanın hazırkı infrastrukturu

əhalinin kənd təsərrüfatı məhsullarına olan tələbatının yalnız yarıya qədərini ödəyə bilirsə, İsrail 3-4 milyon kubmetr su ilə təxminən statistik olaraq bizimki

qi texnologiyaların tətbiqi ilə nail ola bilib. Birincisi, suvarma suyu götürüldüyü mənbədən istifadəyə çatana qədər dəmir borularla çatdırılır. Müasir mər-

Nə qədər ki bu korona bizim yaxamızdan əl çəkməyib, biz yazarlar da yəqin ki, ondan yazmaqdan əl çəkməyəcəyik. Bu il, artıq karonanın 1 illik yubileyini də qeyd etdik. Hazırda bəzi "ağıllılar" bu yubileylərin sayının daha çox ola biləcəyini iddia edirlər. Lakin bu "ağıl" sahibləri karonanın yayılmasından (dünyaya gəlməsindən yazmıram, çünki bu haqda hələ dəqiq bir məlumat yoxdur) bir il keçməsinə baxmayaraq, hələ də onun mənşəyini, təsir gücünün nədən qaynaqlandığını tədqiq edərək öyrənə bilməyiblər. Bu bir il ərzində koronadan danışanların hamısı (bir neçə nəfər istisna olmaqla) ehtimallarla danışırıllar ki, bu da insanlar arasında daha çox çəşqinlik və inamsızlıq yaradır.

Onu da qeyd edim ki, yazdıqlarımın hamısı mənim şəxsi müşahidələrimin və təhlillərimin nəticəsidir. Hələ koronavirusa qarşı ilk tədbirlərin görüldüyü gündən qeyd etməmişəm ki, bu virusa qalib gəlməyin yeganə yolu insanın immun sisteminin gücləndirilməsidir. Yəni mən bir fərd olaraq bu virusun elan edildiyi qədər təhlükəli olduğunu düşünmürəm. Bu bir ildə baş verənlər də mənim haqlı olduğumu təsdiq etdi. Yəni korona adında bir virus mövcuddur, lakin dünyanı bu dərəcədə qorxuya salacaq bir gücdə deyil.

Bu gün bütün dünya səhiyyəsinin diqqəti koronavirusa qarşı mübarizəyə yönəldiyindən, dünyanın müxtəlif yerlərində digər epidemiyalar baş qaldırmağa başlayıb. Onların arasında "kütləvi psixoz" və "vərəm" daha qabarıq şəkildə özünü göstərir. İndi bir çoxları son illər intihar hallarının atmasından danışır. Bunun da əsas səbəbi heç şübhəsiz kütləvi psixozdur. Bu səbəbdən də hesab edirəm ki, dünya dövlətləri, eləcə də Azərbaycan hökuməti müxtəlif dərman vasitələri, vaksinlər və s. üçün yüz milyonlarla vəsait xərcləməkdənsə, insanların immun sistemini gücləndirməyin yollarını tapmalıdırlar. Bu yolla da kütləvi psixozun qarşısı alınmalıdır. Bu gün tətbiq olunan metodlar isə əksinə, kütləvi psixozun atmasına xidmət edir.

Lakin təəssüflərsən ki, bu gün də bir çox dövlətlər koronaya qarşı mübarizədə karantin rejiminin sərtləşdirilməsini çıxış yolu kimi görürlər ki, məncə bu çox yanlış yanaşmadır. Əksinə, bütün olub-bitənlərdən sonra insanların normal həyata qayıtmaları üçün xüsusi proqramlar hazırlanmalı, insanlar arasında bu kimi viruslardan qorunmaq üçün hansı metodların daha effektiv olması barədə maarifləndirmə işləri aparılmalıdır. Azərbaycanda isə istənilən sahədə aparılan maarifləndirmə işləri, "pul silmək" üçün bir vasitədir. Belə ki, bəzi "ağıllıların" telekanallara çıxaraq, insanlar arasında çox geniş maarifləndirmə işlərinin aparıldığı barədə ağız köpünlənə-körüklenə danışdıqlarının isə heç bir əsası yoxdur. Bu danışılanların başdan-ayağa yalan olduğu da, heç kime sirr deyil. Amma onlardan bir soruşsan yoxdur ki, bu tədbirləri nə zaman, harada keçirmisən və bu tədbirdə neçə nəfər iştirak edib?

Sadəcə, söz xatirinə söz, kimdir onları yoxlayan...

Mən də bu ölkənin vətəndaşyam. 30 ildən artıqdır ki, ölkə-

miz müstəqillik əldə edib. Bu illər ərzində çox kataklizmlərlə üzləşmişik. Hər dəfə də maarifləndirmənin əsas stimullərini tədbirlər olduğunu deyir. Lakin bu tədbirlərin kim tərəfindən, harada və nə vaxt keçirildiyini heç kim bilmir. Mən, şəxsən bu qənaətdəyəm ki, bugün koronavirusun qarşısını almaq üçün görülən tədbirlərin heç bir səmərəsi yoxdur. İnsanları evlərinə qapatmaqla, maskalamaqla, cərimələməklə bu virusun qarşısını ala bilməyəcəksiniz cənablar, bunu birdəfəlik anlamaq lazımdır!

Əgər həqiqətən də insanları düşünürsünüzsə, qayıdın 2020-ci ilin fevral ayına, bütün məh-

na çevirməyin, onların elə evlərində müalicə olunmalarına şərait yaradın.

bilməməsi də ciddi problemdir. Mən hələ ölkədə tuğyan edən saxta dərman mafiyasından danışıram. Apteklərdə dərmanlar başqa ölkələrlə müqayisədə 10, hətta 20 qat bahasına satılır. Səhiyyə Nazirliyi isə iddia edir ki, apteklərin qiymət siyasətinə müdaxilə etmək hüquqları yoxdur.

Təsəvvür edin ki, eyni bir dərman (məsələn, vitamin D) bir aptekdə 15, 20 manata,

sindən məhərdə istifadə edərək dərmanları istədikləri qiymətə satışı çıxarırlar. Buna kiməsə nəzarət etməlidir, yoxsa-yox?

Talançılığın və vicdansızlığın başqa bir faktı: MRT adlanan bir aparatdan keçmək dövlət müəssisəsi adlanan xəstəxanalarda vətəndaşa 90-120 manata (baxır xəstəxana rəhbərliyinin insafına) özəl diaqnostika mərkəzlərində və klinikalarda isə 200 manata başa gəlir. Bu o demək deyil ki, həmin aparatlar xəstəyə dəqiq diaqnoz qoyur, əsla yox! Bu aparat vasitəsi ilə sadəcə olaraq insanları talayırlar. Özəl klinikalar isə tam olaraq nəzarətdən kənardadırlar.

Görünən odur ki, bu gün, ümumiyyətlə dünya səhiyyəsi insanların müalicə olunmasında maraqlı deyil. Məhz bu səbəbdən də, hazırda ölkəmizdə fəaliyyət göstərən bütün xəstəxana və klinikalar xəstələrlə doludur. Belə şəraitdə isə nəinki korona, istənilən digər bir virus, yaxud infeksiyaya yoluxmaq

Ax korona, korona!

Müasir səhiyyə insanların müalicəsinə yox, biznesə xidmət edir

duduyatları və s. qadağaları ləğv edin, qoyun insanlar öz həyatlarını istedikləri kimi yaşa-

Bu gün tələb olunan əsas qanun səhiyyə sisteminin ciddi nəzarət altına alınmasıdır. Ap-

başqa aptekdə 9 manata satılır, bu nə deməkdir? Belə halda insanlarda da şübhə yaranır ki, 9

heç də gözlənilməyən bir hal deyil. Təsəvvür edin ki, müxtəlif xəstəliklərin daşıyıcısı olan xəstələr, eyni bir mühitdə saatlarla növbə gözləyir. Burada tam sağlam insan belə, xəstəlik tapar.

Buna görə də bir daha qeyd edirəm ki, dünya səhiyyə sistemi xəstələrin müalicəsinə yox, biznesə xidmət edir. Azərbaycan da dünyanın bir parçası, eyni zamanda rüşvətə meyilli bir toplum olaraq, burada da səhiyyə biznesi, artıq çox geniş şəbəkə formasını alıb və hətta dövlət tıbb müəssisələrini belə, öz şəbəkələrinə qata biliblər. Bu da qaçılmaz bir prosesdir çünki hamı yaxşı yaşamaq, çox pul qazanmaq istəyir. Heç şübhəsiz ki, dövlət tıbb müəssisəsində çalışan bir professor, özəl klinikada çalışan tıbb bacısından az maaş alırsa, o mütləq bu fərqi rüşvətlə kompensasiya edəcək. Son zamanlar isə bu vəziyyətdən çıxış yolu kimi, rüşvətin leqallaşdırılması prosesinə start verilib. Bir çox dövlət tıbb müəssisələri "publik şəxs" statusu olaraq rüşvət üçün geniş meydan açılıb.

Ax korona, korona sən bizim üçün daha hansı sürprizlər hazırlayırsan, yoxsa tezliklə çıxıb gedəcəksən? "Publik" şəxslər barədə gələn görüşlərimizdə inşəallah!

Yusif Seyid

Bu şəxslər maskadan azad oluna bilər

Vaksin olunmuş şəxs immunitet qazanır, virusa qarşı qorunmuş olur. İnfeksiyaya yoluxsa da, yüngül keçirir. Vaksin olunmuş şəxslər əlavə olaraq bir çox imtiyazlar qazanır.

laların çox yüksək səviyyədə aparılmasının nəticəsidir. Həm də vaksinə ayrılmış investisiyanı ödəməyə Azərbaycanın gücü çatır. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda vaksinasia Avropanın öndə gedən ölkələri ilə eyni səviyyədədir. Vaksinlər ölkələrə müəyyən say və mərhələlərlə verilir. Bəzi ölkələrin maliyyə imkanları olsa da, vaksinlərin əldə edilməsi ilə bağlı problem yaşayırlar. Bu mənada Azərbaycan öncül ölkələr cərgəsindədir".

Həkim əlavə edib ki, Azərbaycan sınaqdan keçmiş və effektivliyi sübut olunmuş vaksinlər alıb: "Azərbaycan vaksinasia ilə bağlı aparılan tədqiqatların nəticələrini gözlədi və ən az əlavə təsiri olan vaksinləri aldı. Virusun yarada biləcəyi fəsadlar vaksinlərin mənfə təsirlərindən qat-qat yüksəkdir. Vaksin vurulmalıdır ki, ölüm sayı azalsın. Azərbaycanın aldığı vaksinlərin fəsadı demək olar ki, yoxdur.

Kütləvi immunitetin yaranması və ya epidemiyanın Azərbaycanda başa çatmasını elan etmək üçün əhalinin 70 faizində antitellər yaranmalıdır. Buraya həm vaksin vurulmuş, həm də sağalmış insanlar daxildir. Artıq 40 yaşdan aşağı insanların da vaksiniyə başlanılıb. Hesab edirəm ki, təxminən 2-3 ay sonra Azərbaycanda kollektiv immunitetin yaranması başa çatmalıdır".

sınlar. Hər hansı bir xəstəliyi olan insana qarşı isə həssas olun, onları biganəliyin qurbanı-

teklərdə qiymətlərin həddən ziyadə yüksək olması, insanların bu dərmanlardan yararlan-

manata satılan dərman yəqin saxtadır. Dərman mafiyası da insanların bu psixoloji düşüncə-

29 il ərzində Xocavənd rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsini tutan və şəhid ailələrinə münasibətdə ayrı-seçkiliyə yol verən Eyvaz Hüseynovun rəhbərliyinə etiraz edən bir qrup şəhid ailəsi aprelin 5-də Azərbaycan Nəşriyyatında mətbuat konfransı keçirib, ölkə Prezidentinə şikayət etdilər.

Şəhid ailələri nümayəndələrinin dediklərinə görə, icra başçısı Eyvaz Hüseynovun fəaliyyəti kifayət qədər şübhəli məqamlarla zəngindir. Xocavənd RİH-nin başçısından narazı olan şəhid ailələrinin iddialarına görə, Eyvaz Hüseynov 29 ildir vəzifəsindən sui-istifadə edir, əhalinin şikayətinə baxmır, şəhid ailəsi üzvlərinin müraciətinə məhəl qoymur. Buna görə də rayon sakinlərinin Eyvaz Hüseynovdan narazılığı son həddə çatıb.

Mətbuat konfransında RİH-nin başçısına qarşı kəskin etiraz ifadə edən sakinlər Xocavəndin icra başçısı Eyvaz Hüseynovun qardaşlarının, yaxın qohum-əqrəbasının rayonun yüz hektarla torpaq sahələrini ələ keçirdiklərini, çoxsaylı obyektlərə, dəyəri yüz minlərlə manat qiymətləndirilən daşınan və daşınmaz əmlaka sahiblənmələrindən şikayətləndilər. Şəhid ailələri icra başçısının qardaşlarını, yaxın qohum-əqrəbasını, dost-tanışını ətrafına yığıb, 1458 km. sahəsi olan bu rayonun əkinə yararlı torpaq sahələrinin çox hissəsini ələ keçirdiyini bildirdilər.

Eyvaz Hüseynov və onun yaxın çevrəsinin özləri üçün sərvət topladıklarını, şəhid ailələrinin problemləri ilə maraqlanmadığını vurğuladılar. İcra başçısının Xocavənd rayonunu "cəngəllik qanunları" ilə idarə etdiyini ifadə etdilər! Bu rayonda Azərbaycan qanunlarının işləmədiyini bildirdilər.

Mətbuat konfransında çıxış edən Muğanlı kənd sakini, rayon xəstəxanasının təcili yardım şöbəsinin həkimi İmanov Məğrur Kərəm oğlu qeyd etdi ki, mən Xocavənd qəsəbəsindəki xəstəxanada işləyirəm. Haqqımı-hüququmu tələb etdiyimə görə, RİH başçısı tərəfindən mənə və ailə üzvlərimizə mütəmadi təzyiqlər göstərilir. Hətta Eyvaz Hüseynov məni kabinetinə davət etdi və mənə hədə-qorxu gəldi. Bu gün çalışdığım səhiyyə müəssisəsində icra başçısına yaxın şəxslər Bakıda yaşayırlar, amma iş yerini tanıyırlar. İş saatından artıq müddətdə işləmə də, əmək haqqımı düzgün ala bilmirəm. Amma, Eyvaz Hüseynova bağlı olan şəxslər işə gəlmədən əmək haqqı alırlar. Baş verən olaylarla bağlı RİH-in başçısına məlumat veririk, o isə, "bela şeylər bütün qurumlarda var"- cavabını verir. İcra başçısından məlum səbəbdən daim dəstək alan Ruhəngiz Bəşirova korrupsiya əməlinə görə, rayon xəstəxanasının baş həkimi vəzifəsindən, uzaqlaşdırılsa da, bir müddətdən sonra o, Eyvaz Hüseynovun dəstəyilə yenidən xəstəxanaya direktor təyin olundu. Ondan edilən şikayətlərə görə, o, vəzifəsində çox qalmadı və dərhal Xocavənd rayonundan qat-qat çox böyük olan Beyləqan Rayon Xəstəxanasına direktor təyin olundu!

Şəhid ailəsinin üzvü, müharibə veterani, Çernobil əlili Ruzigar Tohit oğlu Məmmədov mətbuat konfransında bildirdi ki; "Eyvaz Hüseynov 29 il ərzində Qaradağlı kənd sakinlərinə hədsiz zülm edib. Cənab Prezidentin onun bəd əməllərindən xəbəri yoxdur. Qaradağlı kəndinin 84 nəfər şəhidi var, icra başçısı onlara şəhid statusu verilməsinə imkan vermir, şəhid ailələrini qəbul etmir, onların problemləri ilə maraqlanmır. İcra başçısı, qardaşları, yaxınları təqribən 15 min hektardan çox torpaq sahələrlə zəbt ediblər. Bilirik ki, Eyvaz Hüseynovun bu cür yaramaz əməllərindən cənab Prezidentin məlumatı yoxdur. İcra başçısı Qaradağlı şəhidlərinin adlarını hər vaxt ilə gizli saxlamağa çalışır və yalnız qardaşı İbad Hüseynovun

deyilən ərazidə rayonun 1550 hektar torpaq sahəsi icra başçısının qardaşları, Eyvaz Hüseynovun yaxın çevrəsi tərəfindən ələ keçirilib.

Rayon əhalisi hələ də bilmir ki, icra başçısının qardaşı İbad Hüseynov hansı igidliyi göstərib ki, o, Milli Qəhrəman olub?! Axı, onun belə yüksək ada sahib olması üçün heç bir xidməti yoxdur!? İbad Hüseynovun M. Melkumyanı öldürməsi barədə uydurduqları hadisə tamamilə ağ-yalandır".

Xocavənd RİH-nin başçısından narazılığını ifadə edənlərdən biri də Qaradağlı kənd sakini Mənfiyət Arazxan oğlu Hüseynovdur. O, verdiyi açıqlamada dedi ki, "Biz hamıqla icra başçısından narazıyıq. Bu şəxs 29 ildir bizə zülm edir, şəhid ailələrini saymır, onların problemləri ilə maraqlanmır. 1992-ci ildə Qaradağlı kənd sakinlərinin bir çoxu ermənilər tərəfindən əsir götürüldü və müxtəlif işgəncələrə məruz qalıb və hamısı qətlə yetirilib. Ona görə də hər il fevralın 17-də Qaradağlı kənd şəhidlərinin anım gününü qeyd edirik.

Xeyli vaxt bundan əvvəl kənd sakinləri rayon ərazisində 84 nəfər şəhidin xatirəsinə abidə ucaltmaq qərarına gəlirlər və bu məqsədlə torpaq sahəsinin ayrılması üçün Xocavənd RİH-nin başçısına müraciət etdilər. Sakinlərin müraciətinə Eyvaz Hüseynov rədd cavabı verdi. Füzuli RİH-nin başçısı Ali Aliyev müraciətə diqqətlə yanaşdı. Füzuli rayonuna məxsus, Beyləqan rayonu ərazisinə yaxın yerdə abidə kompleksinin ucaldılması məqsədilə torpaq sahəsi ayrıldı.

Xocavənd RİH-nin başçısı qeyd olunan abidəyə xərclənən vəsaitin icra hakimiyyətinin vəsaiti hesabına ərsəyə gətirilməsi barədə sənədləşmə işlərini həyata keçirməyə çalışdı, amma Qaradağlı kənd sakinləri buna qəti etirazlarını bildirdilər və Eyvaz Hüseynovun pis niyyəti baş tutmadı.

Bundan əlavə, "Nərgiz təpə"

Əliyeva adına parkdakı oturmaqaları, avadanlıqları, daş üzülkləri söküb, özlərinə aid obyektlərə daşıyıblar. Eyvaz Hüseynovun "xeyir-duası" ilə ona bağlı olan şəxslər, vaxtilə büdcə pulları hesabına ərsəyə gətirilmiş Zərifə Əliyeva adına parkı ələ bərbad hala salıblar ki, bu gün həmin parkdan əsərləmət qalmayıb. Hətta onlar parkın yaxınlığında mal-qara saxladır. Bu problemləri həll etmək üçün deputat, fəaliyyətini görmədiyimiz Elman Məmmədovu axtarsaq da, tapa bilmirik. Bu şəxsin si-fətini yalnız televiziya ekranında

görürük. Elman Məmmədov 44 gün davam edən Vətən Müharibəsində rayonda şəhid olanlardan heç birinin yas mərasimində iştirak etmədi və maraqlanmadı.

Belə deputat bizim nəyimizə lazımdır?! E. Məmmədov efirdə vətənpərvərlikdən, torpağa bağlılıqdan, şəhid adına hörmətdən danışır. Amma deputat fəaliyyətində dediklərinə zərərəcə əməl etmir. Sanki MM-ə "propiska" olub, 27 ildir deputatdır və hər seçkidə də bizə millət vəkili "seçilir"! Rayon əhalisi onunla görüşə bilmirsə, bəs o, kimi təmsil edir?!

Qaradağlı kənd sakini Xəliq Rüstəmov da icra başçısı Eyvaz Hüseynovdan narazılığını bildirdi: "RİH-nin başçısı heç bir şəhid ailəsini saymır, onların prob-

Şəhid ailələri İcra başçısından şikayətçidir

Eyvaz Hüseynov rayonu şəxsi mülki kimi idarə edir

"qəhrəmanlığının" təbliğatına üstünlük verir. Qardaşı İbad Hüseynov Milli Qəhrəman adını alsada, əslində o, saxta milli qəhrəmandır! Çünki, o, "mən Monte Melikumyanın başını kəsmişəm" deyə, təbliğat apararsa da, hər kəs bilir ki, həmin məlumat tam yalandır və bu da qəhrəmanlığa yaraşan hərəkət deyil! Hadisə şəhidlərinin dediyindən bəlli oldu ki, atılmış mərmirin partlaması nəticəsində kubik parçası Monte Melikumyanın başına dəyib və o, aldığı zərərdən gəbərüb!

Xocavənd RİH-in başçısı yalan təbliğat aparır ki, "müharibə vaxtı kəndimizdən qadınları mən çıxartmışam. Əslində, bu ağ-yalandır. Çünki, Eyvaz Hüseynovun anadan olduğu Muğanlı kəndi ermənilər tərəfindən ələ keçirilərkən Eyvaz Hüseynov və qardaşları həmin kənddə olmayıblar."

Qaradağlı kəndindən olan şəhid ailəsinin üzvü Rasif Məhərrəm oğlu Əliyev çıxışında bildirdi ki, "Eyvaz Hüseynov və onun yaxın çevrəsi əkinə yararlı bütün torpaq sahələrini ələ keçiriblər, biz torpaq üzünə həsrət qalmışıq. Şəhid ailəsi kimi icra başçısından torpaq sahəsi istəsək də, o, bizim tələbimizə əhəmiyyət vermir!"

Qaradağlı kənd sakini, şəhid ailəsinin üzvü Quliyev Rafiq Əlaslan oğlu dedi ki, "Mənim atam və qardaşım şəhid olublar. Bu günə kimi kəndimizdən şəhid olanlara nəinki şəhid adı, heç bir şey verilməyib. Eyvaz Hüseynovun Qaradağlı kənd sakinlərini görməyə gözü yoxdur. Dəfələrlə işlə təmin olunmaq üçün müraciət etmişik, o, heç bir şəhid ailəsinin üzvünə iş verməyib. Bizim kəndin sakinləri 1992-1993-cü illərdə ermənilərdən qaçıb Beyləqana gəldik, burada da "erməni işğalı"na tuş gəlmişik. Yəni, "Nərgiz təpə"

lemlərini həll etmir. Başçının fəaliyyətindən şikayət edən hər kəsin özünü və qohum-əqrəbasını incidirlər. Əhali bu şəxsin yarımzad idarəçiliyindən cana doymaz!"

Şəhid ailələri üzvlərinin dediklərindən aydın olur ki, Xocavənd RİH-nin başçısının şəhid ailəsi üzvlərinə qarşı pis münasibətinin kökündə xoşagəlməz hal dayanır. İcra başçısı heç olmasa, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevdən şəxsi nümunə götürməlidir: "Hər bir məmur xalqın xidmətçisidir!"

Görünür, Xocavənd RİH-nin başçısı Eyvaz Hüseynov ölkə rəhbərinin xəbərdarlıq və tapşırıqlarından düz nəticə çıxarmır və doymayan nəfəsinə hakim deyil. Qaradağlı kəndinin Şəhid ailələrinin ifadə etdikləri narazılıq həm də təsdiqləyir ki, icra başçısı tərəfindən 84 şəhid ailəsinə edilən haqsızlıq rayonda böyük gərginlik yaradıb.

Atalar yerində deyib ki, "su bir yerdə çox qalanda iylenir"

Röyal Əsədli

Qarşı tərəf nə deyir?

P.S əvəzi: Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndindən olan şəhid ailələrinin mətbuat üçün keçirdikləri konfransda icra başçısı Eyvaz Hüseynovun ünvanına söylədikləri tənqidlə bağlı əməkdaşımız RİH-ə müraciət edib.

Hakimiyyətə yaxın mənbədən bildirilib ki, şəhid ailələrinin mətbuat konfransında icra başçısı barədə bildirdikləri tənqidi fikirlər bir neçə rəsmi qurum tərəfindən yoxlanılıb, faktlar təsdiqini tapmayıb. RİH şəhid ailələrinin problemlərini daim diqqətdə saxlayır və onların ehtiyacını ilk növbədə nəzərə alır. Hər il fevralın 17-də Qaradağlı faciəsinin ildönümü qeyd edilir, faciə qurbanlarının xatirəsi yad olunur.

Mətbuat konfransında şəhid ailələrinin icra başçısı və qohum-əqrəbası tərəfindən torpaqların mənimsənilməsilə əlaqədar söylədikləri həqiqəti əks etdirmir və doğru deyil. Onların haqqında danışdıqları torpaqlar isə, rayona aid deyil, şirkətə məxsusdur..

“İskəndər” raketləri ətrafındakı qalmaqal getdikcə böyüyür. Bir neçə günlük susqunluq və inkar cəhdlərindən, habelə “vurulan “İskəndər”lərin qalıqlarının Suriyadan gətirilməsi” kimi sui-qəsd nəzəriyyələrinin informasiya məkanına sızdırılmasından sonra, Rusiya tərəfi Azərbaycanlı minaaxtaranların aşkar etdikləri raket qalıqlarının məhz adıçəkilən operativ taktiki komplekslərə məxsus olduğunu etiraf etməyə başlayıb.

Məsələn, Rusiyanın ən nüfuzlu hərbi ekspertlərindən biri Pavel Felgenhauer “Kavkazskiy Uzel” resursuna verdiyi müsahibədə Ermənistanın “İskəndər”in ixrac edilməyən versiyasına sahib olması ehtimalını təsdiqləyib. Onun sözlərinə görə, hazırda “İskəndər” raketlərində heç bir ixrac nişanı yoxdur.

“Deyəsən, yalnız Əlcəzair üçün “İskəndər”in ixrac variantı hazırlanıb. Lakin başqaları üçün belə bir məhsul istehsal edilməyib, raketlərin adı variantı buraxılıb. Düzü, Ermənistan üçün ixrac versiyası hazırlamadıqlarından, adı ver-

Rusiyanın aparıcı hərbi ekspertlərindən etiraf: "Bəli, bu, bizim "İskəndər M" idi"

siyanı satdıqlarından şübhələndirdim. Bu barədə danışdırlar, amma onlara satılanların ixrac variantı olduğunu da söyləmişdilər, sadəcə susurdular. Bu raketlər Rusiya Silahlı Qüvvələri üçün hazırlanarkən istehsal prosesini pozmaq və xüsusi ixrac variantını buraxmaq nəyə lazımdır ki? Ermənistan “yerli məhsullardan” müəyyən bir miqdar göndərmək, orijinaldan daha zəif olan ixrac variantının buraxıl-

masını təşkil etməkdən daha asandır”, - deyə ekspert bildirib.

Analitik “İskəndər” kompleksinin ilkin olaraq ixrac üçün nəzərdə tutulduğunu da xatırladı.

“Məhz buna görə də ona “İskəndər” adı verilib. Belə ki, Şərqi ölkələrində Makedoniyalı Aleksandri məhz belə adlandırılır. Bu ad rus silahları üçün səciyyəvi deyil. Bunun uğurlu bir marketing gedişi olacağı

düşünüldü, amma “İskəndər”lərin ixracı baş tutmadı və kompleksin “Tochka U”nun əvəzinə Rusiya ordusunun raket briqadaları üçün kütləvi şəkildə istehsalına başlandı” - deyə P.Felgenhauer izah edib.

Mütəxəssis qeyd edib ki, əgər Rusiya ordusu üçün istehsal olunan məhsullar Ermənistanla verilsə, bu, beynəlxalq öhdəliklərin pozulmasıdır. Bununla belə, o, sözügedən faktın mənfi siyasi nəticələrə səbəb olacağını ehtimal etmir.

“Bu fakt Rusiya Federasiyasının raket texnologiyalarının ixracını məhdudlaşdırmaqla bağlı beynəlxalq öhdəliklərini pozur. Uçuş məsafəsi 300 km-dən çox ola bilməz. Görünür, tədarükkülər də bu öhdəliklərin pozulmasına göz yumublar. Ermənistanla rus ordusu üçün istehsal olunan adı “İskəndər”lər varsa, buna tə-

əccüblənməyəm. Burada hər hansı bir “qara bazara” ehtiyac yoxdur. Hərçənd, orada hansı raketlərin tapıldığı hələ dəqiq məlum deyil”, - deyə ekspert qeyd edib.

Pavel Felgenhauer müharibənin sonunda Ermənistan silahlı qüvvələrinin “İskəndər” raketlərindən istifadə etməsini mümkün sayır və düşünür ki, erməni tərəfi bu addımı “ümitsizlikdən” ata bilər. Hərçənd, onun fikrincə bu vəziyyətdə adıçəkilən komplekslərdən istifadəyə praktiki ehtiyac yox idi.

Hərbi elmlər doktoru, eyni zamanda hökumətə bağlı bir media fiquru olan Konstantin Sivkov da “İskəndər”in ixrac edilməyən versiyasının birbaşa Ermənistanla çatdırılmasının mümkün olduğunu qəbul edir.

“Ermənistan Rusiya Federasiyasının etibarlı müttəfiqi-dir. Ona görə də bu ölkəyə “İskəndər”lərin yerli versiyası da verilə bilər və burada təəccüblü heç nə yoxdur. Əgər Ermənistan “İskəndər” varsa, onda niyə istifadə edilməsin? Yəqin ki, istifadə olunmasaydı, daha məntiqsiz olardı”, - deyə ekspert bildirib.

Felgenhauerdən “İsgəndər” açıqlaması: Yalnız o...

“İsgəndər” raketlərinin hazırda heç bir ixrac versiyası yoxdur.

Bunu rusiyalı hərbi ekspert Pavel Felgenhauer deyib.

“Deyəsən, “İsgəndər”in eksport versiyasını Əlcəzair üçün hazırlayıblar, amma bunu başqa heç kim üçün istehsal etməyiblər. Mən Ermənistan üçün eksport variantının hazırlanmadığına, ona əhəməli olan versiyanın verildiyinə

Felgenhauer “İsgəndər”in əvvəlcədən ixraca göndərilməyinin planlaşdırıldığını, ona görə də buna “İsgəndər” adının verildiyini söyləyib: “Düşünürdülər ki, bu, yaxşı marketing gedişi olacaq. Lakin “İsgəndər”lərlə ixracat o qədər də yaxşı alınmadı və onu Tochka-U-nu əvəz etməyə üçün Rusiya raket briqadalarına kütləvi şəkildə istehsal etməyə başladılar”. Hərbi ekspert İsgəndər-M-in

həm Gümrü, həm də İrəvanda birgə hissələr var. Raketlər səyyardır, hara istəsən, oraya gedər. Bunun Rusiyaya niyə lazım olduğu aydın deyil. “İsgəndər”in yaxşı hədəf alması üçün ərazinin detallı görüntüsü lazımdır ki, partlayış nöqtəsini seçəsin. Bunun üçün Rusiya kəşfiyyat təyyarələri uçmalıydı, amma təyyarələr Şuşada yox kimiydi. Bundan başqa, bu halda Putinin özü bu buraxılışa razılıq

Ermənilər “İskəndər”i oğurlamaq üçün gizli şəbəkə yaradıb

İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə Ermənistan ordusunun “İskəndər-M” raketindən istifadə etməsi ilə bağlı araşdırmalara davam etdirilir.

Teleqraf.com-un məlumatına görə, bu barədə Rusiyanın “pravda.ru” nəşri yazır.

Müəllif Aleksandr Artamonovun sözlərinə görə, raketin istifadəsi faktı ilə bağlı aparılmış ilkin araşdırmalar nəticəsində müəyyən olunub ki, ixrac üçün qadağan edilən “İskəndər-M” raketini Rusiyanın hərbi anbarlarının birindən oğurlanaraq gizli yollarla Ermənistanla gətirilib. Qeyd olunur ki, Rusiyada Yerevanın güclü hərbi lobbisinin maraqlarına xidmət edən gizli cinayətkar şəbəkə fəaliyyət göstərmiş və bu şəbəkədən çox böyük ehtimalla baş nazir Nikol Paşinyanın xəbəri olub.

Müəllif vurğulayır ki, müharibənin son günlərində Ermənistan tərəfinin “İskəndər-M” raketindən istifadəsi yalnız bir məqsəd güdüdü: Onlar hər cəhdə Rusiyanı münafişəyə cəlb etməyə çalışırdılar.

şübhələrim var idi. Bunun haqqında danışdırlar, amma onun eksport versiyası olmasını da təsdiq etməmişdilər. Ermənistanla bir neçə sayda raket göndərmək eksport məhsulunun buraxılışını təşkil etməkdən daha asan idi”, - deyə o bildirib.

Ermənistanla verilməsi ilə Rusiyanın beynəlxalq öhdəliklərinin pozulduğunu bildirib. Bununla belə o, İsgəndər-M-lərin Şuşaya Gümrüdən atılmasının az inandırıcı olduğunu deyib: “Ermənistan ərazisindən nəzəri olaraq atış açmaq olardı. Burada

verməliydi və onun şəxsən izn verildiyi də az inandırıcıdır. Buna Rusiyanın Ermənistanla qruplaşmasının rəisi öz səlahiyyətləri ilə izn verə bilməzdi. Minimum belə buraxılışa Cənub Hərbi Dairəsinin rəhbəri Moskva ilə məsləhətləşdikdən sonra izn verə bilərdi”.

ATƏT-in Minsk Qrupunun keçmiş həmsədri, ABŞ-ın Azərbaycandakı sabiq səfiri, Atlantik Şurası (Atlantic Council) böyük elmi işçisi Metyu Brayzanın Axar.az-a müsahibəsi:

– Şuşaya İsgəndər-M raketlərinin atılması ilə bağlı faktlara münasibətinizi öyrənmək istərdik...

– “İsgəndər” raketini yüksək keyfiyyətli və böyük imkanlara malik raketdir. Ermənistanın müharibə dövründə Gəncə və Bərdədə mülki insanları hədəf aldığı “Skad” və “Toçka” raketlərindən fərqli olaraq, bu raket daha ağır, buna görə daha ölümcüldür, daha dəqiqdir və daha uzun məsafəyə uça bilər. Hərbi mütəxəssislər və analitiklər “İsgəndər” raketlərindən istifadəni yeni bir döyüş fəzası kimi qəbul edirlər, yəni bu silahlardan istifadə edən tərəf qarşı tərəfə bütün gücü ilə hücum etdiyini göstərir. Bu vəziyyətdə sözügedən raketlər əhalinin yaşayış mərkəzlərinə atıldı. Bu, müharibənin gedişatını dəyişdirmədi, ancaq təəssüf ki, azərbaycanlı mülki insanları terrora məruz qoydu.

Unutmaq ki, 2008-ci ilin avqust ayında Rusiya Gürcüstana hücum zamanı “İsgəndər” raketlərindən istifadə etmişdi. Yəni bu raketlərin döyüşdə istifadə olunduğunu ilk dəfə eşitmirik. Artıq Ermənistanın Azərbaycana ən azı iki “İsgəndər” atdığı yəqinləşib və bu xəbər özlüyündə sürpriz olmadı,

Bunu politoloq Zaur Məmmədov deyib.

Ekspert Ermənistanın ikinci prezidentinin bölgədəki son proseslərə bağlı səsləndirdiyi fikirlərə diqqət çəkib:

“Ordumuz tərəfindən sındırılmış Robert Köçəryan rusiyalı jurnalist Poznerə müsahibə verib. Robertin vəziyyətinə baxıb onun düşdüyü aciz durumdan fərah hissi duydu. Milyonların qarşısında əzilmiş, ruhu ölmüş bir Robert təsiri bağışladı. Prezident İlham Əliyevin Köçəryan və onun kimilərə vurduğu dəmir yumruq hiss olunurdu.

Birinci, Robert seçkiqabağı kampaniyasını Rusiyanın Birinci kanalına müsahibə ilə başladı. Müsahibənin efirə verilməməsi üçün Paşinyan komandası kanalın rəhbərliyi ilə əlaqə saxlayıb, lakin məqsədinə çatmayıb.

İkinci, Köçəryan Türkiyə-

Şuşaya atılan “İsgəndər” sürprizi

Brayzadan sensasiya

çünki “İsgəndər”ləri atan erməni əsgərlərinin video görüntülərini görmüşdüm.

Sürpriz olan budur: hərbi ekspertlər tərəfindən Rusiya və Ermənistanın Ermənistan-dakı “İsgəndər”lərə birgə nəzarəti davam etdirdikləri barədə məlumat təsdiqlənib. Onda belə çıxır ki, Ermənistan tərəfi bu raketdən istifadə edibse, Rusiyanın icazəsi olub? Və bu, ümumiyyətlə niyə baş verir? Hər iki raket müharibənin sonlarına yaxın atıldı. Bəlkə bu, Rusiyanın Azərbaycana hərbi əməliyyatları Şuşadan kənara çıxarmaması üçün mesajı idi? Bilmirəm.

Erməni generalı Akopyan

(Baş Qərargah rəisi Movses Akopyanın 19 noyabr açıqlaması nəzərdə tutulur – red.) iki “İsgəndər” atıldığı faktını təsdiqlədiyi zaman onların hara atıldığını demədi, lakin raket atıldığı yerin həmin tarixdə bulduğunu açıqladı. Müharibənin son günlərində Bakı səmaları buldu idi.

Bir başqa “İsgəndər”in Bakıya doğru uçduğunu və İsrail istehsalı olan “Barak” hava hücumundan müdafiə sistemi tərəfindən vurulduğunu irəli sürən, adı açıqlanmayan başqa bir rəsmi, erməni məmur da var. Hətta bu barədə İngiltərə mediası da hərbi mənbələrə istinadla məlumat yaydı.

Bunun da doğru olub-olmadığını bilmirəm. Dediğim odur ki, heyət yüksək səviyyədə hazırlanmasa, “İsgəndər”i hədəfə uğurla çatdırmaq o qədər də asan deyil. Raketlərin əslində Şuşanı hədəf alıb-almasını araşdıran hərbi analitiklər tanıyıram ki, onların fikrincə, erməni tərəfi hədəf seçimi zamanı data səhvə yol verib və beləcə raket Şuşaya düşüb. Və əlbəttə, əlavə etmək istərdim ki, həqiqətən də “İsgəndər”raketləri Bakını və ya başqa bir yaşayış məntəqəsini hədəf alıbsa, bu, müharibə cinayətidir.

– NATO, ATƏT kimi beynəlxalq təşkilatların bu məsələyə hələ də münasibət bildirməməsinin səbəbini nə ilə izah etmək olar?

– NATO-nun “İsgəndər” raketlərinə münasibət bildirməsi doğru olmaz, çünki nə Azərbaycan, nə də Ermənistan NATO üzvüdür və bu münaqişə NATO portfelinin bir hissəsi deyil. Zənnimcə, mülki əhalini hədəfə almaq məsələsinə ATƏT və Minsk Qrupu şərh verə bilərdi, lakin Ermənistanın ən azı iki “İsgəndər-M” raketindən istifadə etməsi artıq

yeni bir xəbər deyil və adı çəkilən qurumlar bu məsələyə vaxtında münasibət bildirməli idi. ATƏT-in hələ də məsələni şərh etməməsi həm də ola bilər, rusların Ermənistanı raketlərin buraxılması üçün icazə verilməsi məsələsində iştirak edib-etməməsi və əsl hədəflərin nə olduğu barədə doğrunun məlumatının olmamasıdır.

– Əgər məlum olsa ki, Şuşaya İsgəndər-M raketini Ermənistan yox, məhz Rusiyanın Ermənistan-dakı bazasından atılıb, bu, Rusiyaya növbəti sanksiyalara səbəb ola bilərmi?

– Bu məqamda düşünürəm ki, “İsgəndər” raketləri Gümrüdəki 102-ci Rusiya bazasından atılıb. Bu, ABŞ və Avropa Birliyinin əlavə sanksiyaları ilə nəticələndirdi. Bəli, Rusiya Ermənistanı onları işə salmağa təşviq edə bilər, ancaq heç bir insana ziyan vurmayaacağından əmin olmaq şərtilə və Azərbaycana hərbi əməliyyatları dayandırmasının lazım olduğu mesajını ötürmək üçün. Bu, mənim fərziyyəmdir, bilmirəm, ehtimal ki, bu hipotetik suala cavab verməməli idim. Ancaq videokadrlardan “İsgəndər”lərin Gümrüdə deyil, başqa bir ərazidən atıldığını gördüm, mənə elə gəldi ki, onlar Qarabağ yaxınlığından atıldı...

Rəfiqə Əlisəfa

Köçəryan da geri çəkildi: "Müharibə qeyri-mümkündür, Qarabağ..."

“Robert Köçəryan Azərbaycanın yaratdığı reallıq qarşısında baş əydi”

ni Ermənistan üçün “bir nömrəli təhdid” adlandırılıb, bildirib ki, sərhədlər açılırsa, Ermənistan Acarıstanın gününə düşəcək, Ankaranın ciddi iqtisadi ekspansiyası ilə qarşılaşacaq.

Üçüncü, revanş haqda suala cavab verən Köçəryan dağılmış erməni ordusu ilə yeni müharibənin qeyri-mümkün olacağını qeyd edib.

Dördüncü, Qarabağın gələcəyi haqqında danışarkən keçmiş DQMV-nin ərazisinin danışıqlar yolu ilə bərpa ediləcəyinə ümid etdiyini bildirib.

Beşinci, müharibənin başlamasında Nikolu günahlandırılıb. Madrid prinsipini öz istəyi kimi şərh edərək, vaxtilə ətraf rayonları Dağlıq Qarabağın statusu müqabilində qaytarmağa hazır olduğunu qeyd edib.

Zaur Məmmədov qeyd edib ki, rus mediasının Köçəryanın Moskvaya səfərini diqqətdə saxlaması seçkilərin gərgin keçəcəyindən xəbər verir: “Beləliklə, seçkiqabağı kampaniyasının ilk müsahibəsində Robert Putinin xoşu-

na gəlməyə çalışıb, Dağlıq Qarabağın statusundan, revanşdan danışmayıb. O, həm də Azərbaycanın ortaya qoyduğu reallıq qarşısında baş əyib. Müharibəyə qədər sinəsində döyən və özündən razı şəkildə Qarabağdan danışan Köçəryan bu dəfə “quzu”ya dönüb “mə-nəmmənəm” deyə bilmədi.

Rus mediasının Köçəryanın Moskvaya səfərini diqqətdə saxlaması seçkilərin gərgin keçəcəyindən xəbər verir. Çox güman ki, Moskvada baş tutan yüksək səviyyəli görüşdə Köçəryan Ermənistanın gələcəyi ilə bağlı çərçivəyə salınıb. Aprelin 7-də Paşinyanın Moskvada Putinlə görüşü, yəqin ki, onun taleyini həll edəcək.

O ki qaldı Poznerə, proqramın əvvəlində onun Köçəryanı “Dağlıq Qarabağın birinci prezidenti” adlandırması və bunun efirə verilməsi kanala müsbət heç nə vəd etmir”.

Mənsur Rəğbətəoğlu

Amerikanın müstəqil nəşri "The USA Tribune" Robert Horovitzin Almaniyadakı erməni lobbi fəaliyyəti ilə bağlı məqaləsini dərc edib. "Alman deputatları vasitəsi ilə effektiv olmayan erməni lobbiçiliyi" başlıqlı məqalədə ermənipərəst lobbiçilər tərəfindən həm federal, həm də yerli səviyyədə alman parlamentarilərinə çoxsaylı rüşvət verilməsi faktlarından bəhs olunur.

"The USA Tribune" erməni lobbiisti tərəfindən ələ alınmış Bundestaq üzvlərinin adlarını açıqlayır...

Bu maraqlı araşdırmanın tam mətnini oxucularımıza təqdim edirik.

Siyasi təcrübə kimi separatizm - xüsusən də bu proksi-hərəkət olarsa - ən azından hansısa legitimlik əldə etmək üçün xarici dəstəyə çox ehtiyac duyur. Separatçı hərəkatların liderləri əlaqələrini kəsdikləri ölkədən müstəqillik hüquqlarının olduğuna inanmaq üçün Qərb ölkələrində qanunvericilərlə əlaqələr qurmağa çalışırlar.

Postsovet məkanında və keçmiş Varşava Müqaviləsi ölkələrində bu hərəkatlar regional güclər tərəfindən ötən əsrdə malik olduqları təsir dairələrinə nəzarət etmək üçün təşviq olunur və gücləndirilir. Məsələn, Yuqoslaviya, 1990-cı illərdə Balkanlarda "Böyük Serbiya" hesab etdiyi ərazilərdə bir sıra separatçı hərəkatlar başladı və dəstəkləyib. Yaxud Yeltsin Rusiyasının özü Gürcüstan, Moldova, Azərbaycanda separatçı hərəkatların başında dururdu.

Azərbaycan 1993-cü ildə Dağlıq Qarabağ bölgəsində Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş əraziləri geri almaq üçün 2020-ci ilin payızında kifayət qədər uğurlu hücumla başladı. Həmin müharibələrdən əvvəl də dünyanın bu qeyri-sabit bölgələrindəki separatçı hərəkatlar Avropadan olan deputatları müddə ilə əlaqədar öz mövcudluqlarına legitimlik donu geyindirməyə çalışırdılar, həmin müddəli deputatlar seçkilər zamanı və ya digər hallarda separatçı qurumların kvazipaytaxtlarında görünürdülər.

Azərbaycan ordusu tərəfindən darmadağın edilmiş Ermənistan ordusunun qalıqları. Ermənistanın məğlubiyyəti avropalı deputatların münaqişənin özünə baxışlarını dəyişdi.

Məsələn, "Almaniya üçün Alternativ" adlı ifrat sağçı partiyasının bir neçə üzvü bəll olduğu kimi, işğal edilmiş

Dağlıq Qarabağda 1992-ci ildən sonra Ermənistanın qurduğu qanunsuz rejimi dəstəkləyirdi. 2017-ci ildən etibarən Almaniyanın Baden-Vyurtemberg, Türingiya, Meklenburq-Pomeraniya, Brandenburg federal torpaqlarının yerli qanunverici orqanlarının üzvləri, habelə "Almaniya üçün Alternativ" hərəkatından Bundestaqın deputatları və Avropa Parlamentinin üzvləri Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə bir neçə qanunsuz səfərlər həyata keçirmişdilər. Həmin hərəkatın Bundestaqdakı fraksiyasının nümayəndələri Dağlıq Qarabağın qondarma parlamentinin deputatlarını 2018-ci ildə Almaniyaya

ativ" hərəkatının Ermənistanın maraqlarına xidmət edən üzvlərindən bir qismi aşağıdakılardır:

1. Bundestaqın üzvü, 2019-cu ildə və 2020-ci ilin payızında müharibə zamanı Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə qanunsuz səfər edən Stefan Koyter. O, alman cəmiyyətində özünün fəal nasist və antisemit mövqeyi ilə tanınır.

2. Brandenburg əyalət məclisinin üzvü Andreas Kalbis. O da 2019-cu ildə və 2020-ci ilin payızında müharibə zamanı qanunsuz olaraq Dağlıq Qarabağa səfər edib, "Almaniya üçün Alternativ" hərəkatının sağ qanad-Flügel-i (bu qanad hərəkatın daxilində ən nüfuzlu və eyni za-

ildə Baden-Vyutemberq əyalət məclisinin deputatı qismində Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərinə qanunsuz səfər edib, daha sonra Avropa Parlamentinə seçilib. O, Ermənistanın xeyrinə müntəzəm təbliğatı və özünün islamofob, antitürk və anti-azərbaycan mövqeyi ilə tanınır.

6. Enriko Komning-2016-cı ildə Maklenburq-Ön Pomeraniya federal torpağının məclisinin deputatı qismində Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərinə səfər edib. Sonra Bundestaqa üzv seçilib. 2016-cı ildə KİV-lər onun partiya üzvləri ilə qalmaqallı səs yazısını yaymışdı: "Biz parlament dövləti və ya demokratiya adlandırılan bu siste-

sağçı jurnalist. Sözügedən hərəkatın üzvlərini 2016-cı ildə Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərinə qanunsuz səfər zamanı müşayiət edib, 2004-2011-ci illərdə "Deutsche Militarzeitschrift" nəşrinə və 2011-ci ildə "Zuerest" nəşrinə baş redaktorluq edib. Hər iki nəşr sağçı-ekstremist meyllidir. 2014-cü ildə Tehranda təşkil edilən "Almaniyadakı yəhudi lobbiisti" adlı antisemit konfransda çıxış edib. 2018-2019-cu illərdə Bundestaqın üzvü Markus Fronmayer Ukraynanın Ujqorod şəhərində macar azlığın nümayəndələrinə qarşı terror aktında iştirakına görə Bundestaqdakı işindən azad olunub. Alman mətbuatı yazırdı ki, Markus Fronmayer

Ermənistan Bundestaqın deputatlarını necə satın alır?

səfər zamanı qəbul etmişdilər. Və onları Brandenburg əyalətində 2019-cu il sentyabrın 1-də keçirilən seçkiləri izləməyə dəvət etmişdilər.

Erməni KİV-ləri xəbər verirdi ki, həmin seçkilərdə "Dağlıq Qarabağ respublikasından" müşahidəçilər qismində nümayəndələr iştirak ediblər. Hərçənd Almaniyada yerli seçkilərə xarici müşahidəçiləri adətən dəvət etmirlər.

Ötən il oktyabrın 18-də, döyüş əməliyyatlarının qızğın vaxtında "Almaniya üçün Alternativ" hərəkatının nümayəndə heyətinin üzvləri Qarabağda göründü. Nümayəndə heyətinin tərkibinə Şteffen Kotre, Bandenburq əyalət məclisinin vitse-prezidenti Andreas Qallau və deputat Andreas kalbits daxil idilər.

"Almaniya üçün Alternativ" islamofob, antisemit, irqçi, antidemokratik və antiavropa meyilli siyasi qüvvədir, alman xüsusi xidmət orqanları bu hərəkatı ekstremist təmayüllü olduğu üçün izləyir. Almaniyanın bütün digər partiyaları "Almaniya üçün Alternativ" hərəkatı ilə həm federal, həm yerli hökumətlərin formalaşdırılması zamanı koalisiyaya girməkdən imtina edirlər. Və bu partiya ilə hər hansı əməkdaşlıq qurmurlar. Hərəkatın üzvləri Ermənistanla və postsovet məkanındakı ərazi münaqişələri nəticəsində yaranmış separatçı rejimlərlə əməkdaşlıq edirlər. Partiyasının üzvləri tez-tez həmin separatçı regionlara və Krıma səfərlər edirlər, xüsusən də "seçki müşahidəçiləri" qismində.

"Almaniya üçün Alterna-

manda ən radikal fraksiyadır, red.) təmsil edir. O, 2020-ci ilin mayında neonasist keçmişinə görə partiyadan xaric olunub. Lakin Brandenburg əyalət məclisində "Almaniya üçün Alternativ" fraksiyasının üzvü olaraq qalır. Kalbits Qarabağ müharibəsini "xristian mədəniyyətinin islam ekspansiyasına qarşı mübarizəsi" adlandırmışdı.

3. Bundestaqın deputatı, Almaniya-Cənubi Qafqaz parlament qrupunun sədr müavini Şteffen Kotre. O da 2019-cu ildə və 2020-ci ilin payızında müharibə zamanı qanunsuz olaraq Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərinə səfər edib. Parlament qrupu daxilində ermənilərin xeyrinə kampaniya aparıb. Sağçı ekstremistdir, miqrantlara qarşı çıxış edir.

4. Andreas Qalau, sağçı ekstremist, Brandenburg əyalət məclisinin vitse-sədri. 2019-cu ildə və 2020-ci ilin payızında müharibə zamanı Dağlıq Qarabağa qanunsuz səfər edib. Partiyadan xaric olunan Andreas Kalbitsi dəstəkləyir.

5. Lars Patrik Berq-2017-ci

mi istəmirik. Biz onu ləğv etməyə istəyirik".

7. Holger Arppe-Meklenburq-Ön Pomeraniya federal torpağının yerli qanunvericilik orqanının üzvü. 2016-cı ildə Dağlıq Qarabağa qanunsuz səfər edib, 2017-ci ildə rasist, pedofil və zorakı baxışları mətbuatda ifşa edildəndən sonra "Almaniya üçün Alternativ" hərəkatının yerli parlamentdəki fraksiyasından çıxıb. 2020-ci ilin payızında Qarabağda gedən müharibə zamanı erməni tərəfini fəal dəstəkləyib, Türkiyənin müharibədə "iştirakına" istinad edərək Avropada "islamlaşma təhdidi" barədə çıxışlar edib.

8. Tomas Rudi-Türingiya federal torpağının yerli məclisinin üzvü. 2016-cı ildə Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərinə səfər edib. "Almaniya üçün Alternativ" hərəkatının ifrat sağçı qanadının üzvüdür. Özünün nasist, irqçi, qomofob çağırışları və şüarları, bəyanatları ilə tanınır. 2020-ci ildə Qarabağda müharibə zamanı erməni tərəfinin xeyrinə təbliğatı fəaliyyətlə məşğul olub.

9. Manuel Oksenrayter-ifrat

Rusiya rəsmi şəxslərindən təlimat alıb. Bundan əlavə, məlumat var ki, Oksenrayter və Fronmayer postsovet məkanındakı separatçı bölgələrə seriya qanunsuz səfərlərin təşkilatçılarıdır, üstəlik onlar Rusiya xüsusi xidmət orqanları ilə bu işdə əməkdaşlıq edirlər. Həmin şəbəkənin daha bir mühüm fiquru Mateuş Piskorski Polşada Rusiyanın xeyrinə casusluq ittihamı ilə həbs edilib.

"Almaniya üçün Alternativ" hərəkatının işğal altında olan Dağlıq Qarabağ regionuna o vaxtkı səfərlərinin xərclərini oradakı qanunsuz rejimin "parlament"i ödəyirdi. Qonaqlar bu faktı gizlətməyə çalışırdılar və məsələ ilə bağlı müxtəlif ziddiyətli bəyanatlar verirdilər.

Hərəkatın nümayəndələrinin ötən ilki müharibə zamanı Dağlıq Qarabağa etdikləri səfərdə qanunsuz rejimin başçısı Araik Arutyunyan deyirdi ki, "Almaniya üçün Alternativ" hərəkatı ilə beş ildir fəal əməkdaşlıq edir.

Erməni lobbi qrupları və əlbətdə ki, Berlindəki səfirlik Almaniya parlamentinin radikal solçu fraksiyaları ilə də uğurlu əməkdaşlıq qurublar. Həmin korrupsiyalaşmış alman məmurlarının arasında Bundestaqın ifrat solçu fraksiyasının aşağıdakı üzvləri yer alır:

Sevim Dağdelen-Bundestaqın xarici işlər üzrə komitəsinin üzvü. Türk mənşəlidir, yarı kürddür. Radikal antitürk mövqeyi ilə tanınır.

(Ardı səh.13-də)

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

XVII istiqamət. Layihə: Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Təzəcə yola saldıığımız mart ayının son həftələri ərzində ölkə mediasının gündəmini ətraf mühitə qarşı xarici turistlərin davranışları barədə xəbərlər zəbt etdi. Ətraf mühit fəallarından biri olan Cavid Qaranın Acınohur Dövlət Yasaqlığında ərəb turistlərin ov səhnələrini lentə alması nazirlik rəsmilərini, ərəblərin davranışları isə ölkə ictimaiyyətini hiddətləndirdi. Bu hadisə ətrafında başlanan müzakirə Azərbaycanın turizm sahəsində fəaliyyət göstərən sahibkarlarının və ətraf mühiti qorumağa məsul olan dövlət adamlarının təbiətə münasibətində xeyli aydınlıq gətirdi. Məlum oldu ki, Azərbaycanda yalnız ərəblər deyil, ov etmək imkanı olan bütün vətəndaşlarımız ölkə faunasını talamaqla məşğuldur. Kimi Xəzər dənizinin balıq və su quşları ehtiyatlarını, kimi çaylardakı balıqları, kimi qoruqlara süni şəraitdə yetişdirilərək buraxılan ceyran və cüyürləri necə gəldi ovlamaqla talayır. İnsanlar arasında ətraf mühitin imkanları - onun tükənmə bilməsi, qayğıya ehtiyacı olması barədə maarifləndirmə işi aparılmadığından, cəmiyyət gözləri önündə talanan təbiəti biganəliklə seyr edir. Müxtəlif quş və digər canlıların ovlanması ilə ailə dolandıran, bu işin biznesi ilə məşğul olan insanlar, əslində cəmiyyət tərəfindən təpkiyə, qınağa məruz qalmalıdır, tənqid hədəfinə çevrilməli, onların qanun qarşısında cavab vermələrində maraqlı olmalıdırlar. Yeri gəlmişkən qeyd edim ki, qeyri-qanuni ov - "brokoner"lik fəaliyyəti bütün dünyada mövcuddur, amma inkişaf etmiş, sivil cəmiyyətə malik ölkələrdə bu növdən olan fəaliyyətə qarşı çox ciddi mübarizə gedir. Bu işdə cəmiyyətin dəmək olar ki, hər bir fərdi hökumət nümayəndələrinə yardımçı olur. Hər kəs öz ərazisində bir nəzarətçiyə çevrilir ki, heyvanlar qeyri-qanuni ovlanmasın. Çünki belə cəmiyyətlərdə maarifləndirmə işi çox yüksək səviyyədə aparıldığından onlar anlayır ki, normadan artıq ovlanan hər bir heyvan bəşəriyyətin evi sayılan Yer kürəsini fəlakətə sürükləyə bilər.

Bu xüsusda Azərbaycan vətəndaşlarının böyük əksəriyyəti nə düşünür, qeyri-qanuni olaraq heyvan ovu ilə məşğul olan insanlara münasibət necədir? Al-

maniyada, Fransada, Avstriyada və s. Avropa ölkələrində vətəndaş biləndə ki, qonşusu qeyri-qanuni olaraq kiçik bir quş ovlayıb, həmin vətəndaş bu barədə müvafiq orqanlara məlumat verməyi özünə borc bilir. Vətəndaşlar tərəfindən belə adekvat addımlar Avropada bütün qeyri-qanuni hə-

rəkətlərə şamil edilə bilər və bu bir normaya çevrilib. Hətta, belə qeyri-qanuni əməlləri bilib, dövlət orqanlarına məlumat verməyən vətəndaşlar belə, qanun bir yana, daha çox cəmiyyətin qınağından, təpkisindən qorxur. Çünki belə adamlara Avropada nə vətəndaşlar, nə də hökumət heç vaxt etimad göstərmir, etibar etmir. Azərbaycanda isə quş ovlayıb ailəsini dolandıran adamlara tək cəza qonşuları deyil, bütün onu tanıyanlar belə, hörmətlə yanaşır, fərasətli adam kimi tanıyır - filankəs daşdan çörək çıxardır və s. Belə adamlara ona görə hörmətlə yanaşırlar ki, birincisi onun gördüyü işi hələ cəmiyyət anlamır - düşünür ki, Allahın heyvanıdır, ovlanacaq, yenə artacaq, tükənməz sərəvətdir. Amma bu çox yanlış və qorxulu düşüncə tendensiyadır. Bu düşüncəyə malik olan cəmiyyətdə ətraf mühit faunasını qorumaq heç cür mümkün deyil. Buna görə də, cəmiyyətin dəstəyi belə məsələlərdə həlledici rol oynamaq lazımdır. Onlarla nəzarətçi dövlət məmuru eyni anda təbiətə hücum çəkən yüzlərlə "brokoner"i necə nəzarətdə saxlaya, onlara qarşı mübarizə apara bilər? Onu daima nəzərə almaq lazımdır ki, belə adamlar adətən silahlı olur və onları tərkisilah etmək olduqca təhlükəlidir. Bununla yanaşı bizim ətraf mühit nəzarətçilərimizin aylıq əmək haqqı da, o qədər aşağıdır ki, onlara qeyri-qanuni ovla məşğul olan vətəndaşlara qarşı mübarizə aparmaqdansa,

onlarla işbirliyinə getmək, ətraf mühiti talamaq, viran qoymaq bahasına ailəsini dolandırmaq daha sərfəli görünür. Çünki həmin nəzarətçilər də bu cəmiyyətin bir üzvüdür, digərlərindən daha çox bilgiyə malik olmasına baxmayaraq, düşünür ki, "Don Kixot"luq etməyə dəyməz.

Azərbaycanda turizm sahəsində fəaliyyət göstərən böyük şirkətlər ətraf mühit florasını və faunasını talamaqları bir yana, onlar əməlləri ilə ölkənin beynəlxalq nüfuzuna da sarsıdıcı zərbələr vururlar. Belə ki, respublikanın iri turizm şirkətləri dünyanın və Azərbaycanın "Qırmızı kitab"ına düşmüş nadir quş növlərinin ovlanması öz saytlarında yerləşdirdikləri video-çarxlar vasitəsi ilə reklam edirlər. Yəni həmin turizm şirkətləri belə quş və digər nadir heyvan növlərini ovlamağı özünə xobbi seçmiş insanlara çağırış edirlər ki, başqa ölkələrdə ovlaya bilmədiyiniz heyvanların ovlanması üçün Azərbaycanda sizə istədiyiniz şəraiti yaradırıq. Bu o deməkdir ki, Azərbaycan sahibkarı qanunları ayaqlar altına atmaqla pul qazanmaqdan belə çəkinmir. Düzdür, belə turizm şirkətlərinin sözcüləri adətən açıqlamalarında israr edirlər ki,

ovlanaraq bazarlara çıxarılır. Əvvəllər belə ovlanan quşlar paytaxt bazarlarda da satılırdı. Amma indi onların təbiətdə populyasiyalarının sayı azaldığından ovlanmaq imkanları da tükənməkdədir, artıq ovçular dənizdə ördək tapa bilmirlər ki, ovlasınlar. Bu artıq təhlükəli tendensiyanın sürətlənməsindən xəbər verir. Vəhşi təbiətdə heyvanların nəsil artırma imkanları təbii olaraq ehtiyatlaşdırılıb ki, bütün itkilərə rəğmən nəsil artımı davam etsin. Lakin antropogen amil aşırı dərəcədə yüksəldikdə növlərdən hansı birsə sıradan çıxır. Növlərdən birinin sıradan çıxması isə vəhşi təbiətin qida zəncirinin pozulmasına və gələcəkdə bigər növlərin də yavaş-yavaş yox olmasına gətirib çıxarır. Məsələn, 60-cı illərdə Şimali Amerika meşələrində çeyran və antilopların kütləvi şəkildə ovlanması onların həmin meşələrdə nəslinin kəsilməsinə səbəb olub. Bunun ardınca isə pəncəli yırtıcılar - pələng və bəbir populyasiyaları kütləvi sürətdə qırılmağa başlayıb. Kanadalı ekoloqların apardığı tədqiqatlar nəticəsində belli olur ki, pəncəli yırtıcıların kütləvi tələf olmasına səbəb aclıqdır. Ekoloqlar bir neçə il həmin meşələrə iri gövdəli müxtəlif

sə bu tendensiya tədqiq edilmir, bu barədə real hesabatlar hazırlanmır. Məhz bu səbəbdən də bizim üçün hələ də aydın deyil ki, respublikanın yasaqlıqlarında, digər meşələrdə, dənizdə və çay kənarlarında hansı heyvan növlərindən nə qədər qalıb, hansıları isə ümumiyyətlə yoxa çıxıb. Proses bu cür davam etsə, bir neçə ildən sonra Azərbaycan əhalisi ümumiyyətlə quş səsinə həsrət qalacaq.

Nəzəri baxımdan bütün heyvan növlərinin köç, balaqoyma və heyvanın qidasının qıt olduğu mövsümlərdə ovlanması qadağan edilir. Ölkəmizin ərazisində yaşayan quşlar adətən erkən yaşda balavermə mövsümünə başlayır. Bu dövrə qədər isə təxminən yanvar ayının sonu, fevral ayının əvvəllərində quşların qidadan korluq çəkdiyi dövrə başlayır. Bunu əsas götürərək, bəzi quş növlərinin yanvar ayının əvvəllərinə, bəzilərinin isə fevral ayının sonuna qədər ovlanması icazə verilir. Fevral ayının sonunda başlayacaq quşların ov mövsümü başa çatır. Fevral-mart ayı aclıq dövrə, aprel-iyun ayları isə balaqoyma mövsümü hesab edilir. Artıq sentyabr-oktyabr aylarında yeni nəsil yetişməyə başlayır. Bu istiqamətdə geniş araşdırmalar aparılmalı, hər bir ov quşu və digər ov heyvan növlərinin il ərzində vegetativ həyatı və çoxalma sayı dəqiq öyrənilməlidir. Bunun ardınca həmin heyvanların hər biri üçün konkret tarixləri göstərməklə ov mövsümləri və bir ovçunun hansı növdən nə qədər ovlaya biləcəyi kvota müəyyənləşdirilməlidir. Bəzi Avropa ölkələrində birlikdə ova çıxan ovçular biri digərinin kvotasından istifadə edə bilər, bəzi ölkələrdə isə bu qadağandır. Bu o deməkdir ki, eyni vaxtda ova çıxan iki ovçunun hərəsi səkkiz ördək ovlamaq hüququna malikdirsə, onlar ikisi birlikdə razılaşıaraq 16 ördək ovlaya bilər. Amma yuxarıda qeyd etdiyim kimi, bəzi ölkələrdə buna icazə verilmir, hərə yalnız özü öz kvotasından istifadə edə bilər. Respublikamızda qüvvədə olan qanunlarda və digər hüquqi-normativ aktlarda da təxminən bu qaydalar bir qədər yaygın şəkildə əksini tapıb, lakin bu yaygın qaydalara belə, heç kim əməl etmir. Əsasən də, su quşları kütləvi şəkildə ovlanır ki, bu da onların ildən-ilə sayının azalmasına səbəb olur.

"Paralel"ın
Araşdırma Qrupu

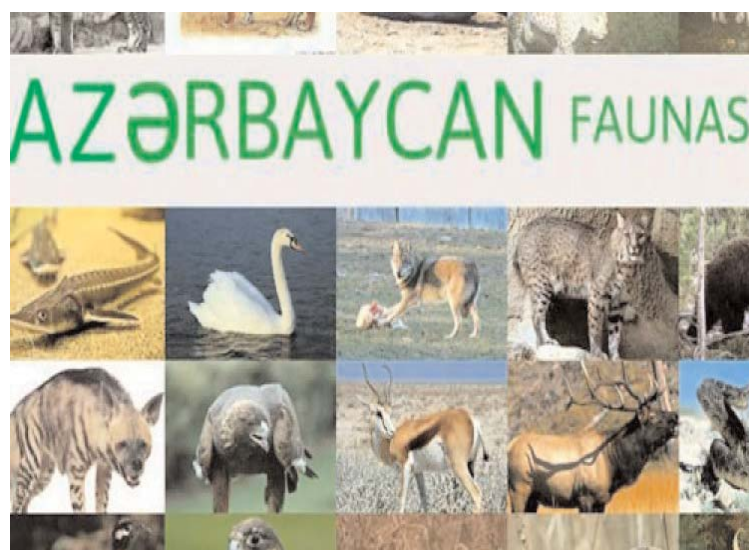
Yazı Azərbaycan
Respublikası Medianın İnkişafı
Agentliyinin maliyyə dəstəyi
ilə çap olunub

Azərbaycan faunasının talanına "yox" deyək!

Su quşlarının kütləvi ovlanması onların ildən-ilə sayının azalmasına səbəb olur

saytda yerləşdirilən video-çarxlardakı ov səhnələri rəqəmsal proqramlar vasitəsi ilə hazırlanıb.

heyvanlar buraxıb ki, yırtıcılar onunla qidalana bilsin. Sonrakı dövrdə isə süni şəkildə yetişdirilən

Bu bəlkə də belədir, amma həmin ov səhnələrini görüb, məhz ona görə gələn turistlər şirkətdən ova çıxmağı tələb edəcəklər. Ərəblərin Acınohur olayı da sübut etdi ki, şirkətlər bu tələb qarşılığında müştərilərinə şərait yaradırlar.

Qeyri-qanuni heyvan ovu - istər qeyri-mövsüm dövrəsində, istərsə də ova hüququ olmayan vətəndaşlar tərəfindən ovlanması heyvanların nəslini davam etdirmək imkanlarını həm məhdudlaşdırır, həm də tükəndirir. Ona görə ki, hazırda belə ov kampaniyası kütləvi şəkildə həyata keçirilir. Məsələn, cənub bölgəsində qış mövsümü ərzində, aprel ayının əvvəllərinə qədər su quşları kütləvi şəkildə amansızlıqla

lən ceyran və antiloplar kütləvi şəkildə təbiətə buraxılıb və ərazidə heyvan ovuna qəti qadağa qoyulub. Hazırda Azərbaycanda kütləvi şəkildə ovlanan heyvan növləri də hansısa digər növlərin qida mənbəyidir. Qida mənbəyi olan heyvan növlərinin ovlanaraq sıradan çıxarılması ondan bəhrələnmə, qidalanan növlərin də yox olmasına səbəb olur. Beləcə ətraf mühitdəki heyvanat aləminin qida zəncirinin pozulması da öz növbəsində bu ərazilərdə bütünlüklə flora və faunanın məhv olmasına gətirib çıxara bilər. Görünənə odur ki, hazırda ölkəmizdə bu proses geniş şəkildə inkişaf etməkdədir. Lakin təəssüflə qeyd etməliyik ki, nədən-

Ölkə iqtisadiyyatının ağır böhran yaşadığı 2020-ci ildə Azərbaycan xaricə 1,1 milyard manat ekvivalentində qanunsuz vəsait çıxarılması baş verib. Bunu Hesablama Palatası aşkarlayıb. Palatanın 2020-ci ildəki fəaliyyətinə dair hesabatından aydın olur ki, auditlə əhatə olunan dövrdə 7 (yeddi) rezident bank tərəfindən ümumilikdə ölkə ərazisindən kənara "müxbir hesaba göndəriş" adı altında manat ekvivalentində 1,1 milyard manat dəyərində xarici valyuta vəsaitləri (əsasən ABŞ dolları və avro ilə olan pul banknotları) ixrac olunub: "Bu pul vəsaitlərinin də son təyinat ünvanı olan xaricdəki bankların müvafiq müxbir hesablarına mədaxilini vəsəid tutan təsdiqedicə sənədlər gömrük rəsmiləşdirilməsi prosesində mövcud olmayıb".

Azərbaycandan xaricə qanunsuz pul çıxarılması yəqin ki, ilk hal deyil. Amma onun belə aşkarlanması ilk hal sayıla bilər. Pandemiya ilində ölkə üçün zəruri olan xarici valyutaları xaricə kimlər çıxarıb? Təəssüf ki, Hesablama Palatasının hesabatında bankların və köçürmələrin icra edildiyi hesabların sahiblərinin adları açıqlanmır. Lakin təcrübə göstərir ki, ölkədən kənara əsasən oliqarx-məmur, özü də qanunsuz yollarla qazandıqları pulları çıxarırlar. Bu baxımdan, 2020-ci ildə xaricə daşınan vəsaitlərin arxasından hansısa məmur çıxarsa, ictimaiyyət təəccüblənməyəcək.

Qeyd edək ki, bugünlərdə Mərkəzi Bank sərt karantin rejimi altında başa vurduğumuz 2020-ci il üzrə ödəmələr balansını statistikasını açıqlayıb. İlin yekunlarına görə, cari hesabda 227,6 milyon dollar, tədiyə balansının ümumi saldosunda 1 milyard 988 milyon dollar defisit yaranıb.

Iqtisadçı-ekspert Rövşen Ağayev deyir ki, ümumi defisit əsasən maliyyə hesabında yaranan təxminən 2.4 milyard dollar xalis kapital çıxışı ilə bağlı olub: "2019-cu ildə əksinə, maliyyə hesabında 130 milyon dollar profisit qeydə alınmışdı. Kapital çıxışının 1 milyard dolları ölkədən xaricə birbaşa və portfel formasında, 1.4 milyard dolları isə "digər investisiyalar" (depozitlər, nağd valyuta, kreditlər və s.) formasında kapital ötürülməsilə bağlı olub. Təkcə depozit və nağd valyuta formasında xalis kapital çıxışı 1.3 milyard dollara yaxın olub.

Tədiyə balansındakı böyük həcmdə defisitə baxmayaraq, hökumət bəyan edib ki, aktivlərin yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində nəinki valyuta ehtiyatları azalıb, əksinə, əvvəlki ilə nisbətən 353 milyon dollar artıb. Rüblər üzrə təhlil göstərir ki, həm cari hesabda, həm də ümumi saldoda qeydə alınan defisit əsasən 2 və 3-cü rüblərdə formalaşmış. İlin

son rübündə bu göstəricilərdə ciddi dəyişiklik olmayıb və bu da əsasən neftin qiymətinin yaydan sonrakı dövrdə bahalanması ilə bağlıdır".

Ekspertin sözlərinə görə, Mərkəzi Bankın "balanslaşdırıcı maddə" kimi qeyd etdiyi maddə beynəlxalq metodologiyada "xalis xəta və kənarlaşma" kimi əks olunur: "Bu maddədə üzrə ölkəyə 648 milyon dollar kapital girişi baş verib. Bu maddədə tədiyə balansının heç bir bölməsində ən müxtəlif səbəblərdən uçota alınmayan, lakin maliyyə sistemində ortaya çıxan xarici valyuta kütləsinin həcmində əsasən təyin edilir. Beləliklə, "Xalis xəta və kənarlaşmalar" maddəsi üzrə 648 mln. dollarlıq kapital girişi tədiyə balansının ümumi defisitinin azalmasında əhəmiyyətli rol oynayır".

R.Ağayev qeyd edir ki, Hesablama Palatasının aşkarla-

siyaların həcmi barədə məlumat açıqlayıb. Məlumatdan aydın olur ki, son 2 il ərzində xaricə yatırılan birbaşa investisiyaların həcmi 3.9 milyard dollara yaxındır. Əvvəlki illərdəki birbaşa yatırımların ölkəyə repatriasiyası nəticəsində 2019-2020-ci illərdə ölkədən xalis birbaşa investisiya çıxışı 3.2 milyard dollar təşkil edib.

Tədiyə balansını statistikasından görünən budur ki, xaricə yatırılan Azərbaycan mənşəli birbaşa investisiyaların təxminən 30 faizi neft sektoruna bağlıdır. Çox güman ki, bu, SOCAR-ın sərmayəlidir. Amma yerdə qalan 70 faizdən əsasən hansı sahələrə bağlı olması, bu sərmayələrdən faktor gəlirləri kimi ölkəyə hansı həcmdə vəsait daxil olması, bu gəlirlərin ölkənin milli gəlirinin formalaşmasına hansı səviyyədə töhfə verəməsinə müəyyənləşdirilmək üçün ciddi analizlərin aparılmasına ehtiyac var".

Məncə, bu siyahı həm də yaxşı bir xəritədir - oliqarxiyanın xaricdəki kapitalını axtarmaq üçün xəritə.

Yeri gəlmişkən, Beynəlxalq Valyuta Fondunun tədiyə balansını metodologiyasına görə, birbaşa investisiya dedikdə 2 mühüm meyar nəzərdə tutulur: 1) sərmayə qoyan tərəfin müəssisənin kapitalında birbaşa iştirakı, sahiblik vasitəsilə müəssisənin idarəçiliyində səsvermə hüququ yaranır; 2) sərmayədar müəssisənin kapitalının ən azı 10 faizinə sahiblik qazanır. Qoyulan sərmayənin həcmi müəssisənin kapitalının 10 faizindən az hissəsini almağa yetirsə, bu halda həmin sərmayə çıxışı ölkənin tədiyə balansında "portfel investisiya" kimi qeydə alınır".

Banklar vasitəsilə ölkədən vəsait çıxarılması necə tənzimlənir, prosedür hansı qurumlar nəzarət edir? Palatanın aşkarla-

sablama Palatasının açıqladığı məlumatdan aydın olmur ki, 1.1 milyard manat ekvivalentində dollar və avro xaricə banklar tərəfindən köçürmə yolu ilə, yoxsa nağd - yəni banknot formasında çıxarılib. Nağd çıxarılsaydı, buna nəzarəti gömrük orqanları etməliyd. Gömrük orqanlarında qeydiyyata alınmadığına görə belə demək olar ki, bu vəsaitlər qaçaqmalçılıqla çıxarılib ölkədən. Yəni gömrük orqanlarından gizlədilməklə. Qanunvericiliyə əsasən bu yolla ölkədən çıxarılan vəsait xeyli miqdardadırsa, onda bu əməlin sahibləri 3 ilədək azadlıqdan məhrum etmə və çıxarılan pulun 40-60 faizinə qədər cərimə cəzasına məhkum edilə bilərlər. Əgər çıxarılan vəsait 500 min manatdan yuxarıdırsa, bu, xüsusilə külli miqdarda hesab olunur. Bu zaman əməl sahibi 3 ildən 5 ilədək azadlıqdan məhrum etmə, çıxarılan pulun 60-80 faizindək cərimə

ÖTƏN İL ÖLKƏDƏN 1,1 MİLYARD MANAT ÇIXARILIB

Oliqarxlar milyonları hansı ölkələrə daşıyır?

diği fakt rəsmi statistikada əksini tapmayıb: "Tədiyə balansında "digər investisiyalar" bölməsində sektorlara ayırmadan ölkədən kapital çıxışı göstərilir. Təəssüf ki, məsələn, Türkiyədə olduğu kimi bizdə kapital hərəkəti bank, hökumət və özəl sektor üzrə ayırmırlar. Amma yenə də ümumi həcmdən ölkədən kapital çıxışını izləmək olur. Bizdə tədiyə balansını qalığı prinsipi üzrə açıqlanır. Qalığı prinsipi o deməkdir ki, il ərzində bankların xaricə çıxardığı və xaricədən geri gətirdiyi vəsaitlərin hər biri ayrıca göstərilir. Sadəcə, ikisinin fərqi göstərilir. Lakin Mərkəzi Bank 2019-2020-ci illər üzrə Azərbaycandan xaricə qoyulmuş birbaşa investi-

Ekspertin sözlərinə görə, Mərkəzi Bankın hesabatında xaricə birbaşa investisiyaların iqtisadiyyatın sahələri üzrə bölgüsü görünməsə də, ölkələr üzrə statistikasına var: "Çox maraqlı statistikadır: Türkiyəni saymasaq, 2 ilin nəticələrinə görə ən böyük birbaşa sərmayəçi olduğumuz ölkələrin siyahısı belədir: Lüksemburq - 440 milyon dollar; Monteneqro - 290 milyon dollar; Britaniya - 300 milyon dollar; Rusiya - 236 milyon dollar; Avstriya - 226.5 milyon dollar; ABŞ - 224 milyon dollar; Malta - 187.1 milyon dollar; Gürcüstan - 113.9 milyon dollar; Sinqapur - 99 milyon dollar; Niderland - 89 milyon dollar.

diği faktlar üzrə cinayət işinin qaldırılması, qanunsuz köçürməni edən banklar və hesab sahibləri cəzalandırıla bilərlər?

Hüquqşünas Əkrəm Həsənovun fikirlərinə görə, Azərbaycanda kifayət qədər liberal valyuta rejimi mövcuddur: "Ölkədə əgər xarici valyutaları sərbəst şəkildə alıb-satmaq olarsa, prinsipcə, onu sərbəst şəkildə kənara da çıxarmaq mümkündür. Amma əlbəttə, mövcud qanunvericiliyin tələblərinə əməl etmək şərti. Azərbaycandan kənara valyuta çıxarılması iki yolla mümkündür: nağd və bank köçürmələri yolu ilə. Nağd çıxarılmaya gömrük orqanları, köçürmələrə banklar və Mərkəzi Bank nəzarət edir. He-

cəzasına məhkum edilə bilərlər".

Hüquqşünas bildirir ki, vəsait köçürmə yolu ilə çıxarılibsa, nəzarəti banklar həyata keçirməliyd: "Bu halda söhbət inzibati xətdən gedə bilər - valyuta tənzimi qaydalarının pozulmasına görə. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 430.3-cü maddəsinə görə buna görə banklar cərimə oluna bilərlər - bank həmin məbləğin 20-30 faizi, bankın vəzifəli şəxsi isə 10-20 faizi həcmində. Burada söhbət "Valyuta tənzimi haqqında" Qanunun, həmçinin Mərkəzi Bank tərəfindən təsdiqlənmiş "Azərbaycan Respublikasının rezidentlərinin xarici valyutada, habelə qeyri-rezidentlərin milli və xarici valyutada əməliyyatların aparılması qaydaları"nın pozulmasından gedir. Qaydaların 4-cü maddəsində vəsaitlərin hansı halda və hansı qaydada xaricə köçürülməsi dəqiq əksini tapıb. Banklar bu qaydalara əməl etməlidirlər. Əməl etmədikləri halda müvafiq məsuliyyətə cəlb oluna bilərlər. Bankların qaydalara əməl etməsinə nəzarəti isə Mərkəzi Bank həyata keçirir".

Ə.Həsənovun sözlərinə görə, çirkli pulların dövriyyəsinin qarşısını almali olan Maliyyə Monitorinqi Xidməti Palatanın açıqladığı faktda əksini tapan vəsaitlərin hərəkətini o zaman izləyə bilər ki, onların terrorçuluğu maliyyələşdirməyə yönəldildiyini müəyyənləşdirmiş olsun.

(KƏVSƏR SURƏSİ VƏ ONUN TƏFSİRİ)*(Əvvəli ötən sayımızda)*

Həmin səbəbdən bu ayəni nazil edən Rəbb bəyan etdi ki, müşriklərin ibadət etdiyi bütələr onlara bir şey vermədikləri halda, Rəbbin sənə Kəvsəri verdi və sən də müşriklərin əksinə olaraq, yalnız Kəvsəri sənə verən Rəbbin üçün namaz qıl və qurban kəs.

İslamda Qurban bayramı namazı (Zilhicce ayının 10,11,12-si günləri) və qurban kəsmək Mədinədə, Hicrətin ikinci ilində (624-ci il) məşru (şəriətdə vacib) sayılıb. Ayədə isə, "Qılın və kəsin" yox, "namaz qıl və qurban kəs" deyilir. Yəni bu namazı qılmaq və bu qurbanı kəsmək işi sırf Peyğəmbər (ə)-yə əmr edilir. Doğrudur, bəzi məzhəblər bu əmri həm də müsəlmanlara şamil edirlər. Lakin ayədən görüldüyü kimi, həmin xitab ancaq həzrət Məhəmmədə aiddir. Ə.Həmbəliden gələn hədisə görə, Peyğəmbər (ə) buyurub: *"Üç şey sizin üçün fərz olmadığı halda, mənim üçün fərz sayıldı: Züha namazı (Günəş çıxandan sonra qılınan namaz), Udhiyyə qurbanı (imkanlı şəxslərə vacib olan qurban), Vitr namazı (axşam, yatsı namazından sonra qılınan namaz)".* Lakin Peyğəmbər (ə) həm də buyurub ki, *"imkanı olub qurban kəsməyənlər bizim məscidlərə yaxınlaşmasınlar"; "Udhiyyə qurbanı kəsin. Çünki o, babanız İbrahim (ə)-nin sünətidir".* Görüldüyü kimi, Qurban bayramı namazından sonra qurban kəsmək Quranla yox, Peyğəmbər (ə)-nin göstərişilə gündəmə gətirilib. Və bu qurban onun ümmətinə yox, ona fərz bilinib. Lakin Məhəmmədin "Bizim məscidlərə yaxınlaşmasınlar" kəlamı, imkanlı şəxslərə də aiddir və kəlam, həmin şəxslərin qurban kəsmələrini vacib sayır.

Məlumdur ki, Quranda namaz qılmağı əmr edən əksər ayələr zəkatla bir yerdə, yəni "namaz qılın, zəkat verin" şəklində təsbit olunub. Bu ayədə isə, kasıblara əl tutmağı və yardımlaşmanı təmin edən zəkat barədə əmr yoxdur. Və ayə "namaz qıl və qurban kəs" şəklində ifadə

olunub. Lakin ayəyə Quran hikməti prizmasından baxılsa, aydın olar ki, elə qurban kəsib onu kasıblara paylamaq da, zəkat kimi bir şeydir. Beləliklə, surənin 1 və 2-ci ayələrinin qayəsi budur: Sənə o Kəvsəri verən Rəbbin üçün sən də qəlb və dilinlə, bədən və malınla, dərəcə-nə məxsus bir səmimiyyətlə namaz qıl və qurban kəs. Onun nemətini daim an və bil ki, Rəbbinin sənə lütf etdiyi bu ənamın səndən alınmaq ehtimalı da yoxdur. Kəvsər əbədi sənindir.

3."Düşmənin özü əbtərdir" (İnnə şəniəkə hüvəl-əbtər).

Orijinaldakı "Şəni-əkə" (sənə nifrət edən, kin bəsləyən) sözü, nifrət və kinini ömrü boyu davam etdirən mənasını verir. Ayənin anlamı belədir: Sənə nifrət və kin bəsləyən kim olursa-olsun əbtər odur. Quyuqsuz, ey-

məyən və ya gələcək nəslinin xeyirli olmayacağını ifadə edir. "Düşmənin özü əbtərdir" deyən Rəbb, həm As ibn-Vaili, həm də Uqbə ibn-əbu Muayt cəzalandıracağı barədə Quranda xəbər verir. Belə ki, öz vədini "sonraya" saxlamayan Rəbb, hələ Peyğəmbər sağ ikən onları məhv etdi.

Həzrət Məhəmmədə əbtər deyənler onun oğullarının vəfatına işarə edirdilər. Halbuki, onun Fətimədən olan nəslini bu gün də yaşayır və inşaəlləh, Peyğəmbər (ə)

mələrini həm onlar, həm də Həzrət Məhəmməd üçün daha xeyirli və qüdsi bilib.

Üçüncüsü, görsən, Allah Peyğəmbər (ə)-nin oğullarını yaşadıb, onlara peyğəmbərlik yox, imamət statusu verseydi nə olardı?

Çox güman ki, o zaman həmin imamət, nəsəb və soy vərsələyinə imkan yaradardı. Bu isə Quran hikmətinə və "müsəlmanları doğru yola yönəldən adam kəsik burunlu bir zənci də olsa, ona itaət edin" Peyğəmbər kəlamına zidd olardı. Yəni bu za-

yaşayacağına şahidlik edir. Lakin 1400 il bundan öncə baş verən bu hadisənin hikməti çağdaş günümüzdə də xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki bu gün bizim, VII əsrin düşüncə və həyat tərzini formaca XXI əsrə dəyişən, fəqət mahiyyətə VII əsrdə qalan As və Üqbələrimiz kifayət qədərdir. Onları Peyğəmbər (ə)-ni təhqir edən kafir As və Üqbədən fərqləndirən cəhətlər təkəcə zaman faktoru və zahiri müsəlmanlıq deyil. Belə ki, müasir As və Üqbələrin minikləri dəvə və atlar yox, haram pullarla qazanan "Mercedes"lər, xalqın göz yaşları ilə tikdirib yaşadıkları və yaşamadıqları mülklər isə əsla As və Üqbələrin daxmalarına bənzəmir. Özlərini zahirən müsəlman kimi qələmə verən bu kafir qəlbli insanlar həm haram pul və malları, həm də din və milli dəyərlərimizə düşmən kəsilən oğul və qızları ilə öyünənlərdir.

BƏNDƏ YALNIZ RƏBB İLƏ ÖYÜNMƏLİDİR!

bəcər və qısır olan, nəsil və nəcəbəti, yaxşı ad və sanı davam etməyən, bütün xeyirlərdən məhrum olacaq adam əsla sən deyilsən, ya Mühəmməd (ə), odur! Əksinə, sənə ardınca gələn xeyirli nəslin də, övladların kimi qəbul edilən səhabən, tabiin (səhabədən sonrakı nəsil) və ümmətin də çoxalacaq. Dinin, kitabın, gözəl adın, feyz və lütfün həmişə yaşayacaqdır. Axirətdə də tükənməz əcrə sahib olan və heç kimə verilməyən o Kəvsər yalnız sənindir.

"Allahın ismi ilə başlanmayan hər bir işin sonu xeyirsizdir, əbtərdir" Peyğəmbər (ə) kəlamıdır. Əbtər sözünün əsas mənası "kəsik" olsa da, ərəb xalq leksikonunda bu termin "kəsilən quyruq" kimi daha məşhurdur. Quyruq arxada, bədənin sonunda olduğundan (heyvanlarda) onun kəsilməsi, arxası, sonu, nəslin davam et-

cəddi qiyamətə qədər də yaşayacaqdır. Onun üç oğlunun hələ körpə ikən vəfat etməsinin hikməti isə, bəlkə də budur: Əvvəla, Allah seçdiyi peyğəmbərinə həm oğul, həm də qız sevincini bəxş edib. Həzrət Məhəmmədi bəşərin sonuncu peyğəmbəri seçən Rəbb, çox güman ki, həzrət Adəm, İbrahim, İshaq, Yəqub, Davud, Zəkəriyyə və digər peyğəmbərlər kimi, onun oğullarından birini saxlayıb peyğəmbər seçseydi, bu ilahi hikmətə zidd olardı. Zira Rəbb buyurub: "Ya Məhəmməd, sən peyğəmbərlərin sonuncususan".

İkincisi, əgər Allah Həzrət Peyğəmbərin oğullarını yaşadıb, onlara peyğəmbərlik verməseydi, bu halda, həmin dövrün adamları onların xeyirli övlad olmalarına şübhə ilə yanaşardılar. Həmin səbəbdən İlahi hikmət, onların məsum kimi vəfat et-

man dövlət başçısı seçim ilə yox, avtomatik olaraq nəslə və varisliyə görə təyin olunardı. Peyğəmbər (ə) və onun əhli beytini seçib sevvən Rəbb, imaməti həzrət Məhəmmədin oğullarından yox, həzrət Əli və həzrət Fətimədən törənən nəsillər içərisindən seçdi. Dini və dünyəvi elmlərdə kamil olan bu imamlar isə, məzhəb və təriqətdən asılı olmayaraq, bütün müsəlmanların sevimli öndərləridir. İmam Rəbbanı demişkən: *"Əhli-beyt sevgisi, əhli-sünətin sərmayəsidir. Axirət qazancını həm də bu sərmayə gətirəcək".*

Bəli, kafirlər həzrət Peyğəmbərin nəslinin kəsilməyini, adının unudulacağını güman edirdilər. Amma bu gün 1 milyard 400 milyon müsəlman gündə beş dəfə "lə iləhə illəlləh, Mühəmmədu Rəsulullah" deməklə onun nəslinin, təbliğinin, dininin qiyamətə qədər

Kəvsəri yalnız Həzrət Məhəmmədə verən Rəbb isə zaman və məkandan asılı olmayaraq, belə insanlara xatırladır ki, *"Sizi Bizə yaxınlaşdıran nə var-dövlətiniz, nə də oğul-uşağınızdır" (Səba, 37), "Mal-dövlət, oğul-uşaq bu dünyanın bəzəyidir. Əbədi qalın isə Rəbbin yanındakı əməllərdir" (Kəhf, 46).*

Elə isə, öyünən var-dövlət və oğul-uşaq yox, qoy Rəbb ilə öyünsün.

Vaqif Cəliloğlu Tex. elmləri üzrə
fəlsəfə doktoru

Onunla Tərtərdə doğum günü axşamı həmsöhbət olduq. Vətən müharibəsinin ilk gündən döyüşlərə qoşulub. Vəzifəsi mina təmizləyən mühəndis olsa da, deyir ki, əlimdən nə gəlirdisə, bacardığım qədər kömək edirdim. Ön sırada döyüşən qəhrəman hərbiçilərimizin təhlükəsiz hücumu keçməsinə təmin etmək üçün əsas keçidləri açan igidimiz 44 gün ərzində döyüş gedən əraziləri minalardan təmizləyib. Ağdam sülh yolu ilə Azərbaycana qayıtarılanda da o, rayonun əsas yolunu minalardan zərərsizləşdirib. Ancaq dekabrın 1-də, məzuniyyətə çıxmasından bir gün əvvəl özü minanın qurbanı olub. Mənfur ermənilərin yanbayan basdırdığı minalardan birinə düşən mina təmizləyən hərbiçimiz sol ayağını itirib, əlindən zədə alıb. Ancaq deyir ki, mən həyatda ayaqüstə saxlayan qələbəmiz və hər birimizin canla-başla döyüşməyimizdir.

Həmsöhbətimiz mina təmizləyən mühəndis, müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət qulluqçusu Quliyev Ramin Vidadi oğludur.

"Müharibənin olacağını gözü almışdıq"

Ramin Quliyev 2018-ci ilin aprel ayından hərbi kursa çağırılıb, elə həmin ilin iy-

olacaqdı. Təkbaşına əsas keçid açan qazimiz yaralları ərazidən çıxarmağa də köməklik göstərib.

"Hücumu keçən bölmə döyüşə hazırlaşır, mən mühəndis idim, mənə verilən tapşırığı minə sahəsini təmizləmək olub. Oradan piyada qoşuna qoşuldum, onlar da dedilər ki, sənin vəzifən başqadır, mən isə könüllü döyüşçüyü dedim. Oradan bir neçə postun keçidini təkbaşına açmışam".

"Müharibənin ilk günündə erməni ilə üz bəz bəz gəldim, qumbaranı partlatdı"

Ramin Quliyev sentyabrın 27-də, döyüşlərin ilk günündə yaralanıb. Döyüşdə erməni ilə üz bəz bəz gələn igidimiz mənfur düşmənin əl qumbarasını partlatması nəticəsində başından yaralanır. Ancaq buna baxmayaraq, döyüş yolunu davam etdirir: "Qumbaranın qəlpəsi sağ qaşımın üstündən dəydi. Nəm dəsmalla gözümün üstünə tutduq ki, qanı kəssin. 2-3 saatdan sonra gözüm şişdi, başımda dəhşət ağrı var idi. Dedilər ki, yaralılarla birgə geri qayıda bilərsiniz. Ancaq hər dəfə ərazi azad etdikcə ruhlandırıldı, istəmirəm geri qayıdım. Qorxu insanda cəmi yarı saat olur, yoldaşlarımızın şəhid olmasını, yaralanmasını görəndə qorxu hissi itir, qisas hissi çoxalır. Erməniləri öldürdükcə sevinirdik, amma onlar kişi kimi döyüşməmişlər,

girdik. Ermənilərin Ağdamı təhvil verməsi üçün verilən vaxt 20-si gecə saat 12-də bitirdi. Biz ona qədər Tərtəkənd istiqamətində Ağdama gedən yolda mina təmizləyirdik. Oradan mənə əsas qrupun yanına aparıldılar. Biz Ağdama köhnə, əsas yolla getdik, yolu minalardan təmizləyərək tətbiqləyə Ağdama girdik. Elə mənə var idi ki, hətta magistral yolda asfalt örtüyün altına qoymuşdular. Diqqətli olmalı idik. Gecə saat 3-də Ağdama girdik, 5-ə 10 dəqiqə qalmış Ağdam məscidinə çatdıq. Məsciddə içki içmişdilər, yemək qalıqları var idi, heyvanlar saxlanmışdılar".

Ramin Quliyev dekabrın 1-də tapşırıq olaraq Suqovuşan istiqamətinə təyin olunan ərazini minalardan təmizləmək üçün yollanır. Ancaq o, verilən tapşırığı yerinə yetirərək minaya düşür, sol ayağını itirir, əlindən zədə alır: "Mina axtaran cihaz adı siqaretin qutusunda olan metal tərkibli kağız parçasına da səs edirdi. Ona görə də bu proses həm uzun vaxt alır, həm də diqqət tələb edirdi. Ərazidə döyüş gəldiyinə görə, qəlpələr çox səpələnmişdi, ora dağın döşü olduğu üçün minomiyotlar düşmüşdü. Həmin ərazidə minalar şahmatvari basdırılmışdı. Onlar bunu ona görə edirdilər ki, daha çox insan minanın qurbanı olsun. Mən həmin yerdə mina tapdım, onu çıxarıb yanımdakı mühəndisə verdim, bilmədim ki, minalar yanbayan basdırılıb. Geri qayıdıb ayağımı ora qoyanda digər

Dağlar diyarın tarixdə yaşayan, tarixi yaşadan oğlu

Ramiq Teymur oğlu Tağıyev Azərbaycan Ordusunun şanlı zəfərlə bitirdiyi Vətən müharibəsində 30 il həsrətini çəkdiyimiz Qarabağın azadlığa qovuşmasında xüsusi yerini aldı. Lerik rayonunun Kəlvəz kəndində təvəllüd tapan bu dağ vüqarlı igid yağı düşmənlə haqq savaşımız başlanan gündən döyüşdə olmaqla, hər qarış Vətən torpağının qisasını almaq məqsədilə onlara yetərinçə qan uddura bilir. Zəfər günü şəhidlik məqamına çatanda da "Can Vətən" deyib gənc ömrünü ona bağışlayır...

Ramiq Tağıyev orta məktəbi bitirəndə sadə təbiəti, yurduna bağlılığı, Vətənə, xalqına məhəbbəti onu yaşıdlardan qat-qat uca göstərirdi. 2016-cı ildə el-oba öz oğlun böyük ehtiramla Ordu Sıralarına yola salır. Ramiq uşaqlıqdan arzusunda olduğu Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrində həqiqi xidmətə başlayır. Xidmət etdiyi müddət ərzində əsl vətəndaş, mənəvi cəhətdən yetkin, vətənpərvər əsgər olmaqla özünü zabitlərə, əsgərlərə sevdirdi. Hamı onun mərdliyinə, təlimlər zamanı göstərdiyi döyüş məharətinə heyran kəsilir. Vətəninə lazım olduğunu anlayıb, burada qalıb kiçik gizir rütbəsində müddətdən artıq hərbi qulluqçu kimi xidmətini davam etdir. Verilən bütün tapşırıqları layiqincə yerinə yetirir, peşəkarcılığı, cəsurluğu ilə seçilir. Erməni qatillərin namərdliyi isə onu torpaq naminə daim qisasa çağırır. Sentyabrın 27-də Vətən müharibəsi başlanan gündən Ramiq ölüm-dirim savaşında ermənilərə vurduğu sarsıdıcı zərbələri hesabına bunları təsdiq edir.

Vətəninə hər şeydən üstün, hər şeydən qiymətli bilən gizir Ramiq Tağıyev Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı döyüşlərində düşməne göz açmağa imkan vermir. Və hər dəfə azad olunan Vətən torpaqlarını görəndə polad bileklərinə yeni güc, qüvvə gəlir. Qeyri-bərabər döyüşlərdə yüksək şəxsi rəşadət və şücaəti çiyin-çiyinə vuruşduğu əsgər yoldaşlarını böyük inamla zəfərə doğru aparır.

Şuşanın azad edilməsində R. Tağıyev göstərdiyi hünərlə sözün əsl mənasında tarix yazır. İştirak etdiyi bütün əməliyyatları uğurlu alınır. Üz-üzə gəldiyi erməni qesbkarlarını sağ buraxmır. Şuşada Azərbaycanın üç rəngli bayrağı dalğalana qədər döyüşür. Bu dünyadan da qürur hissi ilə köçür. Çünki 30 il əsarətdə olan Qarabağı son nəfəsdə azad görür...

Dövlət başçının sərəncamına əsasən Vətənin igid oğlu Ramiq Tağıyev ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Cəbrayılın azad olunmasına görə" və "Şuşanın azad olunmasına görə" medallarına layiq görülür.

Zəfər Orucovlu, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

"Ermənilər minanı ona görə şahmatvari basdırırdılar ki..."

Qazimiz dəhşətli faktları açdı

un ayından isə müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət qulluqçusu kimi ordu sıralarına qoşulub. 6 aydan sonra kiçik çavuş rütbəsi alıb, zirehli maşın komandiri olub. İki ildən çox müddət imiş ki, N saylı hərbi hissədə mühəndis kimi fəaliyyət göstərmiş. Mina təmizləməyə olan marağı onu bu sahəyə gətirib. Deyir ki, müharibənin olacağını gözü almışdıq: "Buna görə də mina təmizləmə dərslərinə diqqətlə qulaq asırdım, mən həm də maşın komandiri idim, lazım gələrsə, müharibədə bununla da bağlı iştirak edə bilərədim. Ancaq mina təmizləməyə həvəsim daha çox idi. Bu həvəs mənə bu sahəyə yönəldi. Mina təmizləyən yoldaşlarımızın dərslərinə maraqla baxırdım, hər bir detalı yadda saxlayırdım. Bütün növ minaların zərərsizləşdirilmə formasını öyrənmişdim. Tovuz döyüşlərindən sonra hər birimiz döyüşün başlama ehtimalı ilə hazırlıqlar görürdük, o zaman mina təmizləmə ilə bağlı verilən tapşırıqlara diqqətlə yanaşırdım".

"Ora ölümü qəbul edib getmişdik, yalnız üç şeyi düşünürdük..."

Qazimizin sözlərinə görə, mina təmizləməklə bağlı dərsləri əsasən də gələcək üçün, müharibə üçün öyrənilib. O, həftənin beş günü mina təmizləmə dərslərində iştirak edib, ön xətdə mühəndis işləri görməklə bağlı dərslər alıb: "Bunun nəticəsi müharibədə özünü göstərdi, bütün öyrəndiklərimi 44 günlük Vətən müharibəsində və ondan sonra tətbiq etdik. Sentyabrın 27-si səhər saatlarında əks-hücum əməliyyatlarına başladım. 20 dəqiqə sonra əsas keçidi açdıq. Bizim tapşırığımızı keçidi açıb təyin olunan yerlərə qayıdıb növbəti tapşırığı gözləmək idi. Orada da elə bir vəziyyət yaranmış ki, çıxmaq mümkün olmadı. Mən özüm könüllü olaraq o istiqamətdə döyüşən hərbiçilərlə hücumu keçdim".

Ramin deyir ki, ora gedəndə ölümü qəbul edib getmişdik, yalnız üç şeyi düşünürdük: ya qalib, ya şəhid, ya da qazi

biz irəliləyirdik, onlar qaçırdılar. Ayağımdan əməliyyat olduğum üçün çox yeri bilmirdim. Amma müharibədə dayanmadan yerimiyəm, hər kəsdən öndə gedirdim ki, mina olan əraziləri təyin edib işarə qoyum".

"Mina təmizləməklə elə bir hissədir ki, minaya düşməmişdən əvvəl çox qorxusuz bir şey olduğumu düşünürsən, sanki zərərsiz bir əşyanı götürüb kənara qoyursan", deyən qazimiz, minaya düşəndən sonra bu hissələrin artıq fərqli olduğunu qeyd edir.

Onun sözlərinə görə, müharibə vaxtı bütün minaları zərərsizləşdirməyə imkan olmayıb, ancaq yeri təyin edib, oradan götürüb, həmin yerə bayraq taxıb işarə etmək mümkün imiş: "Mən müharibədə gücü, ruhu qərargah rəisimiz Sərkərov Romandan alırdım. Onun ürəkli, qorxmaz olmağı mənə də öyrətdi. Çəkirdim ki, əl vuraram minaya partlayar, o isə elə deyildi. Bu isə mənə daha da ruhlandırıldı. Onunla birlikdə çox ərazini minalardan təmizləmişik".

"Minaya düşəndən sonra ağrıya dözə bilmirdim, sağ əlimlə yeri qazırdım, bir tərəfdən də qan itirirdim"

Novabrın 20-də Ağdam rayonu üçtərəfli bəyanatla Azərbaycana geri qayıtarılanda rayonun əsas yolunu minalardan Ramin və onun komandası təmizləyib, rayon mərkəzinə daxil olublar: "Ağdam işğaldan azad olunanda ilk bizim komanda ora girdi, namazın vaxtını öyrəndik və əzan verdik. Ora 11 nəfərlə, 4 kəşfiyyat, 7 mühəndislə birgə

mina partladı. Məni götürüb kənara atdı, ağrı üstə yerdə qaldım. Minaya düşəndən sonra ağrıya dözə bilmirdim, sağ əlimlə ağrıdan yeri qazırdım, bir tərəfdən də qan itirirdim. Mən təmizlənməmiş yerə düşmüşdüm, amma yenə də ətrafımı təmizlədilər, sonra yanına gəlib ilk yardım göstərdilər. Risk edib ayağıma baxa bilmirdim, ancaq ilk əlimi gördüm, elə bilmişdim ki, bütün bədənim parça-parça olub. Minanın dalğasından qulağım eşitmirdi. İlk yardım göstərildəndən sonra Tərtər rayon Mərkəzi Xəstəxanasına aparıldılar. Orada da yardım göstərildəndən sonra Sarıcalı xəstəxanasına gətirdilər. Orada əməliyyat etdilər, axşam ayıldım ki, vəziyyət belədir..."

"Yaralanmamışdan on dəqiqə əvvəl komandirimə dedim ki, bu gün son iş günüdür"

Təyin olunan ərazinin dekabrın 1-də minalardan təmizləmək tapşırığı Raminin məzuniyyətə çıxmamışdan öncəki son fəaliyyəti olacaqdı. Ancaq həmişəlik son işi olur...

"Minaya düşən gün son iş günüm idi. Yaralanmamışdan 10 dəqiqə əvvəl bölük komandirimə zəng etdim, dedim ki, komutan, mən yorulmuşam, bu gün son iş günüm olsun, elə bu gündən də məzuniyyətə çıxım. Həmin gün minaya düşəcəyimi hiss etmişdim. Yoldaşlara dedim ki, bu gün bəlkə getməyim, ürəyimə pis hissə dolub. Çünki həmin yer dağın başı idi, maşın çıxma bilmirdi. Dedim ki, Allah eləməmiş, orada minaya düşsək, qanaxmadan ölə bilərik, yardım maşını da çıxma bilmir. Amma professional sürücü ilə həmin təpəni çıxdım, bəlkə də maşın olmasaydı, mən qanaxmadan həyatımı itirəcəkdim..."

Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən "Cəsur döyüşçü" və "Ağdamın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunan Ramin Quliyev hər kəsi minə təhlükəsinin fərqinə varmağa, ehtiyatlı olmağa səsəliyəb.

Akqabay Miradov

Ekspert Qubad İbadoğlu kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimovu tənqid edib.

Q.İbadoğlu bildirib ki,

İnam Kərimov Şəki rayonunun Biləcik kəndində yerləşən qurumuş çay yatağında, çinqilli ərazidən salınan fındıq bağının açılışında iştirak edib.

“Bu ərazidə torpaq deyilən bir şey yoxdur, yalnız irili-xırdalı daşlardır. Şəkildəki çay yatağında bir yox, min damcılı suvarma sistemi qur, faydası olmaz, ord olsa-olsa kol-kos bitər. Bəs, o zaman belə bir yerdə bağ salmağın hansı üstünlükləri var? Üstünlüklərini yox, ancaq bu bağı salan məmurların dövlət büdcəsindən nə qədər əvəzsiz vəsait (subsidiya) alacağını deyə bilərsiniz. Heç kimə sirr deyil ki, belə böyük təsərrüfatlar yüksək çinli məmurlara məxsusdur. Adi fermerin belə təsərrüfat yaratmağa nə maddi imkanı, nə də o torpaqları ələ keçirməyə “müstəsna hüququ” var. Azərbaycanda subsidiyalarla bağlı qərarları (subsidiyanın növləri, hansı məhsullara subsidiya verilməsi, hər hektara görə müəyyənləşdirilən subsidiya əmsalları, birdəfəlik subsidiyaların məbləği, ayrı-ayrı subsidiya növlərinin əhatə etdiyi rayonların siyahısı və sair) İnam Kərimovun sədr olduğu Subsidiya Şurası verir. Meyvə bağlarına onsuz da hektara görə subsidiya verildirdi, 2021-ci ildən isə 6 növ meyvə bitkisi (o cümlədən, fındıq) üzrə yeni intensiv bağların salınması üçün xərcləri kompensasiya etmək məqsədilə birdəfəlik əkin subsidiyası da veriləcək. Kənd təsərrüfatı nazirinin iştirakı ilə Şəkinin Bideyz kəndində 320 hektar ərazidə salınan fındıq bağına dövlət büdcəsi hesabına veriləcək subsidiyanın məbləğini hesablayaq:

1. Bağın salındığı ildən ilk 4 il ərzində hər hektara 730 manat – 320 ha X 730 manat = 233 600 manat;

2. 4 ildən sonrakı illər üzrə hər hektara 250 manat – 320 ha X 250 manat = 80 000 manat

3. *İntensiv fındıq bağlarının salınması üçün birdəfəlik ödəmə hər hektara 4 400 manat – 320 X 4 400 manat = 1 408 000 manat*

Gördüyünüz kimi kimi fındıq bağının salınmasına görə

həmin iri təsərrüfatın sahibi olan məmur dövlət büdcəsindən birinci il 1 milyon 641 min 600 manat (1 408 000 + 233 600) subsidiya alacaq. İndi bildiniz, daşlıqda fındıq bağı salmaqda nə kəramət armış?!” - ekspert qeyd edib.

Nazirliyin İctimaiyyətlə əlaqələr və informasiya təminatı şöbəsinin müdiri Vüqar Hüseynov Q.İbadoğluya cavab verib: *“Əlinizdə salınan bağın hansısa məmura məxsus olduğuna dair əsas, fakt-sübut var? Varsa, o məmurun adını çəkin, biz də bilək. İkincisi, adi sahələrdə intensiv fındıq bağlarının salınması hər hektara 15-16 min manata, bu cür daşlıq ərazilərdə bir hektar bağın salınması ən azı 18 min manata başa gəlir. Bu 18 000 manata ərazinin daşlardan təmizlənməsi, sahənin hazırlanması, tinglərin bəsdürülməsi, gübrə verilməsi, budamanın aparılması, işçilərin əmək haqqı, elektrik məsrəflərinin ödənilməsi, maşqların verilməsi və s. daxildir. Hesablaşmaq çətin deyil, daşlıq ərazidə, çay yatağında 320 hektar intensiv fındıq bağının salınmasına ən azı 5 milyon 760 min manat sərf olunub. Dövlət bu xərçin təxminən 25 faizini qarşılıyrsa, bunun nəyi pisdir? O ərazilərin elə çatlaq yeri, daşlıq ərazi olaraq qalması yaxşıdır, yoxsa dövlətin də bir qism xərcləri kompensasiya etməsi ilə investisiya yatırılaraq fındıq bağı salınması?”*

Q.İbadoğlu V.Hüseynovun sualını cavabsız qoy-

mayıb: *“Hazırda Azərbaycanın ən iri aqropark şəbəkəsinə müxtəlif törəmə və əlaqəli şirkətlər (“Agro Dairy” MMC, “Şəmkir Aqropark” MMC, “Yalama Aqropark” MMC, “Azərşəkər” MMC, “Grand Agro” MMC, “CPC” MMC, “Azbadam” MMC, “Foodcity Aqropark” MMC və “Agrarco” MMC) vasitəsilə “PAŞA Holding” MMC nəzarət edir. Gənclər və idman naziri Azad Rəhimova məxsus “İD-Aqropark” MMC 2016-cı ildə yaradılıb. Nazirlər Kabinetinin sərəncamına əsasən, Saatlı rayonunun Azadkənd kəndi ərazisində, “Moskva” su kanalının yaxınlığında 7000 hektar qış otlaqlarının təyinatı dəyişdirilib. Sahibkarlığın İn-*

susdur. Nazirlər Kabinetinin sərəncamları ilə Goranboy rayonunda 3500 ha, Samux rayonunda isə 1200 ha qış otlaq sahələrinin təyinatı dəyişdirilib və yeni yaradılan aqroparkın istifadəsinə verilib. Bu iri taxılçılıq təsərrüfatının yaradılmasına dövlət 35 milyon manat vəsait ayırıb. “Azərişiq” ASC bu özəl təsərrüfata dövlət vəsaiti hesabına 2,9 milyon manat sərmayə qoyub. Nağdəliyəvlərin aqroparkı üçün dövlət büdcəsi hesabına 12 km-lik qaz xətti inşa olunub, əraziyə 9,4 km uzunluğunda asfalt yol salınıb. Qax rayonundakı “Ulu Aqro” MMC-yə məxsus aqropark “Meliyerasiya və Su Təsərrüfatı” ASC-nin sədri (artıq sabiq sədr-red.) Əhməd Əh-

məmur aid olduğunu söyləyirsiniz, mən də iddianızı əsaslandırmağınızı, o məmurun adını çəkməyinizi istəyirəm. Siz deyirsiniz 1,4 milyon subsidiya veriləcək (ki, bunu hesablamaq iki vür ikidir, çünki subsidiya əmsalları, mexanizmi aydındır və az qala hər gün bununla bağlı maarifləndirmə işi aparılır), mən də yazıram ki, bu cür daşlıq sahələrdə intensiv fındıq bağının salınması ən azı hektara 18 min manat tələb edir. Yəni bağın salınmasına 5.760.000 manat sərf olunursa, dövlət də bu xərclərin 25 faizini kompensasiya edirsə, bunun nəyi pisdir? İşin sosial tərəfinə hələ toxunmuram, bu cür bağların salınması yüksək dağ kəndlərində yüzlərlə insan

Qubad İbadoğlu İnam Kərimovu tənqid etdi, nazirlik rəsmisi cavab verdi

kişafı Fondu “İD-Aqropark” MMC-yə 10 milyon manat güzəştli kredit ayırıb. Nazir Azad Rəhimovun ikinci aqroparkı Kürdəmir rayonunun Şilyan massivindədir. Burada “SM Agro” MMC-yə 6150 hektar kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq ayrılıb. Bu şirkət də 2016-cı ildə yaradılıb. Bu torpaqlarda taxıl və pambıq becərilir. Biləsuvar rayonu ərazisində qurulan 3 aqroparkdan biri keçmiş mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayevin kürəkəni, İran əsilli iş adamı Şəhriyar Malekiyə məxsusdur. “Green Farms Azerbaijan” MMC 2016-cı ildə yaradılıb. Rayonda 5000 hektar sahəsi olan aqropark bu şirkətə təhkim olunub. Aqroparkda arpa, buğda və qarşılıq becərilir. Goranboy və Samux rayonları ərazisində qurulan “Region Agro” aqroparkı prezidentin köməkçisi Zeynal Nağdəliyəvin kiçik oğlu Hikmət Nağdəliyəvə məx-

məd zadənin oğlu Cuma Əhməd zadəndir. Aqropark Ağyazı qışlağının ərazisində 2094 hektarda yaradılıb. Meliorativ tədbirlərə 9 milyon manat, elektrik təminatına 4,7 milyon manat dövlət vəsaiti sərf olunub. Büdcə vəsaiti hesabına 4,6 kilometr uzunluğunda su xətti çəkilib, tutumu 50 min kubmetr olan beton su hovuzu tikilib, 15 kilometr uzunluğunda 10 kV-luq elektrik xətti qurulub, transformatorlar alınıb. Bundan başqa, Əhməd zadələrin aqroparkına aparən Qax-Qıpçaq-Ağyazı avtomobil yolu da əsaslı təmir edilib. Aqroparka 2 milyon manat dövlət güzəştli krediti verilib.”

V.Hüseynov yazılanların Şəkinin Biləcik kəndinə aidiyyətinin olmadığını bildirdi: *“Yazdıqlarınızın Şəkinin Biləcik kəndində intensiv fındıq bağı salınmasına nə aidiyyəti var? Siz bağın hansısa*

üçün il boyu iş yeri deməkdir. Bunun nəyi pisdir? Daşlıq sahədə bağ salınması effekt verməyəcək deyirsiniz, fındıq üçün ən uyğun sahələrin məhz bu cür sahələr olduğunu yazıram. Sual yenə açıqdır - iddianızı sübut edin - bu bağ hansı məmurundur? Adını yazın. Yoxsa “bağ məmurundur”, “daşlıq ərazidə yalandan bağ salıb subsidiya mənimsəyirlər”, “damla sulama da çəkil-sə, kol kosdan başqa heç nə bitməyəcək” sözləri boş iddianı başqa boş şey deyil. Hər şeyi də qara görmək olmaz.”

Qubad İbadoğlu Vüqar Hüseynova ifadələrində diqqətli olmağa çağırıb: *“İfadələrinizdə diqqətli olun, təmsil etdiyiniz Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin adına hörmət edin, sizə heç kim səlahiyyət verməyib ki, fərqli fikirlərə dövlət məmurunun etik kodeksinə uyğun olmayan ifadələrlə münasibət bildirəsiniz. Kənd təsərrüfatı nazirliyində mətbuat katibi işləyirsiniz, yazdıqlarımın da birbaşa sizin nazirliyə aidiyyəti var, odur ki, mətbuat xidmətinə rəsmi müaracət edərəm, buyurun, şərh edin, nədən aqroparklar yüksək çinli məmurlara və ya onların ailə üzvlərinə məxsusudur, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi olaraq bunu nəylə izah edirsiniz, sizin nazirlik niyə inhisarçılığın qarşısını almır, əksinə ona şərait yaradır?”*

V.Hüseynov Q.İbadoğlunun bu suallarını cavabsız qoyub.

“Forbes” jurnalında dünyanın ən varlı şəxsləri siyahısında adları keçən milyarderlərin necə gəlir əldə etmələri, zənginlikdən əvvəl nə işlə məşğul olmaları, şəxsi həyatları barədə araşdırmalar dərc olunub.

Araşdırmaları "Milyardların sahibi" rubrikasında təqdim edirik.

icraçı direktoru və idarə heyətinin üzvü kimi fəaliyyət göstərir. Misir, Cəzayir, Hollandiya, eləcə də

Bu dəfəki məqaləmiz dünyanın ən varlı şəxslərindən olan misirli iş adamı Nassef Savirisə həsr olunub.

O, 1961-ci ilin yanvarın 19-da Qahirədə anadan olub.

Atası Onsi Saviris

Atası Onsi Saviris Misirin tanınmış iş adamlarından biri olub. Onun 3 oğlu var – Naqib Saviris (1954-cü il), Sami Saviris (1957-ci il) və Nassef Saviris (1961-ci il).

"Forbes"ə görə, 2012-ci ildə Onsi Saviris 2.9 milyard dollarlıq sərvəti ilə Misirin ən varlı adamları siyahısında üçüncü yerdə olub. Onsi tikintiyə başlamadan və ölkənin ən böyük podratçılarından birinə çevrilmədən əvvəl kənd təsərrüfatı ilə məşğul olub.

Onsinin Sürixdə təhsil alan böyük oğlu Naquib "Orascom Telecom"un icraçı sədri və Misirdə bir media sahibidir.

Berлиндə təhsil alan Sami Saviris "Orascom Development" şirkətinin sədri və icraçı direktorudur.

Çikaqo Universitetindən məzun olan Nassef Saviris isə "Orascom Construction Industries" (OCI) şirkətinin baş icraçı direktorudur.

Sərvəti

Atasının sərvəti Nassefin biznesə sıfırdan başlamadığını göstərir. Nassef Savirisin sərvətinin mənbəyi əsasən tikinti və kimyəvi maddələrdir.

2021-ci il fevralında sərvəti 8.7 milyard dollara çatan Nassef, həmin il "Afrikanın ən zəngin" ikinci insanı olur.

"Forbes"ə görə, bu ilin martında Misirin ilk çoxmillətli korporasiyasıdır və hazırda 25-dən çox ölkədə fəaliyyət göstərir. Bu korporasiya Misirdə turizm, telekommunikasiya, inşaat, elm, texnologiya və s. daxil olmaqla bir çox sənayedə fəaliyyət göstərir.

Uşaqlıqdan atasının işinə maraqlı olan Nassef 1990-cı ildə "Orascom" korporasiyasının inşaat sahələrinə rəhbərlik etməyə başlayır. O, 2015-ci ildə "Orascom Construction"i iki quruma bölür. Nassef "Orascom" qrupun törəmə şirkəti olan "Orascom Construction Industries" (OCI)

ABŞ-ın Texas və Ayova ştatında fəaliyyət göstərən "OCI" dünyanın ən böyük azot gübrəsi istehsalçısı kimi tanınır.

Nassef Saviris eyni zamanda dünyanın ən böyük inşaat materialları konqlomeratı (firmaların birləşməsi) olan "Lafarge"nin ən böyük səhmdarlarından biri və idarə heyətinin direktorudur.

İdman geyimi istehsalçısı "Adidas"da təxminən 6 faiz pay sahibidir və alman şirkətinin müşahidə şurasında oturur.

Bundan əlavə o, nəhəng sement istehsalçısı "Lafarge Holcim"də də pay sahibidir.

"Forbes" 2008-ci ildə ailənin kollektiv sərvətini 42 milyard dollar olaraq qiymətləndirib.

İdmana investisiya

Əvvəllər futbol klublarını idarə etmək təcrübəsinə sahib olmasalar da, ailənin onilliklərdə qazandığı təcrübə idmana yatırılan investisiyaları artırıb.

Nassef Saviris 2020-ci ilin dekabrında "NBA Knicks" basketbol və "NHL Rangers" buz-xokkey komandalarının sahibi kimi, Nyu-Yorkda müxtəlif idman sahələri üzrə fəaliyyət göstərən "Madison Square Garden Sports" firmasının 5 faiz hissəsini satın alır.

O, eyni zamanda "Aston Villa" futbol klubuna da rəhbərlik edir. Milyonçu "Aston Villa"nı almaq üçün 2018-ci ildə "Fortress Investment Group"u "Wes Edens"lə birləşdirib.

Misirli milyarderin ailəsinə məxsus özəl investisiya qrupu olan "NNS Holding" müxtəlif peşəkar idman sahələrdə ən tanınmış komandaları özündə birləşdirən "Madison Square Garden Sports Corp."da (MSG Sports) 5,02 faiz paya sahib olduğunu açıqlayıb. Tənzimləmə sənədinə görə, "NNS Holding"nin payı 2021-ci ilin mart ayına qədər 6,3 faizə çatacaq.

Bundan əlavə, 2019-cu ildə

misirli tələbələrə yardım etmək və icraçı təhsil proqramını maliyyələşdirmək üçün məzun olduğu universitetə 24,1 milyon dollar bağışlayıb.

Dini inancı

Ailə Misirdə kopt xristian azlığının nümayəndəsidir. Koptların dini ayinləri pravoslav ənənələrinə bənzəyir,ət və süd məhsullarından imtina ediblər.

Misirdə islami inancına görə Savirisə yanaşma birmənalı olmayıb. O, 2012-ci ildə şəxsi twitter hesabından cizgi film obrazı "Mickey Mouse"un niqab taxmış, yalnız gözləri görünən bir şəklini paylaşır.

Savirisin insanların inancına toxunan bu paylaşımı onu qəzəbli kütlənin sət reaksiyası ilə üzleşdirir. O, Twitter səhifəsindən üzr istəyərək şəkli silir: *"Bunu zarafat kimi qəbul etməyənlərdən üzr istəyirəm. Bunun sadəcə gülməli bir şəkil olduğunu düşündüm, hörmətsizlik demək deyil. Üzr istəyirəm".*

Ancaq on minlərlə insan fey-

vestisiya mühitinə, siyasi qeyri-sabitliyin təsirinə məruz qalan işgüzar münasibətlərə təkən olacağını düşünürdülər.

Məlumat görə, 2013-cü ildə "Orascom Group"a vergi sanksiyası tətbiq olunur. İddiaya görə, 2007-ci ildə "OCI"nin törəməsi olan "Orascom Building" fransız firması "Lafarge"ə satılan zaman 14 milyard funt sterlinq vergidən yayınmaya yol verilib. Şirkət satınalma əməliyyatlarında yol verilən qanun pozuntusu səbəbindən Misir vergi orqanlarına 1,2 milyard dollara qədər vergi cəriməsini ödəməyi qəbul edir. Lakin 2014-cü ildə "Orascom" inşaatın Misirə vergi ödəməsini dayandırdığı məlum olub. "OCI"nin Misir Vergi İdarəsi ilə davam edən məhkəmə çekişməsi getdikcə böyüyür.

2007-ci ilə qədər səlahiyyətli orqanlar tərəfindən birja əməliyyatlarını vergidən azad kimi tanınıb. Buna səbəb isə birja əməliyyatlarının köhnəməsi olub. Deyilənə görə, iddianın kökündə də bu dayanıb.

Nassef Saviris nə qədər tanınmış olsa da, ailəsinə, yaşadığı evi, mülklərinin siyahısını, dəbdəbəli yaşamını gizli saxlamağı üstün tutur. Mediada onun ailəsi və övladları haqda məlumat demək olar ki, rast gəlmək olmur. Möhkəm imicli Nassef sementlə müqayisə olunur.

Şərinə Savirislə evli olan inşaat maqnatının 4 övladı var. Məlumat görə, onlar Londonda yaşayırlar.

Yerli media Şərinə haqqında çox şeyin bilinməməsinin onun kifayət qədər aşağı səviyyəli olması ilə əlaqələndirir. Bəzi məlumatlara görə, Şərinə misirlidir, üç dildə danışır.

O, Qahirədəki Amerika Universitetinin biznesin idarəetməsində incəsənət və iqtisadiyyat ixtisası üzrə məzun olub.

Şərinə "Saviris" vəqfinin müvəkkilidir. Bu fond Misirin inkişafına töhfə vermək, davamlı iş imkanları yaratmaq və vətəndaşlara öz potensiallarını reallaşdırmaq üçün

Az danışmış, çox iş görən milyonçu

Mühacirətdən sonra

sbukda və digər sosial mediada onu qınayan qruplar yaradır. Hətta mühafizəkar müsəlman qruplar Savirisin şirkətlərini boykot etmək üçün çağırışlara da başlayır.

Saviris dünyəviliyin tərəfdarı idi. O, ölkəsində üzüörtülü və örtüklü qadınların sayının artması daxil olmaqla İslam fundamentalizminin yayılmasına qarşı çıxış edirdi.

Siyaset və iş həyatı

Saviris 2011-ci ilin fevral ayında Misirin devrilməmiş diktatoru Hüsnü Mübarək əleyhinə etirazları ilə seçilib. Hökumətin idarəçiliyindən narazı olan Nassef Saviris ailəsi ilə birlikdə Qahirədən uzaqlaşmış Fransada yaşamaqla bağlı qərar verir.

O, Müsəlman Qardaşlarını və onun lideri Məhəmməd Mursinin də tənqidçisi olub. Prezident Məhəmməd Mursiyə qarşı kampaniyası dəstəkləyən misirli iş adamı açıqlamasında müxalif olduğu üçün müstəsna vergilərlə ailə müəssisələrinin vurulduğunu deyib.

Nassef Saviris 2011-ci ildə Məhəmməd Mursi hakimiyyətə gələndən sonra sərbəst sürgününə son verərək atası və 8 nəfərlik ailə üzvü ilə birlikdə Fransadan ölkəsinə dönür. Sərt tənqidlərinə baxmayaraq Qahirə hava limanında iqtisadi böhranla qarşılaşan bir hökumət tərəfindən istə qarşılınır və islamçı prezidentin elçisi ona çiçəklər təqdim edir. Qarşılama sırasında Saviris prezidentin elçisinə Mursiyə çatdırmaq üçün bir zərf də verib.

Ölkə iqtisadçıları maqnatın qayıtmasını və prezidentdən göstərilən səmimi qarşılamanın in-

güc vermək məqsədi daşıyır.

Şərinenin Misirdə, Londonda və Nyu-Yorkda evləri var.

O, Londondakı xeyriyyə təşkilatı "Hope Chain" (Ümid Zənciri) səfirdir.

Avtomobil

Nassef Saviris ailədə ən diqqətçəkən addır. Əsasən "Audi Q5" avtomobilini idarə etməyə üstünlük verir. Bundan əlavə,

qərarı dəyişir. Belə ki, Saviris qaradaşlarının idarə etdiyi firmanın vergidən yayınmaqla bağlı məhkəmə iddiası, eyni zamanda Nassefi və atasına qarşı tətbiq olunan səyahət qadağası ləğv edilir.

İş adamı mətbuata açıqlamasında Misirə əvvəllər olmadığı qədər sərmayə qoyacağını deyib.

"Orascom" şirkətlər qrupu Misirdə ən böyük işəgötürən özəl sektorlardan biridir. Məlumat görə, 2013-cü ildə şirkətlər qrupu 100 mindən çox misirli işlə təmin edib.

Ailə həyatı

onun avtomobil kolleksiyasında "A Range Rover Sport", "Mercedes-Benz", "A Bentley" kimi markalara da rast gəlinir. Nassefin lüks bir gemisi də var.

Mülkü

Nassef Saviris 2014-cü ildə 70 milyon dollar dəyərində şəhərin ən bahalı kooperativindən bir daire alır. Park və şəhər mənzərəli 16 otaqlı dairenin beş yataq otağı və səkkiz hamam otağı var.

Yeganə Oqtaqı

GİRİŞ

Rəcəb ayı gəldi, üç aylar başladı, Ramazana doğru gedirik. Rəcəb və Şaban aylarında ilahi əmr olan Ramazan orucunu tutmağa hazırlaşmalıyıq. Sevgili Rəsulumuz buyurur ki, Allahım, Rəcəb və Şabanı bizə mübarək qıl, bizi Ramazana qovuşdur. Rəcəb və Şabanın mübarək – bərəkətli olması üçün Ramazan orucunun mesajlarının anlaşılması şərtidir, yəni oruc şüuru olmasa, oruc ibadət olmur, içi boşalır, festivala, əyləncəyə, göstərişə, arıqlama proqramına, zəngin iftar – qonaqlıq süfrəsinə çevrilir. Öncə anlayış, sonra davranış ölçüsündən çıxış edərək oruc ibadətini bərəkətli olması, ilahi təyinatını yerinə yetirməsi məqsədi ilə Qurani-Kərimdə olan oruc ayələrini gücümüz ölçüsündə şərh etdik. İstədik ki, oruc şüuru, oruc mədəniyyəti olsun, onun mesajları anlaşılсын, dəyərləri həyatımıza daşınsın, insanlığımızı, sevgimizi, imanımızı, barışımızı, azadlığımızı, ədalətimizi, mərhəmətimizi artırsın. Sizi əmin edirəm ki, böyük zəhmətlə hazırlanmış bu yazılara vaxt ayırsanız, oxusanız, ağılnızdakı elm lələsinə, qəlbinizdəki iman bənövşəsinə, vicdanınızdakı mərhəmət nərgizinə su tökmüş olacaqsınız. Oxuyan gözləriniz nurlu, düşünən ağılnız bərəkətli olsun.

I AYƏ

“Siz ey iman edənlər! Oruc sizdən öncəkilərə olduğu kimi sizə də yazıldı, bəlkə, bu sayədə (yolla) təqvaya qovuşasınız.”(Bəqərə, 2/183)

1) “Siz ey iman edənlər!”

Uca Allah vəsiyyət ayələrindən sonra yeni bölməyə keçir, oruc ayəsini açıqlayır. Sözə “siz ey iman edənlər” xitabı ilə başlayır, imanla oruc tutmaq arasında bağ qurur. Qurani-Kərim imanla saleh əməli bir arada təqdim edir: saleh əməlsiz iman ölüdür, həyata daşınmamış, yaşanmamış, sözdə qalmış, quru, təsirsiz, insanı ilahi dəyərlər uğrunda fəaliyyətə yönəltməyən, saleh əməllərə yol açmayan imandır. İmansız əməl də bərəkətsizdir.

Ayədəki “siz ey iman edənlər” xitabı bu mənalara ehtiva edir: imanınızda səmimi isəniz, imanınız aktivdirsə, yeni sizi ədaləti, xeyri, bərəkəti, barışı, mərhəməti, qardaşlığı çoxaltmağa yönəldirsə, bunun sübutu olaraq oruc tutun. “Siz ey iman edənlər” müraciəti oruc çox önəmli ibadət olduğunu söyləyir, deyir ki, oruc tutmaq uca Allahın rızasını qazanmaq uğrunda cihadın ayrılmaz parçasıdır, orucda bərəkət var, o sizi yenidən inşa edəcək, sizi ilahi nemətlərə qovuşduracaq, sizə özünüzdə idarə etməyi öyrədəcək, sıxıntılara dayanma gücü verəcək, sizi imtahana hazırlayacaq, axirət səadətinə qovuşduracaq.

Uca Allah möminlərin sevə-sevə, mənasını anlayan anlaya oruc tutmalarını istəyir, “siz ey iman edənlər” xitabı ilə onlara ruh və cəsarət verir, sanki, bunu demiş olur: siz möminlərsiniz, sizi böyüdəcək, dəyərini artıracaq oruc ibadətini yerinə yetirməyə gücünüz çatacaq. Bu xitab oruc tutmağa təşviq edir, sən başlasan, ilahi yardım gələcək, bu mübarək əməlin içində ilahi rıza, xeyir, bərəkət var deyir...

Uca Allahın seçdiyi, əmr buyurduğu, biçimini (icra şəklini) müəyyən etdiyi ibadətlər insanla uca Allah arasındakı

mənəvi bağlardır, insanın güc qaynaqlarıdır, ibadətlər insana uca Allaha qulluq şüuru verir, deyir ki, qulluq ancaq Onadır, Ona qul olan azad olar, uca Allahdan başqasına qulluq haramdır, şirkdir, zülmüdür, köləlikdir. İbadətlər iman, iman fitrəti, fitrət insanı qoruyur.

Uca Allah insana ən böyük dəyər olan tövhid anlayışını öyrətmək üçün proqramlar nazil edir: namaz, zəkat, infaq, həcc... Bu ibadətlərin hər birinin hədəfi tövhid anlayışını öyrətmək, onu yaşam (həyat) biçiminə çevirmək, insana uca Allaha qulluq şüuru vermək, tövhid düşüncəsi ilə həyat (iş, sosial münasibətlər...) arasın-

bu dəyərlər var:

- oruc adlı Ramazan proqramında QURANI-KƏRİM var,

ORUC UCA ALLAHIN TƏRBİYƏ PROQRAMIDIR

QURANI-KƏRİMDƏKİ ORUC AYƏLƏRİNİN ŞƏRHİ

da bağ qurmaqdır. Qurani-Kərimin tanıtdığı hər anlayış və ibadətlə həyat arasında qırılmaz bağ var, məsələn, uca Allah buyurur ki, O hər şeyi görür, bilir və eşidir. İnsanın bu ölçüyə inanmasının həyatı (praktik) qarşılıqlarından bir neçəsini sayaq: uca Allahın hər şeyi gören, bilən, eşidən varlığı olduğuna iman insanı bütün pisləklərdən qoruyar – uca Allahı bu ölçülərlə tanıyan insan zülm etmər, yalan danışmaz, haram yemər, hər an nəzarətdə olduğunu bilər, uca Allahla arasına vasitəçilər qoymaz, yəni şirkdən qaçar, gören, bilən, eşidən Allah inancını insana güc, ümid, güvən, səbir verir, onu sevgiyə, barışa, mərhəmətə, ədalətə, xeyrə yönəldər...

Uca Allahın tərbiyə proqramlarından birinin adı Orucdur. Oruc adlı tərbiyə (ağlı, vicdanı, iradəni inşa məktəbi) proqramının içində bu dəyərlər var...

Uca Allahın tərbiyə proqramlarından birinin adı Orucdur. Oruc adlı tərbiyə (ağlı, vicdanı, iradəni inşa məktəbi) proqramının içində

Qurani-Kərim Ramazanın ruhudur, ilahi mesaj bu ayda nazil olduğu üçün oruc tuturuq (Tövratın, İncilin, Zəburun da Ramazan ayında nazil edildiyi ilə bağlı rəvayətlər var);

- bu proqramda ŞÜKÜR var – oruc tutaraq insanlığa hidayət rəhbəri olan Qurani-Kərimi nazil etdiyinə görə uca Allaha şükür edirik. Hər nemətin şükürü öz cinsindəndir, məsələn, ağılnı şükürü doğru düşünmək, qəlbini şükürü iman etmək, vicdanın şükürü şəfqətli və mərhəmətli olmaq, bütövlükdə insan olaraq yaradılmağın şükürü uca Allaha təslim olmaq – Onun buyurduğu kimi yaşamaqdır. Belə bir sual verə bilərsiniz: insanlığın hidayət rəhbəri olan Qurani-Kərimin nüzuluna görə niyə məhz Ramazan ayında oruc tutmaqla şükür etmək biçimi seçilmişdir, bəlli bir müddət ac qalmaqla Qurani-Kərim arasında hansı əlaqə var? Cavabımız belədir: Ramazan ayında bəlli bir müddət mədəmiz ac qalır, ağılnız, ruhumuz, vicdanımız, qəlbimiz isə doyur. Ramazan ayı ağılnı, ruhunu, vicdanın, qəlbini ən çox doyduğu, qidalandığı aydır. İnsan ac qaldıqca, ya da az yedikcə

düşünmək imkanı artır, ehtiyac ağılı hərəkətə keçirir, bədən ac qaldıqca ruhun qanadları açılır, qəlb imanla doyur. Qurani-Kərim də insanın ağılnı, ruhunu, vicdanını, qəlbini doyuran kitabdır, ruzidir, nemətdir, təsadüfi deyildir ki, Qurani-Kərimin mübarək adlarından biri də Ruzidir. O, ağılnı ruzisi olaraq elmi seçir, oxu buyurur, varlığı uca Allahın adı ilə oxu, yəni yaradılan hər varlığa yerləşdirilmiş elmi kəşf et, kəşf et ki, inkişaf edəsən, o elmlərin gerçək sahibini tanıyasın, Ona təslim olasan, nəticədə, həqiqi azadlığa qovuşasan, dəyər qazanasan, azad olmanın dəyəri olmaz ki! Uca

şüurlu olmaqdır, O, bizim şüurlu müsəlman olmağımızı istəyir;

- oruc proqramında Qurani-Kərimi ANLAYARAQ OXUMA var (bütün günlərdə, bütün aylarda Qurani-Kərim oxumağın şərti onu anlamaqdır, ancaq ramazanun da özəl yeri var). Qurani-Kərimin üzərində dörd haqqı var: oxumaq, anlamaq, yaşamaq – dəyərlərini həyatımıza daşımaq (uca Allahın buyurduğu kimi yaşamaq), öyrətmək. Bədəni, ağılı, qəlbini, vicdanı, iradəsi, əməli ilə tam oruc tutan insanlar bütün varlıqları ilə Qurani-Kərimi anlamağa köklənirlər;

- uca Allahın oruc adlı tərbiyə proqramında TƏMİZLİK var, ac qaldıqca bədən, Qurani-Kərimi anladıqca, Onunla doydıqca ağılı, ruh, vicdan, qəlb, iradə təmizləyir, təmizlənen insan həqiqəti görür, Allaha təslim olur, azadlığa qovuşur (təmizlənməyən azad olmaz), dəyər qazanır, fitrət insanı olur;

- oruc proqramında TƏQVA var, təqva qorunmaqdır, oruc tutmağın hədəfidir, uca Allah qarşısında məsuliyyət şüurudur – dəyərin məsuliyyətli olduğun qədərdir, sənə yüklənmiş vəzifəni yerinə yetir, ədalətli ol, zülmə qarşı dirən, barışı, xeyri, qaradahlığı, mərhəməti çoxalt, Ona

təslim ol ki, qoruna biləsən, ey insan;

- oruc proqramında DUA var, dua uca Allaha təslimiyyətin ifadəsidir, insanın güc qaynağıdır, ilahi nemətdir, ümidir (ümid etməyən dua etməz), uca Allahla insan arasındakı qırılmaz bağıdır;

- oruc proqramında SAXUR və İFTAR var – oruc süfrəsi bizə nemətin sahibini tanıdır, nemətlərin dəyərini öyrədir, şükürə yönəldir, acları, yoxsulları unutma, israf etmə deyir, israf edənlər şeytanın dostlarıdır;

(Ardı var...)

Siraceddin Hacı

Hesablama Palatası ötən il dövlət qurumlarında aparılan maliyyə nəzarəti barədə yekun nəticəni açıqlayıb. Hesabat aprelin 8-də Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclasında müzakirəyə çıxarılaçaq.

Sənəddə korrupsiya, mənimsəmə və digər pozuntu faktları ilə bağlı maraqlı məlumatlar var. Hesabatda qeyd olunub ki, il ərzində ən çox nöqsan ləğv edilmiş Kütləvi İnformasiya Va-

dən qovulduqdan sonra A. Quliyev onun ofisindən çıxaraq "Çinar" Plaza məskunlaşıb. Tənqidçilər iddia edirlər ki, bununla o, Əli Həsənovla yaxınlığını gizlətməyə cəhd edib.

İttihamlarda bildirilir ki, Azay Quliyevin mediada toxunulmaz şəxs olması da təsadüfi deyil. Çünki əksər media rəhbərləri bu və ya digər şəkildə Şuranın işinə cəlb edilib, layihələri maliyyələşdirilib.

Qeyd edək ki, Hesablama Palatasının sənədində nöq-

Orucov, Əvəz Həsənov, Mehriban Zeynalova, Ramil İsgəndərov və "ASAN" Könüllüləri Təşkilatının rəhbərinin təmsil olunacağı gözlənilir. Azay Quliyevin yenidən sədr kimi qalması isə qanunvericiliyə uyğun gəlmir. Çünki qanunverici orqanın təmsilçisinin icra strukturunda təmsil olunması hüquqi baxımdan doğru deyil.

Xatırladaq ki, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının Katibliyinin icraçı direktoru Fərasət Qurbanov musavat.com saytına müsahibəsində bu ittihamlara cavab vermişdi. Onun sözlərinə görə, Hesablama Palatası keçən ilin sentyabrın 15-dən oktyabrın 15-dək Şuranın Katibliyində yoxlamalar aparıb və bu yoxlamalar Katibliyinin fəaliyyətinin 3 ilini (2017–2019-cu illər) əhatə edib.

Yoxlama zamanı aşkar olunan nöqsanlar haqqında danışan F. Qurbanov

edilməsinin metodologiyası qeyd olunmadığına görə ehtimal qiymətlər müəyyənləşdirilərkən orta bazar qiyməti əsas götürülüb. Şuranın 2020-ci ildə keçirilən tenderlərində bu məsələlər nəzərə alınıb və tenderin ehtimal qiymətləri qaydalara uyğun olaraq müəyyənləşdirilib.

Digər bir irad isə Şura Katibliyinin həyata keçirdiyi tədbirlərə bağlıdır. Şura Katibliyi şəffaflığa xüsusi önəm verən dövlət qurumu kimi keçirdiyi bütün tədbirlərə bağlı daim ictimaiyyətə geniş məlumatlar verir. Bu məlumatlar hazırlanarkən onların ictimai-siyasi əhəmiyyətinə diqqət yetirilir və daha çox tədbirlərin işgüzar mühiti fotolarda canlandırılır. İaşə və bəzi texniki xarakterli məsələlər isə bəzən diqqətdən kənardadır. Bu tədbirlərin icrasını həyata keçirən podratçı təşkilatlar tələb olunan bütün komponentlərə yetərincə diq-

sitələrinin inkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunda, Aqrar Xidmətlər Agentliyində və Prezident yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasında aşkar olunub.

Qeyd edək ki, Hesablama Palatasının ötən illə bağlı hesabatı dərc olunmazdan xeyli əvvəl QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasında aparılan yoxlamalar barədə mediada və sosial şəbəkələrdə məlumat yayılmışdı. Həmin informasiyalarda qeyd olunurdu ki, Şurada bir neçə milyon manatdan artıq vəsait düzgün xərclənməyib.

Məsələn, Hesablama Palatasının hesabatında bildirilir ki, sənədlərdə 1 milyon manata yeni mətbəənin alınması göstərsə də köhnə avadanlıq quraşdırılıb, daxili xərclər üçün ayrılan 2 milyon manat vəsait düzgün bölüşdürülməyib. O cümlədən, Şuranın fəaliyyətinə ştatdan əlavə çoxsaylı işçilər cəlb edildiyi, onların əksəriyyəti Şuranın rəhbərliyinin qohumları olduğu iddia edilir.

Həmçinin qeyd edilir ki, iki il əvvəl istifadəyə verilmiş "Səlis" xidməti üçün hər il yüz minlərlə manat vəsait xərclənib. Daha sonra satınalmalarda açıq tenderlər olmayıb, digər üsullardan istifadə olunub. Eyni zamanda, tenderlərdə qalib gələn şirkətlərin, MMC-lərin rəhbərliyə yaxın insanlara məxsus olduğu bildirilir.

Mediada yayılan məlumatlarda QHT Şurasının əvvəl yerləşdiyi ofisin Prezidentin keçmiş köməkçisi Əli Həsənova məxsus olduğu, onun təmirinə kifayət qədər iri vəsaitlər sərf olunduğu qeyd olunur. Şura Əli Həsənova hər ay 18 min manat kirayə haqqı ödəyib.

Keçmiş şöbə müdiri hakimiyyət-

sanlarla bağlı düzgün ölçü götürülməməsindən şikayət edilir: "Əvvəlki illərdə də qeyd edildiyi kimi, dövlət vəsaitlərinin qanunauyğun, səmərəli, qənaətli və nəticəli istifadəsində nöqsanlara yol verən vəzifəli şəxslərə münasibətdə zəruri intizam tədbirləri tətbiq edilmir".

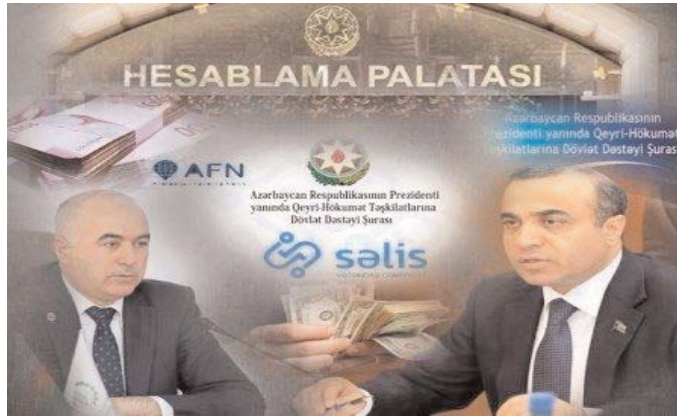
Palata həmin vəzifəli şəxslərə yalnız xəbərdarlıq edildiyini, həmin şəxslərin öz vəzifələrini davam etdirməsi ilə gələcəkdə də bu istiqamətdə xarakterik nöqsanlara yol vermə riskinin əhəmiyyətli olması qənaətini bir daha vurğulayır.

Yeri gəlmişkən, Palatanın bu iradını QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasına aid etmək olar. Əldə etdiyimiz məlumata gö-

rə, yaxın günlərdə Şura publik hüquqi şəxsə çevriləcək. Onun yeni Müşahidə Şurası isə yenə Azay Quliyev tərəfindən formalaşdırılıb.

Yeni tərkibdə QHT rəhbərlərindən Günel Səfərova, İsrail İsgəndərov, İlqar

bildirib ki, qeyd olunan 3 il üzrə Şuranın Katibliyinin maliyyə fəaliyyətinin bütün sahələri yoxlanılıb.

İcraçı direktor Şura Katibliyinin xərcləri barədə deyib ki, proqnoz layihələrin hazırlanması prosesində Şuranın funksional fəaliyyəti, Katibliyin saxlanması və QHT-lərin qrant müsabiqəsi layihələri üzrə keçirilməsi nəzərdə tutulmuş tədbir və layihələrin sayına uyğun ehtimal olunan xərclərin müəyyənləşdirilməməsi və maliyyə yardımının həcmi əsaslandırılması barədə dəlillərin tam olmaması ilə bağlı bir sıra iradlar bildirilib.

F. Qurbanovun sözlərinə görə, Palata Şura Katibliyinin satınalmalarına əsasən iki irad bildirilib: "Birinci irad bəzi malların ehtimal qiymətlərinin müəyyənləşdirilməsi metodologiyasının tətbiqi vəziyyəti ilə bağlıdır. Bütün satınalma əməliyyatlarına ehtimal qiymətlərin müəyyənləşməsi "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanuna müvafiq aparılıb. Qanunda ehtimal qiymətlərin müəyyən

qət yetirməyiblər.

Bu səbəbdən Hesablama Palatasının yekun rəyində qeyd olunan nöqsanlar podratçı təşkilatlar tərəfindən aradan qaldırılıb».

İcraçı direktor ittihamlarda ən çox istinad olunan "QHT Nəşriyyatı" ilə bağlı məsələdən də danışınb: "QHT Nəşriyyatı" MMC 2012-ci ildə təsis edilib və öz hesabına fəaliyyət göstərib. Yəni, Şura nəşriyyata hər hansı bir dəstəyə ayırmayıb. Ümumiyyətlə, nəşriyyatın yaradılması qərarı bu sahədə aparılan araşdırmalardan sonra qəbul edilib. İlk illərdə QHT layihələrinin icrası çərçivəsində orta hesabla 500 minə yaxın vəsait nəşr xərclərinə yönəldilib. Burada ən böyük problemlərdən biri çap məhsullarının keyfiyyəti ilə bağlıdır. Fəaliyyətə başladığı ilk illər ərzində bu nəşriyyat QHT-lərin sifarişlərini icra etsə də, sonrakı illərdə sifarişlərin həcmi tədricən azalıb, son bir-neçə ildə isə ümumiyyətlə QHT sifarişləri olmayıb".

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl "QHT Nəşriyyatı"nın ləğv olunduğu açıqlanıb.

F. Qurbanov 3 il əhatə edən yoxlamalar nəticəsində aşkarlanan bütün nöqsanların QHT-lər, podratçı təşkilatlar və Katiblik tərəfindən artıq aradan qaldırıldığını vurğulayıb.

COVID-19 pandemiyası hələ də dünyanı ovucunun içində sıxsa da, Avropada yeni məhdudlaşdırıcı tədbirlər dalğası "köhnə dünya"nın iqtisadiyyatı üçün növbəti "cəhənnəm dairəsi" olmaq təhdidi yaratsa da, beynəlxalq maliyyə institutları (BMİ) bu ilin perspektivləri barədə müsbət şəkildə danışmağa üstünlük verirlər. Onların fikrincə, ABŞ iqtisadiyyatını dəstəkləyən "Bayden" tədbirlər paketi xammal bazarlarında tələbi tədricən bərpa etməyə kömək edəcək ki, bu da zəncirvari olaraq dünya bazarının digər seqmentlərini də hərəkətə gətirəcək.

Müsbət proqnozlar

Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Sergey Verşinin bildirib ki, dünya iqtisadiyyatı koronavirus pandemiyası səbəbindən 3,5 trilyon ABŞ dollarından çox vəsait itirib və bu, 2008-ci ildəki böhrandan iki dəfə çoxdur. Onun sözlərinə görə, ekspertlər vəziyyəti İkinci Dünya Müharibəsindən bəri ən böyük qlobal böhran kimi qiymətləndirirlər.

Bu arada, dünyanın müxtəlif yerlərindən olan maliyyə rəsmiləri Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) və Dünya Bankının yaz iclasları çərçivəsində görüşməyə hazırlaşır, əlbəttə ki, virtual olaraq. Aprelin 7-də həmçinin "Böyük iyirmilik" (G20) ölkələrinin maliyyə qurumlarının rəhbərləri bir araya gələcək. "Reuters"-in məlumatına görə, BVF koronavirus pandemiyasının dünya iqtisadiyyatında buraxdığı izlər barədə qısa hesabat təqdim edəcək və 2021 və 2022-ci illər üçün artım proqnozlarına yenidən baxacaq. Bu iclaslar zamanı pandemiya xüsusilə zərər gören ölkələrə 650 milyard ABŞ dolları ekvivalentində dəstək verilməsi müzakirə ediləcək.

Qeyd edək ki, bu həftə BVF ABŞ-dakı yeni stimullaşdırıcı tədbirləri və COVID-19 əleyhinə peyvəndləmənin irəliləməsinə nəzərə alaraq, qlobal iqtisadiyyat üçün 2021 və 2022-ci illər üzrə proqnozlarını yaxşılaşdıracağını açıqlayıb. "Bu amillər cari və növbəti illər üzrə dünya iqtisadiyyatı üçün proqnozu artırımla yenidən nəzərdən keçirməyimizə imkan verir", - BVF-nin icraçı direktoru Kristalina Georgiyeva bildirib.

Qeyd edək ki, demək olar, bütün BMİ-lərin analitikləri iqtisadiyyata təxminən 2 trilyon ABŞ dolları həcmində "Bayden" dəstək paketinin və infrastruktur xərclərinin gözləni-

lən paketinin yalnız ABŞ iqtisadiyyatına deyil, eyni zamanda digər ölkələrin iqtisadiyyatlarına da müsbət təsir göstərəcəyindən əmindirlər. Nəticədə xammal bazarları, istehsal zəncirləri və s. hərəkətə keçəcək.

laşması fonunda regionun artım tempinin 3,8%-ə çatacağı gözlənilir.

Ədalətsiz bölgü

Lakin bu, bütün ölkələrin dərin böhranın nəticələrini be-

dan bəri təxminən 90 milyon insanın yoxsulluq həddinə düşəcəyinə gətirib çıxaracaq. "Qlobal iqtisadiyyat üzrə proqnozlar pandemiyadan asılıdır, ona isə hazırda aşılana qədər qeyri-bərabər irəliləyiş və xüsusilə də Avropada və Latın Amerikada iqtisadi artım perspektivlərini dayandıran virusun yeni ştammları təsir edir", - Kristalina Georgiyeva ÜST rəhbəri ilə həmfikiridir.

"Saxo Bank"-ın analitikləri səlahiyyətli şəxslərin eyni vaxtda üç əsas problemi - qeyri-bərabərlik, yaşıl transformasiya və bir sıra infrastruktur məsələlərini həll etmək səylərinin qlobal iqtisadiyyata baha başa gələcəyini düşünürlər. Bu, inflyasiyaya, kapitalın daha yüksək marjinal qiymətinə və əsas problemlərin eyni vaxtda deyil,

dan çox zərər gördüyünü hesab edir. Uyğun olaraq, onlar üçün qısa zamanda bərpa perspektivi də yoxdur. Özü də Avropada artıq COVID-19-un üçüncü dalğası və məhdudiyatların sərtləşdirilməsinin növbəti mərhələsi başlayıb. "Morgan Stanley"-nin analitiklərinin fikrincə, məhdudiyatların daha bir neçə ay davam etməsi "növbəti itirilmiş yay"a və İspaniya və İtaliyanın ÜDM-nin 2-3% azalmasına səbəb olacaq.

Bir sözlə, bütün bu proqnoz və hesabatlardan qərribə mənzərə yaranır - BMİ-lərin gözləntiləri müsbətdi, amma heç də bütün ölkələr üçün yox. Həmçinin bütün proqnozlar pandemiya və aşılama ilə bağlı vəziyyətə nəzərən mütləq "qeyri-müəyyənlik" başlığı altında. Belə görünür, beynəlxalq

PARÇALA VƏ HÖKİM SÜR

Dünyada iqtisadi böhrandan çıxış qeyri-bərabər olacaq

İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD) qlobal iqtisadiyyatın 2021-ci ildə 5,6% artacağını gözləyir. Bu, əvvəlki proqnozdan 1,4 faiz bəndi çoxdur. 2022-ci ildə qlobal ÜDM 4% artacaq. Ekspertlərin fikrincə, əhalinin COVID-19 əleyhinə aşılana qədər istiqamətindəki effektiv kampaniyalar və bəzi ölkələrdə əlavə maliyyə dəstəyi tədbirlərinin ayrılması sayəsində qlobal iqtisadiyyatın perspektivləri xeyli yaxşılaşdırılıb. Onlar artıq 2021-ci ilin ortalarına qədər böhrandan əvvəlki səviyyəyə çatmağın mümkün olacağını gözləyirlər.

Dünya Bankı "Avropa və Mərkəzi Asiya (AMA) regionunun iqtisadi icmalı"nın növbəti buraxılışını dərc edib. Orada qeyd olunur ki, bu il regionun inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlarının 3,6% səviyyəsində artacağı gözlənilir. Bankın analitikləri hesab edirlər ki, ixracatın bərpasının və sənaye məhsullarının qiymətlərinin sabitləşməsi 2020-ci ilin sonunda başlayan pandemiyanın növbəti dalğasının nəticələrini qismən kompensasiya edəcək. 2022-ci ildə pandemiyanın təsirinin tədricən zəifləməsi və ticarət və investisiyaların dinamikasının yaxşı-

lə dostcasına və birlikdə aradan qaldıracağı demək deyil - əksinə, dünyanın əksər hissəsinin yaxın perspektiv üçün iqtisadi gələcəyi qaranlıq tonlara boyanıb. Bunu nüfuzlu təşkilatlar da gizlətmirlər və səbəbi COVID-19 əleyhinə peyvəndlərin ölkələr arasında ədalətsiz şəkildə bölünməsi halında qeyri-bərabər bərpa prosesləri ilə əlaqələndirirlər. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) başçısı Tedros Adanom Gebreyesusun dediyi kimi, peyvəndlərin ədalətsiz bölünməsi sadəcə mənəvi biabırçılıq deyil, bu həm də iqtisadi və epidemioloji baxımdan özünəqəsdidir.

"Virus hardasa sirkulyasiya, insanlar isə ölməyə davam etdikcə ticarət və səyahət qeyri-təşkilatlanmış vəziyyətdə qalacaq, iqtisadi canlanma vaxtı isə sonraya qalacaq", - ÜST rəhbəri izah edib.

Bu arada, elə həmin BVF hesab edir ki, Çin istisna olmaqla, bazarları formalaşan və inkişaf etməkdə olan ölkələrdə adambaşına düşən ümumi gəlir 2020-2022-ci illər aralığında pandemiyadan əvvəlki göstəricidən 22% az olacaq, bu da öz növbəsində pandemiyanın başlanğıcın-

növbə ilə həll edilməsinin zəruriliyinin çətin başa düşülməsinə səbəb olacaq.

"Saxo Bank" pandemiya-dan sonra qlobal iqtisadiyyata yatırılan pulun koronavirusdan əvvəlki 2019-cu ildəki qlobal ÜDM-in (88 trilyon ABŞ dolları) 20%-dən çoxunu təşkil etdiyini vurğulayır. Bu məbləğin 80%-dən çoxunun inkişaf etmiş bazarların payına düşməsi də bu stimulun bölünməsinə təhrif edir.

DB həmçinin iqtisadiyyatı xidmət və turizm sahəsindən çox asılı olan ölkələrin hamı-

xalq analitiklər böyük iqtisadiyyatların proqnozlarına əsaslanan nikbin inkişaf ssenarisini dərc etməyi üstün tuturlar. Ancaq unutmaq olmaz ki, mövcud böhran o qədər dərin və geniş miqyaslı, qloballaşma tendensiyası isə bütün ölkələrin iqtisadiyyatlarını bir-birinə elə sıx bağlamışdır ki, sabitliyi yalnız birlikdə, dünyanın bütün bölgələrində inkişafa dəstək olmaqla əldə etmək mümkündür.

Ekspert Qulu Nuriyev

Casusluq hər kəsə ədəbiyyat və kino vasitəsilə tanış olan gizli və təhlükəli bir peşədir. Casuslar bir-biriləri ilə əbədi mübarizə aparan ölkələr üçün çox vacibdir. Onların çoxu pulla işləyir, bəziləri vətənpərvərlik adına yönəldilib. Bundan əlavə, casuslar eyni zamanda qəhrəman və cani elan olunurlar. Bu vəziyyət nə filmlərdə, nə kitablarda, nə də dünya siyasətində çox da fərqlənmir.

Tarixin ən məşhur casusları haqqında maraqlı bilgilerlə siz də tanış olun.

Izabella Boyd

Belle Boyd kimi tanınan Izabella Boyd Amerika vətəndaş müharibəsi dövründə

Konfederasiya ordusu üçün əhəmiyyətli bir casus olub. Atasının otelini əməliyyatların qərargahına çevirib və sevgilisi ondan imtina edəndə qəder Konfederasiyalara xidmət etməyə davam edib. Təhlikələri görə dəfələrlə təltif edilib. Boyd 1862-ci ildə həbs olunub və bir ay həbsxanada qalıb. Sərbəst buraxıldıqdan sonra İngiltərəyə gedib və 1900-cü ildə orada vəfat edib.

Nathan Hale

"Ölkəm üçün itirəcəyim tək bir həyatım olduğuna görə üzr istəyirəm ..." - bu məşhur sözləri edam olunmazdan əvvəl ilk Amerika casusu Nathan Hale söyləyib. Hale Amerika İnqilab Müharibəsi dövründə

Qitə Ordusunun kapitanı olub. Bir müəllim kimi kamuflyaj olan Hale, kəşfiyyat məlumatları toplama missiyasına gedib. Orada casus olduğu aşkar edilən zaman ingilis ordusu tərəfindən əsir götürülüb. 21 yaşlı Hale casusluq ittihamı ilə mühakimə olunaraq asılıb.

Duşan Popov

Serbiyada anadan olan Popov İkinci Dünya müharibəsi dövründə MI16 üçün işləyib. Yaponların Pearl-Harbora hücumunda Popovun FTB-yə xəbərdarlıq edib, ancaq bu xəbərdarlığa laqeyd yanaşıldığı üçün yaponların hücumu uğurlu olub. Böyük

kəşfiyyat məlumatları əldə etmiş agent Popov 1968-ci ildə vəfat edib. 20-ci əsrin ən ağıllı casusu adını alan Duşan Popov məşhur agent Ceyms Bondun "Casus 007" prototipidir.

Klaus Fuşs

hesab olunur. Hollandiyada anadan olan casusun əsl adı Margaretha Geertruida Zelle MacLeoddur. Mata Hari dəyərlı məlumatlar əldə etməsinə görə əhəmiyyətli bir xəzine sayılırdı. 1917-ci ildə Birinci Dünya müharibəsi zamanı aldığı mesajları almanlara satdığına və 50.000 fransız əsgərinin ölümünə görə, tutularaq edam edilib.

Rozenberqlər

Etel və Yulius Rozenberq SSRİ üçün casusluq etməkdə günahlandırılıraq öldürülən amerikalı cütlükdür.

da çalışan yüzə yaxın CIA casusunun şəxsiyyət vəsiqələrini də verib. Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin sıralarında deşifrə olunduqdan sonra ömürlük həbs cəzasına məhkum edilib.

Sidney Reilli

Əsl adı Sigmund Georgievich Rosenblum olan Sidney

Reilli, Rusiyada anadan olub. Bir neçə ölkəyə casusluq edə-

ham mənbəyi olduğu deyilir.

Melita Norwood

İngiltərədə məmur olan Melita Norwood da bir casus idi. Nüvə Tədqiqatları Mərkəzində aparılan gizli araşdırmalarda bəzi həssas sənədlərə sahib olması ingilislərin deyil, Sovet İttifaqının diqqətini çəkib. 1940-cı ildə Sovet İttifaqı tərəfindən agent təyin edilən Melita 1993-cü ildə vəfat edib.

Brita Tott

Danimarkanın zadəgan ailələrindən birinin qızı olan Brita Tott 1442-ci ildə İsveç kral ailəsindən olan zadəgan bir şəxslə evlənib. On il sonra İsveç Danimarka ilə müharibəyə girəndə Tott ölkəsi üçün casusluq edib. İsveç kralı VIII

Tarixin ən məşhur casusları haqqında maraqlı faktlar

Yandırılan, elektrik stoluna bağlanan və asılan agentlərin çətin həyatı...

Almaniyada anadan olan

Klaus Fuşs Sovet İttifaqına "Manhattan Layihəsi" haqqında məlumat verməsi ilə tanınır. Başlanğıcda ingilislərin atom bombası hazırlamaq layihəsində çalışıb və daha sonra Manhattan layihəsinə casus olaraq qatılıb. Casus olması ilə bağlı məlumatlar belli olduqda, 1950-ci ildə İngiltərədə tutularaq cəzalandırılıb. Həbs edildikdən sonra İngiltərə kəşfiyyatına müxtəlif gizli məlumatları verib.

Mata Hari

Tarixin ən məşhur casus-

larından biri olan Mata Hari yüksək vəzifəli şəxslər üçün xidmət göstərən fahişə, eyni zamanda da bir rəqqasə idi. Mata Hari casusların kraliçası

Etel və Yulius Rozenberq tarixin ən məşhur casusları arasındadır. Onlar sovet kəşfiyyat xidmətində çalışan Amerika kommunistləri idi. ABŞ üçün həyatı əhəmiyyət daşıyan nüvə sirlərini Sovet İttifaqına ötürmələri ilə tanınırdılar. Rozenberq ailəsi Nyu Meksikodakı araşdırma mərkəzindən rus agentlərinə nüvə silahının sirlərini ötürməkdə ittiham ediliblər. Yulius 17 iyul 1950-ci ildə, həyat yoldaşı Etel isə 11 avqustda həbs olub. Hökumət casus olduqlarını etiraf etmək müqabilində edam hökmününün 30 ilədək endirilməsini təklif edib, lakin Rozenberqlər bundan imtina ediblər. 19 iyun 1953-cü ildə Etel və Yulius Rozenberq elektrik kreslosunda edam ediliblər.

Aldrix Ames

Aldrix Ames, soyuq müharibə dövründə Sovet İttifaqında çalışan bir CIA zabiti idi. Pul əvəzinə KQB-yə əyalət içindəki məlumatları satırdı. Ames KQB-yə Sovet İttifaqın-

rək ikili həyatlar yaşayıb. Uğursuz olsa da sovet lideri Leninə sui-qəsd planı ilə məşhur olub. Daha sonra Sovet İt-

Karlın sui-qəsdində iştirakçı olmaqla yanaşı, ordunun hər addımının qarşısını alacaq sirlərini ailəsinə çatdıran ag-

tifaqı tərəfindən tutulan Sidney edam edilib. Popov kimi, Reillinin də ən məşhur ədəbi casus Ceyms Bond üçün il-

ent olub. VIII Karl və hökumət onu xəyanətdə günahkar bilərək birbaşa yandırma cəzasına məhkum edib.

Acı bibər yemək ölüm riskini azaldır

Amerika Kardiologiya Assosiasiyası tərəfindən aparılan araşdırmalara görə, acı bibərdən (çili) müntəzəm istifadə etmək ölüm riskini dördə bir qədər azalda bilər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə "Express" nəşriyyatının çap etdiyi materialda bildirilir. Tədqiqatçılar bir sıra ölkələrdən olan 570 mindən çox insanın məlumatlarını təhlil ediblər. Mütəxəssislər insanların qidalanma vərdişlərinin bir-biri ilə əlaqə prosesi, təhlükəli xəstəliklərin yaranma riski və ölüm halları ilə maraqlanıblar. Layihənin müəllifləri belə qənaətə gəliblər ki, kəskin qidalara meyillilik ölüm riskini nəzərəcərpacaq dərəcədə azaldaraq həyatı uzada bilər.

"Rasionlarında daim acı bibər olan insanlarda ürək-damar xəstəliklərindən ölmək ehtimalı 26 faiz, xərçəngdən isə 23 faiz azalır", – deyə alimlər qeyd ediblər.

Elmi ekspertlər hesab edirlər ki, səbəbindən asılı olmayaraq, bibər pərəstişkarları arasında ölüm nisbəti dördə bir qədər az olur. Bibərin istifadəsinin ölüm riskini azaldığını izah edən ekspertlər, bunu, sözügedən kəskin məhsulun tərkibindəki komponentlərinin təsiri ilə əlaqələndirirlər. Bibərdən müntəzəm istifadə oksidant, iltihab və xərçəng şisi əleyhinə səmərəli təsir etməklə yanaşı qanda qlükoza səviyyəsinin normallaşmasına kömək edir.

Artıq çəkiddən əziyyət çəkənlərin sayı kifayət qədərdir. Lakin azçəkili olmaq müasir dövrdə sağlamlıq və gözəllik əlaməti hesab edilir, desək, yaqın ki, yanılmırıq. Artıq çəkili olmaq isə əksinə, bir çox xəstəliklərin xarakterik əlamətlərindən biri sayılır, həmçinin vaxtından əvvəl ölüm və əlillik ehtimalını artırır. Qeyd edək ki, artıq çəki və obezlik ölüm riskinə görə dünyada beşinci yerdə dayanır. Hər il azı 2,8 milyon yetkin insan artıq çəki və ya obezlik səbəbindən həyatını itirir. Dünya əhalisində qeydə alınan diabet xəstəliyinin 44 faizi, ürəyin işemik xəstəliyinin 23 faizi və bəzi xərçəng növlərinin 7-41 faizi həddindən artıq çəki və obezlik ilə əlaqələndirilir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun Elmi-tədqiqat və risklərin qiymətləndirilməsi de-

gün ərzində ac qalaraq arıqlamağa çalışmaq da yanlış yoldur. Belə ki, orqanizmin gündəlik yaşamaq üçün tələb etdiyi kalorini almaması diyetə və sonrakı dövrlərdə böyük fəsadlara yol açır. Bundan başqa, aclıq orqanizmdə grelin hormonunun miqdarının artmasına səbəb olur ki, bu da beyində qidalanma istəyini stimullaşdırır. İnsan ac qalaraq orqanizmi daha çox yeməyə meyilləndirmiş olur. Grelinin hormonunun təsiri ilə orqanizm yüksək şəkərli və yağlı qidalara yönəlir. Diyetoloqlar arasında "cehennəm effekti" adlandırılan prosesin də başlıca səbəbi bunu hesab etmək olar. Həmin proses diyetanın kiçik bir pozuntusunda insanda "uyğunsuzluq" hissinin yaranmasına və qat-qat artıq kaloriyə səbəb olacaq şəkildə yeməyə davam edilməsinə aparıb çıxarır.

Uzun müddətli saxlanılan və hansısa qidaları qadağan

Belə ki, tək tip qidalanma orqanizmdə metabolik, endokrinoloji, psixoloji problemlərə səbəb olur. Həmçinin tək tip qidalanmaqla uzunmüddətli davam edən diyetalar zamanı oynaq ağrıları, saç tökülməsi, əzələ tonusu itkisi, yüksək təzyiq, yaddaş pozuntusu və digər əlamətlər müşahidə olunur. Bəzi kortəbii diyetalar zamanı, həmçinin vegetarian qidalanma rasionlarından et və süd məhsullarının azaldılması və ya tamamilə çıxarılması nəticəsində orqanizmdə vitamin çatışmazlığı yaranır. Unutmaq olmaz ki, qida rasionundan çöhrək, düyü və digər karbohidrat mənbələrinin çıxarılması qanda şəkərin miqdarının kəskin azalmasına səbəb ola bilər.

Yeniyyətlik dövrü insanın öz orqanizmi ilə tanışlığının yeni mərhələsidir. Həmin yaş dövründə orqanizmdə həm fizioloji, həm də psixoloji dəyişikliklər baş verir. Yeniyyətlik

Kortəbii diyetaların fəsadları

partamentinin Bi-omühəndislik araşdırmaları şöbəsinin mütəxəssisləri Elvira Quliyeva və Nərin Axundovanın hazırladığı məqalədə deyilir.

İnsanlar artıq çəkiddən daha asan yollarla uzaqlaşmağa çalışırlar. Onların yönəldiyi "mücüzəvi diyetalar", "şok detoks"lar, "rahat arıqlama əlavələri" kimi yollar heç də özünü doğrultmur, əksinə qidalanma davranışının pozulmasına səbəb olur və bu da orqanizmdə ciddi fəsadlar yaradır. Kortəbii şəkildə edilən pəhrizlərin 95 faizi uğursuzluqla nəticələnir. Pəhrizdən sonra ilk 1-5 il ərzində sürətlə itirilən çəki geri qazanılır. Bütün bu nəticələr isə ənənəvi pəhrizin faydasız olduğunu göstərir.

Tədqiqatlar göstərir ki, ənənəvi diyetalar vasitəsilə arıqlayan hər 10 nəfərdən yalnız biri pəhrizi dayandırdandan illər sonra istədiyi çəkiddə olur. Digərləri isə əvvəlkindən də artıq olmaqla itirdiyi çəkini geri qaytarırlar.

Əslində diyetə üçün əsas prinsip kalori qəbuluna nəzarətdir. Həmin nəzarət düzgün edildikdə çəki itirmək mümkündür. Bunun üçün sağlam qidalanma həyat tərzinə çevrilməlidir. Kortəbii diyetalarda edilən ən böyük səhvlərdən biri çox aşağı kalorili menyular seçməkdir. Həmçinin

edən diyetalar metabolizmi zəiflədir. Sürətlə və daha çox çəki atan orqanizm artıq miqdarda su və əzələ itirdiyi üçün pəhrizi dayandırdandan dərhal sonra bədəne suyu geri toplamağa başlayır. İtirilən əzələ və zəifləyən metabolizmlə əlaqədar olaraq insan əvvəlkindən də artıq çəki ala bilər. Məlumdur ki, əzələlər orqanizmin tonusunu təmin edir. Buna görə də əzələ itkisi nəticəsində orqanizm tonusunu da itirmiş olur. Diyetoloqların fikrincə, həftəlik 500-1000 qram çəki itirilən, idmanla yanaşı davam edən uzunmüddətli, həmçinin tək növ deyil, qida rasionunda fərqli məhsullara yer verilən diyetalar daha etibarlıdır və nəticəsi səmərəlidir. Odur ki, tamamilə ac qalmaq faydalı deyildir.

Diyetoloq və həkim nəzarəti olmadan, kortəbii şəkildə edilən diyetalar bir sıra ciddi problemlərə səbəb ola bilər.

dövrünün ən ciddi problemlərindən biri obezlik – piylənmədir. Bu dövrdə piylənmə ilə bağlı problemi olanlar həyatı boyu bir sıra xroniki xəstəliklərlə qarşılaşırlar. Buna səbəb yeniyyətlik dövründə yüksək çəki artımının orqanizmdə piy hüceyrələrinin sayını artırmasıdır. Bu intensivliklə artmış piy

hüceyrələrinin parçalanması da yetkinlik dövrü ilə müqayisədə olduqca çətindir. Yeniyyətlik dövründə saxlanılan diyetalar adətən dəmir və kalsium çatışmazlığına səbəb olur. Bu da osteoparoz, hiperlipidemiya, xərçəng və ürək-damar xəstəliklərinin inkişafına zəmin yaradır. Orqanizmin böyümə və inkişafı mərhələsində düzgün və səmərəli qidalanma böyük əhəmiyyət kəsb edir, çünki qida maddələrinə olan gündəlik tələbatdan əlavə orqanizmin inkişafını da təmin etmək lazımdır.

Düzgün və balanslı qidalanma, müntəzəm fiziki aktivlik sayəsində sağlam orqanizmə sahib olmaq mümkündür. Ona görə də artıq çəki ilə səmərəli mübarizə aparmaq üçün mütləq həkim və ya diyetoloqun nəzarəti altında fərdi qaydada pəhriz növü nəzərdə tutulmalıdır.

Ömrü uzadan 30 qəpiklik möcüzə

Bir dilim limonlu çay xərçəng riskini azalda və insan ömrünü uzada bilər.

Bu barədə "Express" nəşri amerikalı həkimlərə istinadən yazıb. Həkimlər sellüloz maddəsi və limon şirəsi ilə birlikdə kimyəvi terapiya həyata keçiriblər. Tədqiqatlar bu birləşmələrin gemiricilərin dillərində, ağciyərlərində və yoğun bağırsaqlarında bədxassəli şişlərin yaranmasının qarşısını aldığını göstərib. Bununla birlikdə, elm adamları təcrübədə yüksək doza kimyəvi maddə istifadə olunduğunu etiraf edirlər - yalnız bir limondan əldə edilə biləndən daha çox.

Bu sitrus meyvəsi virus infeksiyaları ilə mübarizə aparır, turşuluğu tarazlayır, immuniteti gücləndirir, həzm sistemini toksinlərdən təmizləyir, mədədəki yanma və köp kimi narahatlıqlara təsir edir.

Təsisçi və baş redaktor:
Tapdıq Abbas

Birinci müavin:
Akif Nəsrili

Baş redaktorun müavini:
Şahnaz Salehqızı

Sosial-siyasət şöbəsinin müdiri:
Mahir Abbaszadə
İnformasiya şöbəsinin müdiri:
Röyal Əsədli

Qarabağ bürosunun redaktoru:
Elman İsrəfiloğlu

www.paralel.az saytının operatoru
Murtuza Sudeyifoğlu

Bölgə müxbirləri:
Vaqif Cəmiləoğlu
Rəşid Nəcəfli
Əlizadə Nəhmədağaoğlu
İlkin Əsədzadə

Qəzet 16 fevral 2002-ci ildən çıxır.

Ünvan: AZ 1073, Azərbaycan, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, 6-cı mərtəbə
"Azərbaycan" nəşriyyatı
Tel: 510 15 07, Fax: 510 15 06
E-mail: paralel_qazeta@mail.ru
Qəzet "Son Dakika" MMC-nin mətbəəsində çap olunub.
Əlyazmalara rəy verilmir və geri qaytarılmır.
Qeydiyyat №257
Sifariş: 2185 Tiraj: 2050